

## บรรณานุกรม

- กรมการปกครอง. 2548. . แผนการจัดการเรียนรู้ ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพหุภูมิประจำมัธยม  
พ.ศ. 2548/ ส.ศ.1426. (ฉบับปรับปรุง) ช่วงชั้นที่ 2 อิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 4  
กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. 2548. แนวการใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาพหุภูมิประจำมัธยม พ.ศ. 2548/ ส.  
ศ.1426. (ฉบับปรับปรุง) กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. 2548. แผนการจัดการเรียนรู้ตามหลักสูตรอิสลามศึกษาพหุภูมิประจำมัธยม  
พ.ศ. 2548/ ส.ศ.1426. (ฉบับปรับปรุง) ช่วงชั้นที่ 1 อิสลามศึกษาตอนต้นปีที่ 1  
กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. 2548. มาตรฐานและสาระการจัดการเรียนรู้หลักสูตรอิสลามศึกษาพหุภูมิประจำ  
มัธยม พ.ศ. 2548/ ส.ศ.1426. (ฉบับปรับปรุง) กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง  
กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการปกครอง. 2548. หลักสูตรอิสลามศึกษาพหุภูมิประจำมัธยม พ.ศ. 2548/ ส.ศ.1426. (ฉบับ  
ปรับปรุง) กรุงเทพฯ : กรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย.
- กรมการศาสนา. 2535. ทะเบียนมัธยมในประเทศไทย. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา  
กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมการศาสนา. 2544 . ระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรม  
ประจำมัธยม พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
- กรมการศาสนา. 2544. ระเบียบกรมการศาสนา ว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรม  
ประจำมัธยม พ.ศ. 2540. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ
- กระทรวงศึกษาธิการ. 2548. “ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ  
มัธยม (ตาดีกา) ในจังหวัดปัตตานี ยะลาและนราธิวาส พ.ศ. 2548”

- กฤษมันต์ วัฒนาณรงค์. 2553. ห้องน้ำในสถานศึกษา : ตัวบ่งชี้คุณภาพที่ซ่อนเร้น (ออนไลน์). สืบค้นจาก: <http://www.unigang.com/Article/5358>, สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]
- การมีส่วนร่วมในการวางแผนการศึกษา(ออนไลน์). มปป. สืบค้นจาก: <http://sune5.multiply.com/journal/item/6/6>, สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]
- การวางแผนกับ PDCA (ออนไลน์). มปป. สืบค้นจาก: <http://www.oknation.net/blog/knowledge09/2009/08/01/entry-1>, สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]
- โครงการพัฒนาหลักสูตรตาดีกาชั้นอาลิฟเครือข่ายตาดีกาอำตาคาใบจังหวัดนราธิวาส : เอกสารที่เกี่ยวข้อง(ออนไลน์). มปป. สืบค้นจาก: <http://www.budutani.com/tadeka/cp.html>, สืบค้นเมื่อ:[10/10/2554]
- ดิลก บุญเรืองรอด. 2544. การวางแผนการศึกษาระดับสถาบันการศึกษา. กรุงเทพฯ : วิทยาลัยครูสวนสุนันทา. สืบค้นจาก: [isc.ru.ac.th/data/ED0001131.doc](http://isc.ru.ac.th/data/ED0001131.doc), สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]
- ทิวัตต์ มณี โชติ. มปป. การวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน (ออนไลน์). สืบค้นจาก:[ird.rmuti.ac.th/newweb/fmanager/files/1Tiwat.doc](http://ird.rmuti.ac.th/newweb/fmanager/files/1Tiwat.doc), สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]
- ธงชัย สันติวงษ์. 2523. องค์การและการบริหาร. กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- ธงชัย สันติวงษ์. 2545 องค์การและการจัดการทันสมัยยุคโลกาภิวัตน์ กรุงเทพฯ ไทยวัฒนาพานิช. พิมพ์ครั้งที่ 4.
- นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา(ออนไลน์). 2552. สืบค้นจาก [www:http://portal.in.th/sareena-na/pages/nj/](http://portal.in.th/sareena-na/pages/nj/), สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]
- นือาเรฟ ระเด่นอาหมัด. 2548. ตาดีกา : สถานสอนจริยศึกษาประจำมัสยิด สภาพปัจจุบันก่อนการถ่ายโอน. สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12
- นุรุคีน สาริมิง. 2549. รายงานวิจัย เรื่องสภาพความเป็นจริงของอดีตและปัจจุบันกับแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา). วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

แนวคิดเกี่ยวกับการวางแผน (ออนไลน์). 2551. สืบค้น  
จาก :<http://www.bloggang.com/mainblog.php?id=mhajoy&month=12-01-2008&group=4&gblog=3>, สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]

พระราชบัญญัติการบริหารองค์กรศาสนาอิสลาม พ.ศ. 2540. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม  
14 ตอนที่ 65 ก วันที่ 9 พฤศจิกายน 2540

พวงรัตน์ ทวีรัตน์. 2540. วิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ :  
สำนักงานทดสอบทางการศึกษาและจิตวิทยา มศว. ประสานมิตร.

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540. ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่ม 114  
เล่มที่ ตอนที่ 55 ก วันที่ 11 ตุลาคม 2540

ราชบัณฑิตยสถาน พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒ (ออนไลน์). สืบค้นจาก  
:<http://www.royin.go.th/th/home/>, สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]

วินัย สมะอุน. มปป. 2544. คู่มือการบริหารมัธยมและชุมชน. กรุงเทพฯ : กรมการศาสนา  
กระทรวงศึกษาธิการ

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. 2554. สื่อการเรียนรู้(ออนไลน์). สืบค้นจาก:  
[www.dusit.ac.th/department/math/acrobat/11.pdf](http://www.dusit.ac.th/department/math/acrobat/11.pdf), สืบค้นเมื่อ, [10/10/2554]

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. 2552. หลักเกณฑ์การจัดสรรเงินอุดหนุนตาดีกา  
5 จังหวัดชายแดนภาคใต้ (ออนไลน์), สืบค้นจาก :  
[http://www.opec.go.th/index.php?option=com\\_content&view=article&id=4506&catid=8%3A2009-10-04-12-05-41&Itemid=5&lang=th](http://www.opec.go.th/index.php?option=com_content&view=article&id=4506&catid=8%3A2009-10-04-12-05-41&Itemid=5&lang=th), สืบค้นเมื่อ:[10/10/2554]

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12. มปป. รายงานการวิจัย เรื่องสภาพความพร้อม  
ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ในการรองรับการถ่ายโอน  
ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

สำนักผู้ตรวจราชการประจำเขตตรวจราชการที่ 12. 2550. เอกสารประกอบการประชุมปฏิบัติการ  
กำหนดแนวทางในการสนับสนุนส่งเสริมพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด  
(ตาดีกา)

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์ และคณะ. 2523. สถิติสำหรับวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบัน  
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

สุชาติ ประสิทธิ์รัฐสินธุ์. 2538. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคมศาสตร์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒน  
บริหารศาสตร์

อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต และคณะ. 2551. รายงานการวิจัย เรื่อง วิเคราะห์ความต้องการเพื่อ  
พัฒนากรอบหลักสูตรตาดีกาและสถาบันศึกษาปอเนาะ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

#### รายงานการวิจัย

ซูไบ๊ะะ นิยมเดชา. 2551. การประเมินหลักสูตรอิสลามศึกษาภาคปริกฏอ์นุประจํามัธยม ศูนย์  
การศึกษาอิสลามประจํามัธยม(ตาดีกา) จังหวัดสตูล. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตร  
มหาบัณฑิต สาขาการวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ดาญิดิน อุสมาน และ ชัยนุรดิน นิมา. ม.ป.ป. ความคาดหวังของผู้ปกครองที่มีต่อโครงการอบรม  
จริยธรรมปริคฏอ์นุ (ตาดีกา) ของสำนักงานวิชาการและบริการชุมชน วิทยาลัยอิสลาม  
ศึกษา. วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ตาเฮรุลเลาะห์ หะมะ. 2552. การส่งเสริมพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจํามัธยมขององค์การ  
บริหารส่วนตำบลเกาะ อำเภอสู่โขงปาดิ จังหวัดนราธิวาส. รายงานการศึกษาอิสระ  
ปริญญารัฐ ประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น  
มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ตูแวดอ์ลิเยาะ กาแบ และคณะ. 2547. รายงานการวิจัย เรื่อง เรื่อง แนวทางการฟื้นฟูโรงเรียนตาดีกา  
โดยกระบวนการมีส่วนร่วมของท้องถิ่นบ้านน้ปีสฎูละ อำเภอยะรัง จังหวัดปัตตานี.  
สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย.

นอบ สุวรรณศิลป์. 2542. การจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจํามัธยม. วิทยานิพนธ์  
ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

มาเรียม มะแซ. 2553. การปฏิบัติตามหลักคุณธรรมจริยธรรมอิสลามของนักเรียนโรงเรียนตาดีกา  
ตามทัศนะของผู้ปกครอง ในอำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรม  
หาบัณฑิต สาขาวิชาอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

- รอฮานี คาโอ๊ะ. 2546. อิสลามกับการศึกษาศาสนาของมุสลิมในสังคมไทย กรณีศึกษาบทบาทของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ประจำมัสยิดในจังหวัดภาคใต้. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศาสนาเปรียบเทียบ มหาวิทยาลัยมหิดล
- วันชัย อีซอ. 2552. การบริหารจัดการโครงการอาหารกลางวันของโรงเรียนตาดีกาที่ได้รับการอุดหนุนจากองค์การบริหารส่วนตำบลกาญจนะ อำเภอแวง จังหวัดนราธิวาส. รายงานการศึกษาอิสระปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ศรีสุดา ไชยวิจารณ์. 2553. วิธีชีวิตมุสลิมกับการจัดการศึกษาของชุมชน : กรณีศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) หนองมุดดิน. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศึกษาศาสตร์เพื่อพัฒนาชุมชน มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อิบราฮีม ณรงค์รักษาเขต และคณะ. 2551. รายงานการวิจัย เรื่อง วิเคราะห์ความต้องการเพื่อพัฒนากรอบหลักสูตรตาดีกาและสถาบันศึกษาปอเนาะ. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.

### ภาคผนวก ก

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย เรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลาม  
ประจำมัสยิด (ตาดิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เลขที่แบบสอบถาม

--	--	--	--

จังหวัด  1.ปัตตานี  2.ยะลา  3.นราธิวาส

**แบบสอบถามเพื่อการวิจัย**

**เรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)  
ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

.....

**คำชี้แจง**

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาในภาพรวมของแต่ละจังหวัดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มิได้มุ่งนำเสนอข้อมูลของศูนย์การศึกษาใดศูนย์หนึ่งเป็นการเฉพาะ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบตามความเป็นจริงเพื่อจะได้้นำผลการวิจัยนำเสนอเป็นแนวทางการสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ต่อไป จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง แบบสอบถามมี 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา และผลผลิตทางการศึกษา

ตอนที่ 3 ความต้องการในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

เริ่มสัมภาษณ์แบบสอบถาม เวลา.....

เสร็จสิ้นการสัมภาษณ์แบบสอบถาม เวลา.....

ลงชื่อ ..... ลงชื่อ .....

(.....) (.....)

วันที่..... วันที่.....

ผู้จัดเก็บข้อมูล

ผู้ตรวจสอบความสมบูรณ์

ของแบบสอบถาม

## ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

### 1.1 ข้อมูลทั่วไปเกี่ยวกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

ชื่อศูนย์.....ประจำมัสยิด.....

หมู่ที่.....ตำบล.....อำเภอ.....จังหวัด.....

### 1.2 ข้อมูลสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ  1. ชาย  2. หญิง

2. สถานภาพปัจจุบันของท่าน  1. มุฎีร์  2. ผู้สอน

3. อายุ.....ปี

4. ระยะเวลาในการสอน .....ปี

5. รายได้ที่ได้รับจากงานสอนตามตีกาต่อเดือน.....บาท

6. อาชีพอื่น ๆ นอกจากการเป็นผู้สอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

1. เกษตรกรรม

2. ธุรกิจส่วนตัว

3. ราชการ, รัฐวิสาหกิจ

4. รับจ้างทั่วไป

5. อื่นๆ(ระบุ).....

7. ระดับการศึกษาสูงสุด(ศาสนา)

1. สำเร็จจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

2. สำเร็จจากสถาบันการศึกษาปอเนาะ

3. สำเร็จจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม

3.1 อิบฎีดาอี

3.2 มุฎาว์อิซติซ

3.3 ซานาวี

4. ปริญญาตรี

5. สูงกว่าปริญญาตรี

6. อื่นๆ(ระบุ).....

8. ระดับการศึกษาสูงสุด(สามัญ)

1. ไม่ได้ศึกษา

2. ประถมปีที่ 4

3. ประถมปีที่ 6

4. มัธยมศึกษาตอนต้น(หรือเทียบเท่า)

5. มัธยมศึกษาตอนปลาย(หรือเทียบเท่า)  6. ปริญญาตรี  7. สูงกว่าปริญญาตรี

8. อื่นๆ(ระบุ).....

9. หน้าที่ที่ท่านรับผิดชอบ

1. ฝ่ายวิชาการ

2. ฝ่ายการเงิน

3. ฝ่ายประชาสัมพันธ์

4. ฝ่ายบุคลากร

5. ฝ่ายอื่นๆ ระบุ.....

ตอนที่ 2 สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา และผลผลิตทางการศึกษา

2.1 สภาพแวดล้อม

1. สภาพสังคมที่ตั้งของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

1. สังคมเมือง (ตอบข้อ 1.1)       2. สังคมชนบท(ตอบข้อ 1.2)

1.1 สังคมเมืองมีลักษณะอย่างไร

1. สังคมเขตอุตสาหกรรม  
 2. สังคมที่มีแหล่งอบายมุข เช่น ยาเสพติด และการพนัน  
 3. มีความปลอดภัยไม่มีแหล่งอบายมุข  
 4. อื่นๆ (ระบุ).....

1.2 สังคมชนบทมีลักษณะเป็นอย่างไร

1. ไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน  
 2. สังคมที่มีแหล่งอบายมุข เช่น ยาเสพติด และการพนัน  
 3. มีความปลอดภัยไม่มีแหล่งอบายมุข  
 4. อื่นๆ (ระบุ).....

2. อาชีพหลักของคนในชุมชนที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ตั้งอยู่

1. เกษตรกรรม       2. การประมง       3. รับจ้าง  
 4. ทำงานโรงงาน       5. อื่นๆ (ระบุ).....

3. ท่านคิดว่า ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมใดต่อไปนี้ที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)มากที่สุด (โดยเติมตัวเลข 1- 3 ลงในช่อง ตามลำดับความสำคัญของปัจจัยที่ทำให้เกิดปัญหา)

- ..... - สถานการณ์ความไม่สงบ  
 ..... - ปัญหาความยากจน  
 ..... - ความสัมพันธ์กับชุมชน  
 ..... - นโยบายและการปฏิบัติของภาครัฐ  
 ..... - การเมืองท้องถิ่น

## 2.2 ปัจจัยนำเข้า

1. จำนวนผู้สอน (1) ชาย .....คน (2) หญิง .....คน
2. จำนวนผู้เรียน (1) ชาย .....คน (2) หญิง .....คน
3. จำนวนเงินงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาสำหรับค่าตอบแทนผู้สอนและค่าบริหารจัดการ  
อื่นๆ .....บาท/ปี
4. นับตั้งแต่จัดตั้งศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ได้รับความช่วยเหลือด้าน  
งบประมาณจากแหล่งใดบ้าง(โดยเติมตัวเลข 1- 6 ลงในช่อง ..... ตามลำดับความสำคัญของงบประมาณที่  
ได้รับ คือ 1 ได้รับงบประมาณมากที่สุดจากหน่วยงานนั้น )

- ..... - รัฐบาล
- ..... - จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น(อบต., อบจ. เป็นต้น)
- ..... - มูลนิธิการกุศล
- ..... - ค่าธรรมเนียมการศึกษา
- ..... - เงินบริจาคจากผู้ปกครอง
- ..... - เงินบริจาคจากประชาชนทั่วไป

## 5. อาคารสถานที่

- 5.1 จำนวนอาคารเรียน.....หลัง
- 5.2 ห้องน้ำ ชาย.....ห้อง หญิง.....ห้อง
- 5.3 อื่นๆ(ระบุ).....

## 6. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านใช้หลักสูตรใดในการจัดการเรียนการสอน

- 1. หลักสูตรชมรมฟิรฎูอีน (ปุตตากอ)
- 2. หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ. 2548
- 3. หลักสูตรสมาคมครูสัมพันธ์
- 4. อื่นๆ.....

## 2.3 กระบวนการจัดการศึกษา

### 1. เป้าหมายองค์กร

1. เจตนาธรรมณ์(ปรัชญา)สูงสุดของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่าน  
คือ

.....

.....

.....

2. ท่านคิดว่าศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านได้กำหนดปรัชญาใน  
ลักษณะใดต่อไปนี้

1. ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้  2. ไม่ชัดเจน

3. ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของตาดีกาของท่านหรือไม่

1. มีส่วนร่วม  2. ไม่มีส่วนร่วม

4. ให้ท่านพิจารณาตามความเป็นจริงว่าศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ของ  
ท่านได้กำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาในลักษณะต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด (1 = น้อยที่สุด, 2 = น้อย, 3  
= ปานกลาง, 4 = มาก, 5 = มากที่สุด)โดยทำเครื่องหมาย O รอบตัวเลข

1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจในหลักการภาคบังคับ (ฟิรฎูอีน) ของศาสนาอิสลาม	1	2	3	4	5
2. เป็นการศึกษาเพื่อปฏิบัติศาสนกิจ และยึดมั่นในหลักการศาสนาในการประกอบ ศาสนกิจ และการดำรงชีวิตประจำวัน	1	2	3	4	5
3. เป็นการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของท้องถิ่น	1	2	3	4	5
4. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ	1	2	3	4	5
5. เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	1	2	3	4	5
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ได้	1	2	3	4	5
7. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษา อาหรับและภาษามลายู	1	2	3	4	5
8. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ	1	2	3	4	5
9. มุ่งรักษา และถ่ายทอดมรดกทาง วัฒนธรรมการศึกษาอิสลามไปสู่ชนรุ่นหลัง มิ ให้สูญหาย หรือถูกทำลายไป	1	2	3	4	5

10. เน้นเนื้อหาสาระที่สอน	1	2	3	4	5
11. ยึดครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน	1	2	3	4	5
12. มีการกลั่นกรองรวบรวมเนื้อหาวิชาอย่างมีเหตุผล	1	2	3	4	5
13. มีการฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความชำนาญเพียรในการศึกษาเล่าเรียน	1	2	3	4	5
14. เน้นการพัฒนาและสร้างสรรค์เยาวชนใหม่ที่ดี	1	2	3	4	5
15. เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง	1	2	3	4	5
16. มุ่งสร้างระเบียบใหม่ของสังคมจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่	1	2	3	4	5
17. เห็นประโยชน์ของสังคมมากกว่าตนเอง	1	2	3	4	5

## 2. เทคโนโลยี

1. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่าน ใช้วิธีการสอนแบบใดบ้าง? (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

- 1 สอนแบบบรรยาย
  2 สอนแบบท่องจำ  
 3 สอนแบบศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง
  4 ปฏิบัติจริง  
 5. อื่นๆ(โปรดระบุ).....

2. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีการประเมินผลการเรียนหรือไม่?

1. มี
  2. ไม่มี

ถ้ามี ได้ใช้วิธีการประเมินอย่างไร

- 1 ให้ท่องจำบทเรียนที่ผ่านมาแล้วก่อนศึกษาบทเรียนใหม่  
 2 กิจกรรมกลุ่มศึกษา  
 3. สอบข้อเขียน  
 4.สอบปฏิบัติ  
 5. อื่นๆ

(ระบุ).....

3. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่?

1. ใช่
  2. ไม่ใช่

ถ้าใช่ ได้ใช้สื่ออะไรบ้างต่อไปนี้

1. รูปภาพ
  2. แผนภูมิ
  3. สื่อมัลติมีเดีย(เช่น vcd เทป)  
 4. อินเทอร์เน็ต
  5. หนังสือ
  6. บัตรคำ  
 7. อื่นๆ ระบุ .....

### 3. จิตวิทยา

1. ท่านมีความเห็นอย่างไรกับข้อความเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)โดยทำเครื่องหมาย O รอบตัวเลข ซึ่งมีความหมายดังนี้ (1 = ไม่เห็นด้วยมากที่สุด, 2 = ไม่เห็นด้วยมาก, 3 = ไม่แน่ใจ, 4 = เห็นด้วย, 5 = เห็นด้วยมาก)

1. การศึกษาในตาดีกาเป็นการศึกษาที่มีระเบียบกฎเกณฑ์	1	2	3	4	5
2. การศึกษาในตาดีกาเป็นการศึกษาที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย	1	2	3	4	5
3. ศูนย์ตาดีกาเป็นสถานศึกษาที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชน	1	2	3	4	5
4. การศึกษาในตาดีกาสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ	1	2	3	4	5
5. การศึกษาในตาดีกาให้เสรีภาพในการเลือกเรียนและปฏิบัติได้อย่างเต็มที่	1	2	3	4	5
6. การศึกษาในตาดีกาสามารถอนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างแท้จริง	1	2	3	4	5
7. การศึกษาในตาดีกาเป็นระบบการศึกษาที่ส่งเสริมให้สังคมสงบสุขและสมานฉันท์	1	2	3	4	5

### 4. โครงสร้างองค์การ

1. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีโครงสร้างการบริหารอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

### 5. การจัดการ

#### 1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย

1. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)มีการกำหนดจุดมุ่งหมายเน้นไปทางใดบ้าง(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ความรู้พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรม       2. ความรู้พื้นฐานทางด้านอาชีพ
2. ความรู้พื้นฐานทางด้านศาสนา       3. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ใครเป็นผู้กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์       2. ครูผู้สอน       3. ผู้เรียน
- 4 คณะกรรมการกลาง       5. อื่นๆ (ระบุ).....

3. การดำเนินงานของตาคีกาบรรลุตามจุดมุ่งหมายมากน้อยเพียงใด

1. บรรลุอย่างมาก       2. บรรลุบางส่วน       3. บรรลุส่วนใหญ่

4. ศูนย์การศึกษาของท่านมีปัญหาในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือไม่

1. มี       2. ไม่มี

5. แนวทางที่ท่านใช้ในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

## 2) การวางแผน

1. หน่วยงานของท่านมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาหรือไม่

1. มี       2. ไม่มี (ข้ามไปตอบข้อ 3)

ถ้ามี แผนการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาของท่านเป็นอย่างไร

1. เป็นแผนปฏิบัติการประจำปี       2. เป็นแผน 5 ปี

3. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ในการจัดทำแผนการจัดการศึกษามีบุคคลใดเข้ามามีส่วนร่วม(ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. คณะกรรมการบริหารศูนย์       2. ครูผู้สอน       3. ผู้เรียน

- 4 คณะกรรมการกลาง       5. อื่นๆ (ระบุ).....

3. การปฏิบัติตามแผนทำอย่างไร

1. ปฏิบัติตามแผนทุกประการ       2. ปรับแผนตามความเหมาะสม

3. ไม่ได้นำแผนมาปฏิบัติ       4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาคีกา)ของท่านมีปัญหาในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาหรือไม่

1. มี       2. ไม่มี

ถ้ามี มีปัญหาอะไร โปรดระบุ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ไม่มีกำหนดแผนที่ชัดเจน       2. แผนที่กำหนดไม่สอดคล้องกับเวลา

3. แผนที่กำหนดไม่สามารถปฏิบัติได้จริง

4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. แนวทางที่ท่านใช้ในการแก้ปัญหา

.....

.....

.....

.....

.....

3) การจัดการทรัพยากร

1. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีการวางแผนการใช้งบประมาณหรือไม่

- 1. มี
- 2. ไม่มี

2. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีปัญหาในการจัดการทรัพยากรหรือไม่

(เช่น งบประมาณ บุคลากร)

- 1. มี
- 2. ไม่มี

ถ้ามีโปรดระบุ

- 1. งบประมาณไม่เพียงพอ
- 2. บุคลากรไม่เพียงพอ
- 3. บุคลากรไม่มีคุณภาพ
- 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. แนวทางที่ท่านใช้ในการแก้ปัญหา(ตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 3 )

.....

.....

.....

.....

.....

4) การจัดองค์กร

1. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีการกำหนดโครงสร้างการบริหารอย่างไร

- 1. ดำเนินการโดยคณะกรรมการกลาง
- 2. ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์
- 3. ดำเนินการโดยครูผู้สอน
- 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีคณะกรรมการบริหารศูนย์หรือไม่

- 1. มี
- 2. ไม่มี

ถ้ามีประกอบด้วยใครบ้าง(ตำแหน่ง).....

3. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีปัญหาในการกำหนดโครงสร้างองค์กรหรือไม่

1. มี                       2. ไม่มี

ถ้ามีโปรดระบุ

1. ไม่มีการกำหนดโครงสร้างการจัดองค์กร  
 2. โครงสร้างไม่ชัดเจน  
 3. อื่นๆ โปรดระบุ.....

4. แนวทางที่ท่านใช้ในการแก้ปัญหา(ตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 3 )

.....

.....

.....

.....

.....

#### 5) การดำเนินงาน

1. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีวิธีการดำเนินงานอย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

2. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีวิธีการตัดสินใจหรือสั่งการอย่างไร (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

1. ตัดสินใจโดยคณะกรรมการกลาง  
 2. ตัดสินใจโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์  
 3. ตัดสินใจโดยครูผู้สอน  
 4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่าน มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหรือไม่

1. มี                       2. ไม่มี

4. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีปัญหาในการดำเนินงานหรือไม่

1. มี  2. ไม่มี

ถ้ามี โปรดระบุ

1. ไม่มีผู้มีส่วนรับผิดชอบที่ชัดเจน  
 2. ผู้บริหารไม่เปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ  
 3. อื่นๆ โปรดระบุ.....

5. แนวทางที่ท่านใช้ในการแก้ปัญหา (ตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 4 )

.....

.....

.....

.....

.....

#### 6) การควบคุมงาน

1. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างไร

1. คณะกรรมการกลาง  
 2. คณะกรรมการบริหารศูนย์  
 3. ครูผู้สอน  
 4. การควบคุมโดยรายงานด้วยวาจา  
 5. การควบคุมโดยรายงานด้วยเอกสาร  
 6. อื่นๆ โปรดระบุ.....

2. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีการควบคุมการใช้งบประมาณโดยใคร

1. คณะกรรมการกลาง  2. คณะกรรมการบริหารศูนย์  
 3. ครูผู้สอน  4. อื่นๆ โปรดระบุ.....

3. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีประเมินผลการปฏิบัติงานหรือไม่

1. มี  2. ไม่มี

4. ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ของท่านมีปัญหาในการดำเนินงานด้านการควบคุมงานหรือไม่

1. มี  2. ไม่มี

ถ้ามีโปรดระบุ

1. ไม่มีการกำหนดการควบคุม  2. ไม่มีการกำหนดการประเมินผล  
 3. จำนวนครั้งในการประเมินน้อยเกินไป

5. แนวทางที่ท่านใช้ในการแก้ปัญหา(ตามที่ระบุไว้ใน ข้อ 4 )

.....

.....

.....

.....

.....

#### 2.4 ปัจจัยนำออก

1. ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่ศึกษาต่อในสถานศึกษาใด

1. สถาบันศึกษาปอเนาะ
2. โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม
3. โรงเรียนของรัฐ
4. อื่นๆ(ระบุ).....

2. ท่านมีความพึงพอใจเกี่ยวกับเรื่องต่อไปนี้มากน้อยเพียงใด

- |                            |                               |                                  |                              |
|----------------------------|-------------------------------|----------------------------------|------------------------------|
| 1. อัตราค่าตอบแทนที่ได้รับ | <input type="checkbox"/> น้อย | <input type="checkbox"/> ปานกลาง | <input type="checkbox"/> มาก |
| 2. ผลสัมฤทธิ์ ของนักเรียน  | <input type="checkbox"/> น้อย | <input type="checkbox"/> ปานกลาง | <input type="checkbox"/> มาก |
| 3. สถานภาพทางสังคม         | <input type="checkbox"/> น้อย | <input type="checkbox"/> ปานกลาง | <input type="checkbox"/> มาก |
| 4. กระบวนการจัดการศึกษา    | <input type="checkbox"/> น้อย | <input type="checkbox"/> ปานกลาง | <input type="checkbox"/> มาก |
| 5. ระบบสาธารณูปโภค         | <input type="checkbox"/> น้อย | <input type="checkbox"/> ปานกลาง | <input type="checkbox"/> มาก |

(เช่น ไฟฟ้า, ประปา, อาคารเรียน)

ตอนที่ 3 ความต้องการในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. ท่านต้องการให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)มีสถานภาพเป็นอย่างไร

1. เป็นแบบเดิม
2. เป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียนประถมของรัฐบาล
3. เป็นตาดีกาที่รัฐมาช่วยบริหารจัดการ
4. เป็นตาดีกาที่กรรมการเป็นผู้บริหารจัดการ โดยรัฐมีหน้าที่ควบคุมดูแล
5. อื่นๆ(ระบุ).....

2. ความจำเป็นที่ต้องการแก้ไขอย่างเร่งด่วน

.....

.....

.....

.....

.....

ขอบขอบคุณอย่างสูง

### ภาคผนวก ข

การวิเคราะห์ความเที่ยงตรง (Content Validity)  
ของแบบสอบถามในการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลาม  
ประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

**แบบสอบถามประกอบการวิจัย**  
**เรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)**  
**ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**

**คำชี้แจง**

แบบสอบถามนี้จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในการศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา ตลอดจนแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ การวิจัยนี้เป็นการศึกษาในภาพรวมของแต่ละจังหวัดในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ มิได้มุ่งนำเสนอข้อมูลของศูนย์ใดศูนย์หนึ่งเป็นการเฉพาะ ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยจะถูกเก็บไว้เป็นความลับและใช้เพื่อการวิจัยเท่านั้น คณะผู้วิจัยจึงใคร่ขอความร่วมมือจากท่านในการตอบตามความเป็นจริงเพื่อจะได้นำผลการวิจัยนำเสนอเป็นแนวทางการสนับสนุนการดำเนินการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ต่อไป จึงขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

การพิจารณาความตรงตามเนื้อหาของแบบสอบถามจะใช้ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบดูว่า คำถามแต่ละข้อสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยกำหนดให้คะแนนผลการพิจารณาตัดสินดังนี้

ให้ +1 เมื่อแน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

ให้ 0 เมื่อไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

ให้ -1 แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับสิ่งที่ต้องการวัด

**1. พิจารณาการกำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)**

ข้อคำถาม	ระดับความสอดคล้อง			ผลการประเมิน	การปฏิบัติ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3		
1. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความรู้ และความเข้าใจในหลักการภาคบังคับ (ฟิรฎูฮีน) ของศาสนาอิสลาม	1	1	1	1	
2. เป็นการศึกษาเพื่อปฏิบัติศาสนกิจ และยึดมั่นในหลักการศาสนาในการประกอบศาสนกิจ และการดำรงชีวิตประจำวัน	1	1	1	1	
3. เป็นการศึกษาที่สนองต่อความต้องการของท้องถิ่น	1	1	1	1	
4. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนเป็นมุสลิมที่ดี และเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว สังคม และประเทศชาติ	1	1	1	1	

ข้อคำถาม	ระดับความสอดคล้อง			ผลการประเมิน	การปฏิบัติ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3		
5. เป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น	1	1	1	1	
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์ได้	1	1	1	1	
7. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีความสามารถในการอ่านและการเขียนภาษาอาหรับและภาษามาลายู	1	1	1	1	
8. เป็นการศึกษาที่มุ่งให้ผู้เรียนมีนิสัยรักการอ่าน และใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ	1	1	1	1	
9. มุ่งรักษา และถ่ายทอดมรดกทาง วัฒนธรรม การศึกษาอิสลามไปสู่ชนรุ่นหลัง มิให้สูญหาย หรือ ถูกทำลายไป	1	1	1	1	
10. เน้นเนื้อหาสาระที่สอน	1	1	1	1	
11. ยึดครูเป็นศูนย์กลางในการจัดการเรียนการสอน	1	1	1	1	
12. มีการกลั่นกรองรวบรวมเนื้อหาวิชาอย่างมีเหตุผล	1	0	1	.66	
13. มีการฝึกฝนให้ผู้เรียนมีความขยันหมั่นเพียรในการศึกษาเล่าเรียน	1	0	1	.66	
14. เน้นการพัฒนาและสร้างสรรค์เยาวชนใหม่ที่ดี	1	1	1	.66	
15. เรียนรู้ด้วยวิธีการทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี	0	1	0	.33	แก้ไข
16. เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง	1	1	1	1	
17. มุ่งสร้างระเบียบใหม่ของสังคมจากพื้นฐานเดิมที่มีอยู่	1	1	1	1	
18. เห็นประโยชน์ของสังคมมากกว่าตนเอง	1	1	1	1	

## 2. พิจารณาด้านความรู้ที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาคีกา)จัดให้แก่ผู้เรียน

ข้อคำถาม	ระดับความสอดคล้อง			ผลการประเมิน	การปฏิบัติ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3		
1. เป็นความรู้ที่สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้	1	1	1	1	
2. เป็นความรู้พื้นฐานศาสนาที่จำเป็นต้องศึกษา	1	1	1	1	

ข้อคำถาม	ระดับความสอดคล้อง			ผลการประเมิน	การปฏิบัติ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3		
3. เป็นความรู้ที่ทันต่อยุคสมัย	1	1	1	1	
5. เป็นความรู้ที่สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อขั้นสูงขึ้น	1	1	1	1	
6. เป็นความรู้ที่ได้จากอัล-กรุอานและฮิสสุนนะฮ์	1	1	1	1	

3. ทศนคติที่มีต่อการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

ข้อคำถาม	ระดับความสอดคล้อง			ผลการประเมิน	การปฏิบัติ
	คนที่1	คนที่2	คนที่3		
1. การศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)เป็นการศึกษาที่มีระเบียบกฎเกณฑ์	1	1	1	1	
2. การศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)เป็นการศึกษาที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของยุคสมัย	1	1	1	1	
3. ผู้ที่ศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่เป็นผู้ด้อยโอกาส	1	1	1	1	
4. การศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)สามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ	1	1	1	1	
5. การศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ให้เสรีภาพในการเลือกเรียนและปฏิบัติได้อย่างเต็มที่	1	1	1	1	
6. การศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)สามารถอนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างแท้จริง	1	1	1	1	
7. การศึกษาในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)เป็นระบบที่ส่งเสริมให้สังคมสงบสุขและสมานฉันท์	1	1	1	1	

## ภาคผนวก ก

แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์

ในการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

## แนวคำถามประกอบการสัมภาษณ์

ในการวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม

- 1) สภาพสังคมที่ตั้งของตาดีกา
- 2) อาชีพหลักของคนในชุมชนที่ตาดีกาตั้งอยู่
- 3) ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาของตาดีกา
- 4) แนวทางในการแก้ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของตาดีกา

กา

.....

.....

.....

.....

2. สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้า

- 1) จำนวนผู้เรียนและผู้สอนมากน้อยหรือเหมาะสมเพียงใด
- 2) จำนวนเงินงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาในแต่ละปีได้มาจากแหล่งใด เพียงพอหรือไม่ และใช้ไปในการใดบ้าง
- 3) อาคารสถานที่มีเพียงพอหรือไม่
- 4) ตาดีกาใช้หลักสูตรใดในการจัดการเรียนการสอน (หลักสูตรชมรมฟรีดูอิน (ปัสตาดอก) หลักสูตรอิสลามศึกษาฟรีดูอินประจำมัสยิด พ.ศ. 2548 หลักสูตรสมาคมครูสัมพันธ์ เป็นต้น)
- 5) ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้า (ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร งบประมาณ อาคารสถานที่ ฯลฯ) มีอะไรบ้าง

6) แนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้า

.....

.....

.....

.....

3. สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการจัดการศึกษา

### 3.1 เป้าหมาย

- 1) เจตนารมณ์ (ปรัชญา) ของตาดีกาคืออะไร มีการกำหนดชัดเจนหรือไม่อย่างไร
- 2) ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของตาดีกาหรือไม่อย่างไร
- 3) ตาดีกาได้กำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง
- 4) มีปัญหาอุปสรรคในการกำหนดเป้าหมายของตาดีกาหรือไม่อย่างไร

.....

.....

.....

.....

### 3.2 เทคโนโลยี

- 1) ตาดีกาใช้วิธีการสอนแบบใดบ้าง (เช่น บรรยาย ท่องจำ ศึกษาด้วยตนเอง ปฏิบัติจริง เป็นต้น)
- 2) ตาดีกามีการประเมินผลการเรียนหรือไม่ อย่างไร ?
- 3) ตาดีกาใช้สื่อในการจัดการเรียนการสอนหรือไม่ อย่างไร
- 4) ตาดีกาได้จัดสอนความรู้อะไรบ้างให้แก่ผู้เรียน
- 5) มีปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

### 3.3 จิตวิทยา

1) ลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอน (เช่นในเรื่องบุคลิกภาพ ทักษะการรับรู้ แรงจูงใจ กระบวนการกลุ่ม ภาวะผู้นำ การสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล) เป็นอย่างไรบ้าง มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

.....

.....

.....

.....

### 3.4 โครงสร้างองค์การ

- 1) ตาดีกามีโครงสร้างการบริหารอย่างไร
- 2) โครงสร้างที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร
- 3) มีปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

.....

.....

.....

.....

### 3.5 การจัดการ

- 1) ตาดีกามีการกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไรบ้าง เปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือไม่ และการดำเนินงานตามจุดมุ่งหมายบรรลุผลมากน้อยเพียงใด มีปัญหาและแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร
- 2) ตาดีกามีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาหรือไม่ อย่างไร เปิดให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการจัดการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร
- 3) ตาดีกามีการวางแผนการใช้งบประมาณหรือไม่อย่างไร มีปัญหาในการจัดการทรัพยากรหรือไม่ และมีแนวทางแก้ปัญหาอย่างไร
- 4) ตาดีกามีวิธีการดำเนินงานอย่างไร การตัดสินใจสั่งการทำอย่างไร มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอะไรบ้าง และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร

5) ตาดีกามีการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างไร มีการควบคุมการใช้งบประมาณอย่างไร มีการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือไม่ ปัญหาอุปสรรคในการควบคุมการปฏิบัติงานมีอะไร และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

4. สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้าน ปัจจัยนำออก

1) ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากตาดีกาทำอะไร (เช่น ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ ฯลฯ)

2. ความพึงพอใจที่มีต่อค่าตอบแทนที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สถานภาพทางสังคมของผู้สอน กระบวนการจัดการศึกษา ระบบสาธารณูปโภค (เช่น ไฟฟ้า, ประปา, อาคารเรียน)

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูง

ภาคผนวก ง

สัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

- ผู้แทนผู้บริหาร
- ผู้แทนผู้ปกครอง

## สัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สัมภาษณ์ ผู้แทนผู้บริหาร

### 1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม

ผู้ดำเนินรายการ : อย่างที่เราทราบว่าโรงเรียนตาดีกาได้กระจายอยู่ทั้งในสังคมเมืองและชนบท ถ้ามองในด้านสิ่งแวดล้อมแล้วคิดว่าสภาพสังคมที่เป็นที่ตั้งของตาดีกาส่งผลอย่างไรต่อตาดีกาบ้าง

ผู้บริหาร : คิดว่าตอนนี้ปัญหาใหญ่ที่เจอกันเกือบทุกหมู่บ้านเลยก็คือปัญหาความปลอดภัย แม้แต่เด็กที่เรียนโรงเรียนปอเนาะก็ติดขากันเยอะ เลยส่งผลให้เด็กตาดีกาบางส่วนก็เจอปัญหานี้ด้วย ในวันนี้เราทราบแล้วว่าปัญหาใหญ่สุดของทุกหมู่บ้านคือเด็กติดยา แม้ว่าจะยังอยู่ในวัยเรียนตาดีกาก็ตาม ฉะนั้นเป็นสิ่งที่ดีหากเราได้มาพูดคุยหาทางออกสำหรับปัญหานี้ว่าจะบำบัดรักษาเยาวชนเหล่านี้ได้อย่างไร

ผู้ดำเนินรายการ : ในส่วนของโต๊ะอิหม่ามที่เป็นประธานศูนย์ได้มีส่วนเข้ามาดูแลปัญหานี้ด้วยหรือเปล่า

ผู้บริหาร : ผมเองก็เคยนำเรื่องนี้ไปเสนอกับผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องอยู่แต่ก็ไม่มีมาตรการใดๆ ทุกคนก็ยังนิ่งเฉย เพราะว่าปัญหานี้ในหมู่บ้านของเรามันมีเบื้องหลังที่ซับซ้อน คนขายก็เป็นลูกคนใหญ่คนโตทั้งนั้น แล้วอย่างนี้เราจะแก้ปัญหายาเสพติดได้อย่างไร ที่ร้ายแรงยิ่งกว่านั้นในบางพื้นที่แม้แต่มุสลิมะฮ์ก็ติดยาด้วย อีกปัญหาหนึ่งที่น่าเป็นห่วงเช่นเดียวกันคือปัญหาเด็กติดบุหรี่ เราจะทำอย่างไรให้เด็กเลิกบุหรี่ให้ได้

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วบทบาทของครูตาดีกาต่อการแก้ปัญหานี้เป็นอย่างไรบ้าง

ผู้บริหาร : ครูตาดีกาก็จะช่วยในเรื่องของการสอดแทรกเรื่องศีลธรรม การพูดตักเตือนและโน้มน้าวเด็กๆ หรืออาจจะเอารูป เอาโปสเตอร์ที่รณรงค์เกี่ยวกับเรื่องนี้ไปแปะไว้ตามที่ต่างๆ

ผู้บริหาร : ส่วนมากแล้วตาดีกาจะตั้งอยู่ในชนบทถ้ามองในเรื่องสภาพที่ตั้งก็ถือว่าเป็นที่ปลอดภัย แต่ในเรื่องอาชีพหลักของคนในชุมชนที่ตาดีกาตั้งอยู่ก็ค่อนข้างส่งผลกระทบต่อจัดการเรียนการสอนตาดีกา เนื่องจากคนในชุมชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป กรีดยาง ค้าขาย ครั้นนี้จึงทำ

ให้ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ความสำคัญกับการเรียนตาดิกาของเด็กๆมากนัก ผู้ปกครองส่วนใหญ่จะให้ความสำคัญกับการเรียนสามัญของเด็กๆมากกว่า พอถึงวันหยุดสุดสัปดาห์พ่อแม่บางส่วนก็จะให้ลูกๆไปช่วยทำงานทำให้ต้องขาดเรียนตาดิกาอยู่ประจำ พอเด็กขาดเรียนอยู่บ่อยๆทำให้การเรียนการสอนไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้เลย ไม่บรรลุตามวัตถุประสงค์

ส่วนอีกปัญหาหนึ่งที่เป็นปัญหาใหญ่ก็คือ สภาพสังคม ณ ตอนนี้อยู่ที่วัยรุ่นและผู้ใหญ่ติดยาเสพติด ติดโบกะท่อมกันเยอะ ทำให้เด็กๆเห็นแบบอย่างที่ไม่ดี เกิดการซึมซาบอยู่เรื่อยๆ เด็กในวัยตาดิกาตอนนี้เริ่มจากปัญหาการสูบบุหรี่และก็พัฒนาเป็นอย่างอื่นที่ร้ายแรงขึ้น แนวทางการแก้ปัญหาที่ทำอยู่ตอนนี้ก็คือ จัดให้มีการอบรมแก่เยาวชนโดยทำเรื่องของงบประมาณมาจากอำเภอ ทางอำเภอก็ได้ให้งบประมาณสนับสนุนเป็นอย่างดี แต่ผลการประเมินหลังจากจัดกิจกรรมลักษณะดังกล่าวก็สภาพสังคมก็ยังเหมือนเดิมไม่มีการเปลี่ยนอะไร บทบาทของครูสอนตาดิกาที่สามารถทำได้ตอนนี้ก็คือ พยายามปลูกฝังเด็กรุ่นใหม่ที่ยังไม่เจอปัญหานี้ให้เห็นถึงความสำคัญของการศึกษา และบอกถึงโทษภัยของยาเสพติดให้มาก ส่วนเด็กที่เป็นปัญหาอยู่ตอนนี้เรายังไม่รู้ว่าจะแก้ไขยังไง เพราะจริงๆแล้วมันก็เชื่อมโยงกันอยู่ในเรื่องของความเห็นตัวอย่างที่ไม่ดีจากสิ่งแวดล้อมรอบข้าง

**ผู้ดำเนินรายการ :** แสดงว่าปัญหาใหญ่ที่เจอตอนนี้คือ ยาเสพติดและรองลงมาคือปัญหาการไม่ให้ความสำคัญต่อตาดิกาเท่าที่ควรของผู้ปกครองเด็กนักเรียน

**ผู้บริหาร :** ใช่ ตอนที่ตาดิกาของเราจัดอยู่ก็คือ เสาร์อาทิตย์กลางวันจะเป็นการเรียนการสอนตาดิกา พอกลางวันก็จะสอนกีตาบเป็นการให้ความรู้ทั่วไปเรื่องหลักคำสอนของศาสนา ส่วนกลางวันของวันอื่นๆก็จะมีการสอนอีกเราะอูจริงๆแล้วดูเหมือนทางตาดิกาจะพยายามอยู่ฝ่ายเดียวทางผู้ปกครองของเด็กเองไม่ค่อยให้ความสำคัญสักเท่าไร

**ผู้ดำเนินรายการ :** แสดงว่าเราต้องเพิ่มความตระหนักในเรื่องความสำคัญของการเรียนการสอนตาดิกาแก่ผู้ปกครองให้มากกว่านี้

**ผู้บริหาร :** ใช่ ควรจะสร้างความตระหนักให้กับผู้ปกครองให้มากขึ้น

**ผู้บริหาร :** ในเรื่องการให้ความสำคัญกับตาดิกานั้น เท่าที่สังเกตคือ ตาดิกาที่อยู่ในชนบทพ่อแม่จะไม่ค่อยให้ความสำคัญเท่าไร ลูกๆก็ไปเองกลับเอง แต่ตาดิกาที่อยู่ในเมืองจะเป็นอีกแบบหนึ่งที่พ่อแม่จะให้ความสำคัญมากกว่า จะมีการไปรับไปส่งอยู่ตลอด อันนี้อาจจะเป็นเพราะคนในเมืองส่วนใหญ่พ่อแม่จะประกอบอาชีพข้าราชการหรือไม่ก็นักวิชาการจึงเห็นความสำคัญมากกว่า

**ผู้ดำเนินรายการ :** ความร่วมมือของประชาชนในชนบทต่อการเรียนการสอนเป็นยังไง

ผู้บริหาร : น้อย น้อยมาก

ผู้บริหาร : อยากให้เรามองจุดแข็งของคาตีกาโดยปกติแล้วคาตีกาจะอยู่ในมัธยม จุดแข็งของคาตีกาก็คือมัธยม มัธยมก็จะเป็นจุดศูนย์กลางของชุมชนมีโต๊ะอีหม่าม และคณะกรรมการมัธยมที่เป็นที่นับหน้าถือตาของชาวบ้านดูแลรับผิดชอบอยู่ ส่วนจุดอ่อนก็จะเป็นในเรื่องของกระบวนการจัดการเรียนรู้และการเรียนการสอนที่ยังอ่อนอยู่ เมื่อเราทราบถึงจุดอ่อนจุดแข็งแล้วก็ควรนำจุดแข็งที่เรา มีอยู่นี้แหละไปพัฒนาต่อ ถ้ามองในเรื่องของการปลูกฝังเรื่องจริยธรรมให้กับเด็กคาตีกานั้น คิดว่ายังไม่ทั่วถึงจริงๆ แล้วการปลูกฝังในเรื่องนี้ควรอยู่ที่พ่อแม่เป็นหลัก ควรปลูกฝังตั้งแต่แรกเกิดเลย หากเราลองสังเกตดูครอบครัวไหนที่พ่อแม่มีความรู้ทางศาสนาอยู่แล้วเขาก็จะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้แต่ก็ยังเป็นส่วนน้อยอยู่ คนส่วนใหญ่ก็เพียงมีความคิดที่ว่าเลี้ยงลูกให้โตเท่านั้น ไม่ได้ให้ความสำคัญกับการปลูกฝังจริยธรรมเท่าไร มันเป็นเรื่องยากที่จะสอนให้ลูกเขาละหมาดทั้งๆ ที่พ่อแม่เขาเองก็ไม่ได้ละหมาด นี่ยังไม่พูดถึงปัญหาติดยาหรือ ดินยา

ผมมีข้อเสนอที่ว่า เราควรหาวิธีทำยังไงให้คาตีกามีส่วนในการเสริมสร้างจริยธรรมและอีหม่ามแก่เด็กให้มากกว่านี้ เราอาจจะจัดให้มีการอบรมหรือจัดค่ายสอนทักษะการใช้ชีวิตเบื้องต้นแก่เด็กๆ แม้เราจะจัดได้แค่ช่วงเวลาสั้นๆ อาจจะเป็น 2-3 วัน นานๆ ครั้งแต่ทักษะเหล่านี้ก็จะติดตัวเด็กและทำให้เขาใช้ชีวิตเป็น ที่ผ่านมามีเคยเสนอแนะโครงการลักษณะนี้ แล้วก็ได้จัดไปแล้วในลักษณะของอบรมจริยธรรม แต่สำหรับเด็กมัธยมศึกษายังไม่เคยจัดกับเด็กคาตีกา ผลการประเมินก็ออกมาดีมาก เด็กชอบกิจกรรมลักษณะนี้ เพราะก็ไม่เคยเจอมาก่อน ผมเลยมีความคิดที่ว่าหากเราสามารถจัดกิจกรรมลักษณะนี้กระจายไปไหนหลายๆ พื้นที่ได้ก็จะเป็นการพัฒนาต่อยอดจุดแข็งที่เรา มีได้

ผู้ดำเนินรายการ : ในเรื่องอาชีพหลักของคนในชุมชนที่มีคาตีกาตั้งอยู่ นอกจากอาชีพเกษตรกรรมและค้าขายแล้ว มีอาชีพอื่นอีกไหม

ผู้บริหาร : ก็จะมีรับราชการบ้างแต่น้อยมาก อาชีพหลักก็ยังคงเป็นเกษตรกรรมและค้าขาย แต่ก็จะมีบางส่วนของพ่อแม่ไปทำงานมาเลเซียส่วนเด็กก็อยู่กับตาขาย

ผู้บริหาร : จริงๆ แล้วผมคิดว่าการอยู่ในเมืองหรือชนบทก็ยังไม่ใช่ปัญหาหลัก เพราะจากผลการสอบโอเน็ตที่ผ่านมาคาตีกาที่อยู่ในชนบทกลับมีผลการสอบที่สูงกว่า แต่คาตีกาที่ตั้งอยู่ในเมืองก็จะได้รับเงินอุดหนุนจากเทศบาลเพิ่มมาด้วย จริงๆ แล้วคาตีกาก็มีความสำคัญกับชุมชนชนบทมากหากเราไปตามผู้ปกครองว่าบูบคาตีกาเลขดีไหม พวกเขาต้องคำนึงและไม่ยอมอย่างแน่นอน แสดงว่าเขาเห็นถึงความสำคัญแต่อาจจะยังขาดความตระหนักในเรื่องนี้อยู่

หากมองในแง่ภาพรวมของสภาพแวดล้อมคาตีกา คาตีกาไหนที่ทั้งอีหม่าม คณะกรรมการมัธยมผู้ใหญ่บ้านและผู้ปกครองร่วมมือกันการจัดการเรียนการสอนก็จะไปได้สวย บางทีเราอาจจะต้อง

หันกลับมามองที่การบริหารจัดการของตาดีกาว่า สาเหตุที่เด็กไม่ค่อยให้ความสำคัญ เด็กทำเล่นๆนี้ มาจากความบกพร่องของตาดีกาเองด้วยหรือเปล่า อีห่ม่าและคณะกรรมการได้เข้ามาดูแลเรื่องนี้ อย่างจริงจังหรือเปล่า

ผู้ดำเนินรายการ : ในฐานะที่หลายท่านตรงนี้เป็นอีห่ม่า เป็นผู้บริหารศูนย์อยากทราบว่าปัญหาของการจัดการศึกษาตาดีกาตอนนี้คืออะไร และจะมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้บริหาร : จากการที่ผมเองเคยได้รับรางวัลอีห่ม่าดีเด่น และศูนย์ตาดีกาดีเด่นมาหลายปี ผมมองว่าในเรื่องการจะเป็นผู้นำที่ดีและการบริหารจัดการตาดีกาก็ดีจำเป็นต้องนำแนวทางของอิสลามมาใช้ ถ้าอีห่ม่า และผู้รับผิดชอบทุกคนเอารูปแบบที่อิสลามสอนมาใช้อย่างเอาจริงเอาจังก็จะไม่เกิดปัญหาเหล่านั้น

ผู้ดำเนินรายการ : แสดงว่าบทบาทของผู้นำในการให้ความรู้ด้านศาสนาแก่คนในชุมชนวันนี้ แต่คุณภาพอย่างเดียวยังไม่เพียงพอ

ผู้บริหาร : ใช่ ในเรื่องการบริหารจัดการในวันนี้เราต้องมีการชี้แจงแก่ผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งหมด ต้องมีการอบรม คุณแล และก็ต้องทำวิจัย ถ้าสามารถทำทั้งหมดนี้ได้ อินชาอัลลอฮุจะไม่มีเกิดปัญหา แต่ที่เป็นอยู่ตอนนี้กลับไม่ใช่ พ่อแม่ให้เงินลูกไปเรียนแต่ไม่ได้ติดตามคุณแลในเรื่องอื่น ส่วนอีห่ม่าเองก็รับเงินมาโดยไม่ได้ดูแลผู้ที่อยู่ใต้การปกครองอย่างเต็มที่ การเรียนการสอนก็ไม่ได้เป็นไปตามหลักสูตร ตามหลักสูตรตาดีกาต้องมีการเรียนการสอนวันละไม่น้อยกว่า 5 ชม. แต่ในทางปฏิบัติกลับไม่เป็นเช่นนั้น ขนาดสอน 2 วันก็ไม่รู้ว่าจะได้ 5 ชม.หรือเปล่า

ผู้ดำเนินรายการ : หากเราต้องการแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนตาดีกา ณ วันนี้คิดว่าอีห่ม่าเองต้องการอะไร

ผู้บริหาร : ข้อแรกเลยต้องสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับทั้งอีห่ม่าและคณะกรรมการมัชยิด ให้มีใจในเรื่องของการเสียดสละ มีจิตอาสาต่อการพัฒนาชุมชน ข้อที่สองคือต้องมีการพัฒนาครูผู้สอน ในเรื่องของการบริหารการจัดการเรียนการสอน เน้นย้ำในเรื่องการมีจิตอาสาทำงานเพื่อส่วนรวม และรวมไปถึงการให้ความรู้เรื่องอื่นๆที่จำเป็น จริงๆแล้วครูผู้สอนตาดีกาเองต้องมีการบันทึกการสอนด้วย แต่ในทางปฏิบัติจริงกลับไม่มีใครทำ อันนี้ก็อาจจะเพราะขาดการติดตามที่ดีจากฝ่ายบริหาร ปกติแล้วถ้ามีผู้ติดตามผลอยู่ ครูเขาก็ต้องทำถึงแม้จะว่าจะไม่รู้ร้อยเปอร์เซ็นต์ก็ตาม ผมมองว่าหากเราจะพัฒนากันจริงเราต้องทำตามหลักสูตรให้ได้ สอนให้ได้ 5 ชม. ต่อวันจริง อันนี้ตาดีกาผมเองก็ยังทำไม่ได้พอพูดถึงเรื่องนี้ครูผู้สอนก็มักจะให้เหตุผลว่าที่อื่นๆก็สอนไม่ถึง 5 ชม.

## 2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้า

**ผู้ดำเนินรายการ :** ในส่วนของจำนวนผู้เรียนและครูผู้สอนตาดิกาที่มีอยู่ตอนนี้คิดว่าเพียงพอและเหมาะสมหรือเปล่า

**ผู้บริหาร :** สำหรับตาดิกาที่หมู่บ้านผมตอนนี้คิดว่ามีครูเพียงพอ แต่ครูที่สอนก็มาจากหมู่บ้านอื่น ไม่ใช่คนในหมู่บ้านเอง คนในหมู่บ้านส่วนมากก็ไปทำงานและก็พัฒนาที่อื่นกัน แต่ก็ไม่ใช่ไร ในตอนกลางคืนก็จะมีการสอนกีรออาตีที่ตาดิกาด้วย มีผู้เรียนอยู่ทั้งหมด 400 กว่าคนซึ่งก็เป็นนักเรียนตาดิกาและก็มีผู้สนใจที่อยู่ในละแวกนั้นมาเรียนด้วย ครูผู้สอนก็รวบรวมมาจากคนในหมู่บ้านที่สามารถสอนกูรออ่านได้

**ผู้ดำเนินรายการ :** ในส่วนของงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาได้มาจากแหล่งไหนบ้าง

**ผู้บริหาร :** ตาดิกาผมอยู่ในเขตเทศบาลก็จะได้รับเงินอุดหนุนจากเทศบาลมาด้วยส่วนหนึ่ง ค่าตอบแทนที่ให้ครูผู้สอนก็มาจากทางรัฐแต่จริงๆแล้วก็ยังไม่เพียงพอ ทางรัฐให้มา 9,000 บาท มีครูผู้สอนอยู่ 10 คน เฉลี่ยแล้วก็ได้ประมาณคนละ 900 บาท เลยต้องหางบประมาณนอกมาเสริมด้วย แต่ก็มีเงินสนับสนุนในการสร้างอาคารเรียนที่ได้มาจากทางประเทศอาหรับ

**ผู้ดำเนินรายการ :** มีการของบประมาณอุดหนุนจากประเทศอาหรับด้วยหรือครับ

**ผู้บริหาร :** จริงแล้วก็ไม่ได้ตั้งใจขอ พอดีว่าวันนั้นผมพาคนอาหรับไปละหมาดที่มัสยิดที่หมู่บ้านแล้วที่นี้อาหรับเขาเห็นว่าอาคารเรียนตาดิกาที่มีอยู่ของเรายังไม่ดีพอ เขาเลยให้เงินสนับสนุนให้สร้างอาคารเป็นเงิน 2.5 ล้านบาท

**ผู้ดำเนินรายการ :** แล้วตาดิกาที่อื่นๆ มีได้รับงบประมาณจากต่างประเทศด้วยไหม

**ผู้บริหาร :** ไม่มี งบประมาณที่ใช้ก็แค่มาจากทางรัฐ ซึ่งจริงๆแล้วก็ไม่เพียงพอ

**ผู้บริหาร :** คืออย่างนี้นะท่านประธาน ตาดิกาบางแห่งก็สอนแค่ครึ่งวัน เพราะตอนบ่ายพอเด็กๆกลับไปกินข้าวแล้วก็ไม่มาเรียนกัน ผมเคยขึ้นเสนอซื้ออาหารกลางวัน โรงเรียนตาดิกาจากอบต. แต่ก็ไม่มีค่าตอบแทน

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วคำตอบแทนแก่ครูผู้สอนนี้ อบต.ให้มาด้วยไหม

ผู้บริหาร : ไม่มี แต่บาง อบต.ก็ให้เป็นเงินค่าอาหารกลางวันมาด้วยเลขนะ อย่างเช่นในอำเภอสุโขทัย ปกตินี้ก็ให้ คือถ้าเรามีอาหารกลางวันให้เด็กก็ไม่ต้องกลับบ้าน เด็กก็เรียนต่อถึงช่วงบ่ายได้เลย ปัญหา คือพอเด็กกลับไปแล้ว ช่วงบ่ายก็จะไม่มาเรียน

ผู้บริหาร : ผมจะขอเสริมในเรื่องหลักเกณฑ์ของการจะเป็นตาดีกาดีเด่น เท่าที่ทราบมาคือเกณฑ์ที่ใช้ในการคัดเลือกนั้นสูงมาก อย่างที่ตาดีกาหมู่บ้านผมได้ดีเด่นก็เพราะว่า ที่อื่นๆเขาไม่ส่งมา มีแต่ตาดีกาผมที่ส่ง ก็เลยได้ ตรงนี้อยากให้พิจารณาหลักเกณฑ์ของกระบวนการว่าสามารถทำให้ง่ายกว่านี้ชนิดหนึ่งได้ไหม ตาดีกาในที่อื่นๆจะได้มีการพัฒนาไปด้วย

ผู้บริหาร : ขอเสริมในเรื่องของการทำตาดีกาให้มีคุณภาพ ถ้าถามผู้ปกครองว่าจะส่งลูกไปเรียนที่ไหนระหว่างตาดีกาที่มีคุณภาพกับที่ไม่มีคุณภาพ แน่นนอนทุกคนอยากให้ลูกตัวเองเรียนที่ที่ดี เพราะฉะนั้นหากตาดีกามีคุณภาพด้านอื่นๆเช่น วิชาการก็จะพัฒนาด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วในเรื่องของการคัดเลือกครูตาดีกา อีหม่ามเป็นคนคัดเลือกหรือเปล่า เดี่ยวนี้มีเงินเดือนแล้วนี้ ในส่วนของการคัดเลือกครูตาดีกาตรงนี้เป็นอย่างไ

ผู้บริหาร : ในหลายๆที่ครูผู้สอนเป็นลูกหลานเครือญาติของอีหม่าม ถ้าอีหม่ามเข้มแข็งตาดีกาก็เข้มแข็งอันนี้ก็สบายใจ แต่ในบางที่อีหม่ามเองก็ยังไม่เข้าใจเท่าไร

ผู้บริหาร : อีกประเด็นหนึ่งที่เป็นปัญหาคือครูกับอีหม่ามไม่ค่อยถูกกัน อันนี้ก็ปัญหาใหญ่เมื่อครูเข้ากับอีหม่ามไม่ได้การทำงานร่วมกันก็ลำบาก การบริหารจัดการในบางที่อีหม่ามก็แค่เซ็นชื่ออย่างเดียวแต่ไม่เข้าไปดูแลสภาพห้องเรียน ไม่ดูแลว่าเด็กมีต้องไปแข่งขันที่ไหนบ้าง ความสามัคคีระหว่างอีหม่ามกับครูผู้สอนก็ไม่มี ความรับผิดชอบก็ไม่มี

ผู้ดำเนินรายการ : แสดงว่าพอเกิดการขัดแย้งระหว่างอีหม่ามกับครู เรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกและอาคารสถานที่ก็ไม่มีการพัฒนา

ผู้บริหาร : ใช่ไม่พัฒนาเลย ถ้าเป็นสมัยก่อนอาจจะทำได้เพราะครูผู้สอนกับอีหม่ามเท่าเทียมกัน แต่ปัจจุบันนี้ทำไม่ได้เพราะครูกับอีหม่ามอยู่คนละระดับ อีหม่ามอยู่สูงกว่า การแก้ปัญหาหนึ่งต้องเอาเรื่องจิตวิทยามาใช้ด้วย ครูต้องมีความอดทนให้มาก ตาดีกาไหนที่มีการบริหารจัดการดี มีการแบ่งงานที่ดี มีความสามัคคีกัน ตาดีกานั้นก็จะมีความสุขจะสามารถส่งนักเรียนไปแข่งขันที่อื่นๆได้ ถึงจะไม่ชนะ แต่ก็ไม่เป็นไรเด็กนักเรียนก็มีความสุข

ผู้ดำเนินรายการ : จากข้อมูลที่ผมทราบเนี่ย ปกติแล้วคาตีกาจะมีชั้นเรียนตั้งแต่ชั้น 1-6 แต่ทราบมาว่าห้องเรียนไม่เพียงพอเลยต้องรวมชั้น 5-6 ไว้เป็นห้องเดียวกัน อย่างนี้มีจริงไหม แล้วจะจัดการเรียนการสอนยังไง

ผู้บริหาร : มีๆ คาตีกาที่บ้านผมก็มีแบบนี้ เวลาสอนครูก็ต้องแบ่งครึ่ง สอนพร้อมกัน 2 ชั้นเรียน อันนี้ก็เป็นเรื่องการบริหารจัดการทั้งนั้น ถ้าบริหารดีก็ไม่มีปัญหา แต่เรื่องการสอนให้ได้ 5 ชม. ต่อวันนี้ก็ทำยากนะ นอกจากถ้ารวมเวลาที่อ่านคูลา เข้าแถว รวมๆ แล้วก็อาจจะได้ 5 ชม.

ผู้บริหาร : ถ้าคุยเรื่องคุณภาพนั้น อยากยกตัวอย่างคาตีกาที่บางป่อ พอช่วงปิดเทอมเราจะเปิดสอนพิเศษภาษาอังกฤษ ภาษาอาหรับ และก็คณิตศาสตร์ สอนในคาตีกานั้นแหละเราเปิดมาประมาณ 6 ปี และตอนนี้ก็มีเปิดสอนกีรออาตีเพิ่มขึ้นมา แต่อาคารสถานที่ก็ยังไม่เพียงพอยังไม่มียงบประมาณ จริงๆ แล้วก็ของงบประมาณสนับสนุนส่วนนี้จาก สบย. แต่เขาก็บอกว่าไม่มี

ผู้บริหาร : ผมขอเสริมทุกๆ ไปอีกนิดนะ ผมเป็นตัวแทนจากจังหวัดยะลา ขอพูดถึงเรื่องสภาพสังคมที่ตั้งของคาตีกา คาตีกาผมนี้อยู่ในชุมชนหน่อย เพราะว่าอยู่ในเขตเทศบาล ผมว่านะเรื่องอาคารสถานที่ไม่น่าจะเป็นปัญหาถ้าคนไม่มีปัญหา ของเรานี้ได้เงินอุดหนุนจากเทศบาลมาด้วย 1 อาคาร

ผู้ดำเนินรายการ : เทศบาลให้เงินอุดหนุนสร้างอาคารด้วย?

ผู้บริหาร : ครับ เราได้จากเทศบาลมา 1 อาคารและที่ที่เราต่อเติมกันเองอีก 2 อาคาร มีทั้งหมด 3 อาคารด้วยกัน มีเด็กนักเรียนอยู่ทั้งหมด 125 คน ครู 8 คนแต่ที่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลคือ ครูแค่ 4 คน แต่มันก็อยู่ที่การบริหารจัดการของเราด้วย ของเรานี้เราแบ่งระบบการบริหารระหว่างครูกับอีมฮาม เราพยายามไม่ให้มีปัญหาและครูกับผู้ปกครองก็ไม่ต้องให้มีปัญหา วิธีจะอย่างไรไม่ให้มีปัญหาคือ ทางศูนย์ต้องคอยประสานงานกับผู้ปกครอง เชิญผู้ปกครองมาคุยด้วย จะทำอะไรก็ควรแจ้งผู้ปกครอง เพราะจริงๆ แล้วเรื่องงบประมาณเป็นปัญหาใหญ่และถ้าเราไม่จัดการดีก็จะเป็นปัญหา พอมีปัญหาก็จะลงที่ผู้สอนมากกว่า ผมไม่ใช่ว่าจะพูดคืออะไร แต่เท่าที่ผมเคยปฏิบัติมาก็เห็นผู้ปกครองโอเคดี ถึงแม้จะยังไม่ดีมากก็ตาม เราก็ชี้แจงผู้ปกครองไปว่าเมื่อท่านไม่มีเวลาที่จะอบรมเลี้ยงดูลูกหลานอย่างเต็มที่ละที่นั่นท่านก็ส่งมาหาเรา ปัญหาใหญ่อีกเรื่องของคาตีกาที่อยู่ในชุมชนเมืองคือเด็กติดเกมส์ เด็กติดเกมส์ถึงขนาดที่เปิดคอมพิวเตอร์นั่งเล่นแล้วเด็กรู้ว่าศัตรูอยู่ตรงไหนและจะไปยิงตรงไหน ตรงนี้ปัญหาใหญ่มาก

ผู้ดำเนินรายการ : ของอุสตาสนี่สอนกี่วัน

ผู้บริหาร : กี่ 2 วัน เสาร์-อาทิตย์ ตั้งแต่แปดโมงครึ่งถึงบ่ายสามโมงครึ่ง

ผู้ดำเนินรายการ : การสอนตรงนี้อุสตาซใช้หลักสูตรอะไรครับ

ผู้บริหาร : ก็ใช้หลักสูตรฟรีดูอื่นของ สบย. ก็คือว่า หลักสูตรก็มีปัญหาเหมือนกัน มันไม่ครอบคลุมไปพอพูดถึง 5 ชม. นี้ มันได้แค่ 5 วิชา แต่ที่เราสอนตอนนี้มีอยู่ถึง 9 วิชา มีวิชาภาษามลายูและก็มีด้วยตอนที่เรายังไม่ได้หลักสูตรอะไร บางตาดีกก็ตัดบางวิชาออกไปด้วยเช่นวิชา คัดลายมือภาษาอาหรับ หรือคือต ส่วนตาดีกของหมก็อย่างที่เคเคยดีเด่นมาแล้ว 3 ปีจนเขาไม่ให้ประกวดแล้ว ถ้าประกวดอีกก็ได้อีก เราก็ไม่ว่ากันนะ ก็ให้โอกาสตาดีกอื่นบ้าง เราต้องสร้างความเข้าใจให้กับอีหม่าม ครูผู้สอน และก็ผู้บริหารในเรื่องการพัฒนาโรงเรียนเพราะเท่าที่ผมสังเกต พอเราไม่ได้ตั้งเป้าว่าจะส่งประกวดนี้ ตาดีกก็ไม่พัฒนาเลย

ผู้ดำเนินรายการ : ตาดีกของอุสตาซนี่ก็ดีเด่นของอุสตาซนั่นก็ได้ดีเด่นไม่ทราบว่าจะสอบไอนีด้วยหรือเปล่าครับ

ผู้บริหาร : สอบครับ ผลสอบก็เหมือนคนทั่วไป ก็อย่างว่า ตาดีกของเราในแต่ละปีเราจะมีระบบการบริหารงานของตาดีกประจำปีเรียบร้อยแล้ว ผมจะพูดถึงภาพรวมทั้งหมดของตาดีก ในด้านการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมเนี่ยเรามีงบประมาณอยู่ส่วนหนึ่งแล้วเราก็จะขอเก็บเงินจากเด็กอีกส่วนหนึ่ง ทั้งนี้เพื่อให้ผู้ปกครองเด็กได้มีส่วนร่วมด้วย เราใช้ชื่อว่าค่ายอบรมจริยธรรมภาคฤดูร้อน ค่ายนี้เราจัดมา 2 ปีแล้วเราพาเด็กไปอบรมที่สะกอม ค่ายลักษณะนี้เราควรจะไปจัดข้างนอก การที่เราจะฝึกความอดทนฝึกจริยธรรมในตัวเด็ก ต้องไม่มีพ่อแม่อยู่ ถ้าจัดในชุมชนพอเด็กจะนอนพ่อแม่ก็ตามมากล่อมนอน แล้วพี่เลี้ยงอะไรก็ทำงานลำบากด้วยถ้ามีผู้ปกครองอยู่

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วงบประมาณตรงนั้นนี่เพียงพอไหม

ผู้บริหาร : เพียงพอ เพราะเราขอสนับสนุนมาจากผู้ปกครองเด็ก และจากคนในหมู่บ้านด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : แสดงว่าตาดีกของอุสตาซนี้งบประมาณเพียงพอ อาคารสถานที่ก็เพียง

ผู้บริหาร : ครับ เพียงพอเพราะเราได้สนับสนุนมาจากเทศบาลด้วยส่วนหนึ่ง เราได้หนังสือแจกและก็เก้าอี้ด้วย พอตีผมอยู่ในระบบการปกครองของท้องถิ่นด้วย และก็เรื่องงบประมาณของระบบการปกครองท้องถิ่นนี้ผมจะขอพูดสรุปคร่าวๆ ว่า 1) ถ้านายกไม่เล่นด้วยเราก็จบ จริงๆนะ 2) และที่ที่มีปัญหามากที่สุดคือปลัด เพราะว่าปลัดมักจะเอาระเบียบๆมาอ้าง ถ้าปลัดไม่อนุมัติก็ไม่ได้ อันนี้แหละที่มีปัญหาเราก็เลยต้องพยายามเล็กๆ อย่างของหมที่ของบประมาณอาหารกลางวันมา 2 ปีก็ยังไม่

ไม่ได้เลย รู้ไหมว่าเขาเอาเหตุผลไหนมาอ้าง เขาบอกว่าเด็กตาดีกากับเด็กประตมคือคนคนเดียวกันแล้ว เพราะฉะนั้นได้รับงบประมาณส่วนนั้นไปแล้ว อันนี้ที่บอกเพื่อจะได้เป็นความรู้นะ

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วปัญหาในเรื่องอื่นๆ เช่นครูผู้สอนกับนักเรียนเป็นไงบ้างครับ

ผู้บริหาร : ผมเองก็เคยได้รับรางวัลครูดีเด่น ผมก็อยากแลกเปลี่ยนแนวคิดเพื่อสู่การศึกษา ในเรื่องตาดีกาของผมนั้นในด้านสังคมก็เป็นชุมชนขนาดเล็ก ถ้าพูดถึงก็ไม่เท่าไรเป็นลักษณะชนบท ผู้ปกครองก็ให้ความร่วมมือดี ในอดีตนั้นผมเคยพูดในเวที สช.ของหนองจิกว่าเด็กในหมู่บ้านนั้นเรียนหนังสือ 100% แต่ในปัจจุบันนี้ไม่กล้ายืนยันอย่างนั้นแล้วคงจะเหลือประมาณ 98% เป็นชุมชนขนาดเล็กก็เลยประเมินง่าย แต่เรื่องคุณภาพผู้สอนนี่ก็ต้องอดทน ต้องขยัน ต้องซื่อสัตย์ เพราะเมื่อไหร่ที่ครูผู้สอนบกพร่อง ไม่ค่อยสนใจดูแล เด็กก็จะหันหลังไปเลย และสุดท้ายก็จะหายไปเลย เพราะผมเคยสังเกตว่าผมเคยหยุดการดูแลอยู่ช่วงหนึ่งแล้วอยู่เด็กก็ค่อยๆหายไปจนสุดท้ายผมต้องกลับมาดูแลอย่างจริงจังใหม่

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วสำหรับเด็กในหมู่บ้านที่พิการหรือพ่อแม่เสียชีวิตแล้วนี่เราแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้บริหาร : ผมก็สอนอัลกุรอานเขาด้วย และก็ให้มาเรียนตาดีกา และก็หาเวลาไปเยี่ยมเขาที่บ้านด้วย มีเด็กอยู่คนหนึ่งครับ แรกๆเขาไม่อยากเรียนแล้วผมไปเยี่ยมที่บ้านเขาบ่อย ผมพยายามพูดโน้มน้าวจนสุดท้ายเด็กก็มาเรียน

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วการเรียนการสอนนี้ใช้หลักสูตรไหน ใช้หลักสูตรปี 48 หรือเปล่า

ผู้บริหาร : ของผมใช้หลักสูตรปฐศากอครับ หลักสูตรอันนั้นก็ก็มีเหมือนกันแต่ตั้งอยู่ห้องสมุด ถือว่าเป็นหนังสือไว้ให้เด็กอ่านเพิ่มเติม ก็ไม่ได้เสียหายอะไร

ผู้ดำเนินรายการ : เด็กนักเรียนประมาณกี่ร้อยคน

ผู้บริหาร : ก็ประมาณ 70 กว่าคน

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วอาคารสถานที่นี้เพียงพอไหมครับ

ผู้บริหาร : อาคารเรียนที่มีอยู่ตอนนี้ก็เพียงพอ แต่อาคารประกอบอื่นๆยังไม่พอ ห้องน้ำห้องส้วมก็ไม่มี รั้วก็ไม่มี แล้วก็ตอนนี้เป็นที่สนใจของ สช.

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วแนวทางการแก้ปัญหาดอนนี้ทำยังไง

ผู้บริหาร : ตามความคิดของผมนะครับ ก็พยายามขอความช่วยเหลือจากหลายๆฝ่าย จาก อบต. ก็มีขอมาหลายครั้ง สารพัดวิธีแต่ก็ไม่ประสบความสำเร็จ คือคนตรงนั้นไม่ค่อยให้ความร่วมมือเรื่องศาสนา กระบวนการตรงนี้ก็เลยเข้าไปหน่อย อาคารเรียนของเราเพิ่งสร้างเสร็จเมื่อปี 53 ปีที่แล้วได้งบประมาณก็หาเองขอมาจากผู้ปกครอง ขอ 3 ครั้งกว่าจะสำเร็จ ขอครั้งแรกไม่สำเร็จ ครั้งที่ 2 ก็ไม่สำเร็จอีกพอครั้งที่ 3 จัดกินเลี้ยงเพื่อของบประมาณในการสร้างอาคารเรียนตาดีกาก็เลยสำเร็จ ชื่อที่ดินครับ 3 แสนและก็สร้างอาคารเรียนจนเสร็จ

ผู้ดำเนินรายการ : ใช้งบประมาณทั้งหมดเท่าไรครับอาจารย์

ผู้บริหาร : ใช้งบประมาณทั้งหมดประมาณ 6 แสน ที่นี้งบประมาณที่เราได้มาเพิ่มอีกคือ จัดการแข่งขันกีฬามาราธอน ปีนี้ได้มา 25,000 บาท เราก็เอาไปเดินสายไฟเรียบร้อย

ผู้ดำเนินรายการ : แสดงว่าสร้างอาคารตรงนี้ก็ไม่ได้รับงบประมาณจากรัฐบาลเลย

ผู้บริหาร : ครับ ไม่ได้เลยครับ ฉะนั้นคณะกรรมการที่มาประเมินวันก่อนเห็นใจก็เลยให้จริงๆแล้วก็มืองค์ประกอบอื่นๆอีกหลายอย่าง แต่ผมว่าที่ยากนั้นแหละครับดีแล้ว เขาจะได้ให้ความสำคัญ อีกเรื่องหนึ่งครับ ผมคิดว่าตาดีกานั้นสำคัญมาก สำคัญที่สุด และที่สำคัญยิ่งกว่าอะไรเพราะผมคิดว่าตาดีกานั้นเป็นชุมชนระดับครอบครัว ถ้าครอบครัวไหนมีความสุข มีความรัก ความสามัคคีประเศชาติก็มีความสุข ผมก็จะขอฝาก ณ ตรงนี้เลยว่าขอให้พวกเราทุกคนให้ความสำคัญกับตาดีกาให้มาก อย่าได้ละเลยหรือเพิกเฉยต่อตาดีกาของเรา ช่วยกันปกป้องดูแลตาดีกาของเรา ในเรื่องอาชีพหลักของคนในชุมชนก็มีหลากหลายครับ รับจ้าง ค้าขายก็มี ไปมาเลขก็มี ในส่วนปัญหาที่น่ากลัวที่สุดตอนนี้คือปัญหายาเสพติดครับ ตอนนี้หมู่บ้านข้างๆน่ากลัวมาก ตอนนี้เริ่มแล้ว ที่น่าเป็นห่วงคือเด็กเล็กๆ เพราะรุ่นพี่นี้พันวัยไปแล้ว ผมว่าสภาพปัจจุบันน่ากลัวมากๆ อันนี้ก็อยากจะฝากให้นักบริหาร สข. สบย. ให้ช่วยดูแลด้วยครับ ในส่วนของปัจจัยอื่นๆนี้ คือห้องน้ำ ห้องส้วม และที่รั้วโรงเรียนยังไม่พร้อมมาก

ผู้ดำเนินรายการ : ตัวแทนจากหลายๆแห่งที่อยู่ตรงนี้ได้รับรางวัลดีเด่น อยากทราบว่าพวกเราเคยคิดใหม่ว่าอีก 5 ปีข้างหน้าตาดีกาของเราน่าจะเป็นอย่างไร

ผู้บริหาร : ถ้าเรามองถึงสภาพที่ตั้ง ถ้าเราให้ความสำคัญหน่วยงานก็จะให้ความสำคัญ อุปกรณ์ต่างๆก็เริ่มเข้ามาในตาดีกาเยอะ จนไม่มีที่จะตั้งแล้ว เนื่องจากตาดีกาอยู่ในเนื้อที่มัสยิด ต้องมีมัสยิดก่อนที่จะมีตาดีกา ที่นี้พอสร้างตาดีกาในมัสยิดพื้นที่ของมัสยิดก็เริ่มคับแคบ เราก็ต้องมองว่าต้องหาเนื้อที่อย่างน้อยก็ 3 ไร่จะได้มีบริเวณสนามเด็กเล่น

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วเรื่องนี้เคยประชุมกับชุมชนหรือเปล่าว่าเรื่องนี้จะทำอย่างไร

ผู้บริหาร : เคยๆ เคยประชุมก็สรุปมาให้ใช้ที่นี้ไปก่อนเพราะในขณะนั้นยังไม่มีกำลังพอที่จะขยายขยายเนื้อที่ เพราะเนื้อที่ในเขตเมืองนี้มันแพงหน่อย

ผู้ดำเนินรายการ : พวกเราเคยฝันใหม่ว่าอีก 5 ปีข้างหน้าเราจะทำตาดึกของเราให้ผ่านไอน์ได้อย่างไร  
เคยคิดอย่างนี้ไหม

ผู้บริหาร : ทุกคนที่อยู่ในระบบตาดึกตรงนี้ก็ฝันอย่างนี้ ไม่ใช่แค่ว่าได้คิดแล้วและมีอาคารสถานที่พร้อมอย่างเดียว แต่เด็กก็ต้องมีคุณภาพด้วย เราไม่ใช่ว่าจะสอนเด็กแค่ผ่านๆ แต่เราสอนให้เขาเอาไปปฏิบัติได้ด้วย เราก็พยายามบ่มทั้งผู้บริหารและครูผู้สอนให้มีแนวคิดในเรื่องของจิตอาสาเรื่องงบประมาณก็ไม่ต้องพูดถึงแล้วเพราะว่าแก่นั้นนะ เราจะเน้นเรื่องจิตอาสามากกว่า

ผู้ดำเนินรายการ : ผมทราบว่าอาจารย์มีแนวคิดที่จะพัฒนาตาดึกแล้วแนวคิดตรงนี้เราเคยเอาไปเสนอ หรือเขียนไว้ที่โรงเรียนหรือเปล่าว่าเราจะพัฒนาตาดึกอย่างไร

ผู้บริหาร : คือ ก่อนหน้านั้นเมื่อประชุมผู้ปกครองเราก็บอกไปว่าเราอยากมีตาดึกอย่างนี้ แล้วเราก็สร้างได้แล้ว พอตอนนี้เราก็บอกผู้ปกครองไปอีกว่าเราต้องขยายตาดึกแล้วนะ เพราะความสะดวกสบายในเรื่องสถานที่ก็เป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนเช่นเดียวกัน

ผู้ดำเนินรายการ : แสดงว่าไม่ได้คิดอยู่คนเดียว

ผู้บริหาร : ครับไม่ได้คิดอยู่คนเดียว เพราะตาดึกเราจะเรียกประชุมผู้ปกครองปีละหนึ่งครั้ง หรือถ้ามีเรื่องสำคัญที่จำเป็นก็จะเรียกประชุมปีละสองครั้ง ส่วนกับครูผู้สอนก็จะประชุมทุกเดือน เราก็จะเล่าไปว่าสภาพตาดึกตอนนี้เป็นอย่างนี้ๆ ก็จะเสนอในที่ประชุม เพื่อจะเสนอต่อผู้บริหารข้างบนต่อไป

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วการพัฒนาในด้านของวิชาการเราเคยคิดหรือเปล่าว่าในอีก 5 ปีข้างหน้าเราจะพัฒนาอย่างไร

ผู้บริหาร : อันนี้เราต้องเริ่มที่พัฒนาครูผู้สอนก่อน ไม่ว่าจะมีการประชุม การอบรมเราจะส่งครูเข้าประชุมทุกครั้ง ไม่ให้ขาดจะได้เพิ่มความรู้ให้กับครูไปด้วย ในบางวิชาครูก็ยังไม่ค่อยเข้าใจดี เพราะบางทีหลักสูตรสูงแต่ครูผู้สอนต่ำ ทุกๆตาดึกเป็นอย่างนั้นครับผมว่า ที่ผมก็มีปัญหาอย่างนี้ เรื่องบางเรื่องก็ต้องข้ามไปก่อน เพราะเราต้องเลือกเรื่องที่เด็กสามารถเอาไปใช้จริงได้ก่อน ก็พยายามบอกว่าอันไหนที่สอนไม่ได้ก็ข้ามไปก่อน อย่างเช่นเรื่องซากาต พอครูไม่รู้เรื่องก็ต้องข้ามไปก่อนแต่พอสอบ

ไอเน็ตซากาตออกหลายข้ออยู่ อันนี้แหละที่เป็นปัญหา หลักสูตรที่เขามีไว้แต่ดีเกินไปก็เอาไปใช้ลำบาก เดี่ยวนี้ตาดีกาลำบาก ลำบากยังไงเพราะว่ามาหนักอยู่ที่ตาดีกา จบ ป.6 นี้ก็จบชั้น 3 จะให้จบชั้น 4 อิปตาดืออันนี้มันยาก หลักสูตรนี้ถ้าเด็กเข้าใจจริงๆนี้ จบแล้วได้เป็นโตะอีหม่ามเลย จริงไหม เพราะว่ามันครอบคลุมหมดแล้วนี่ แผนจัดกระบวนการเรียนรู้อันนี้ดีก็จริงแต่เราต้องนึกถึงผู้สอนด้วย อันนี้แหละสำคัญ ยิ่งผู้หญิงมีปัญหาเยอะ เรียนจบ แต่งงานพอมีสามีก็จบหลักสูตรแล้ว ผมเคยเข้าร่วมวิจัยของ สนย. ที่กรุงเทพฯ อยู่ครั้งหนึ่ง เขาทำวิจัยเรื่องนี้แหละเรื่องตาดีกา ตอนนั้นปีตาดีนราธิวาสก็เข้าร่วมด้วย ถ้าพูดถึงเรื่องตาดีกาแล้วเราก็ต้องพูดถึงทุกเรื่อง เห็นสภาพปัญหาอะไรก็ต้องพูด อย่างเรื่องที่ตั้งตอนนี้ตาดีกาในหลายๆแห่งอย่างเช่นในจังหวัดยะลาที่ทำตาดีกานอกมัสยิดแล้วบางที่มัสยิดก็ซื้อที่ให้สร้างตาดีกา แต่บางที่ผู้ปกครองก็ไม่เห็นด้วย ผู้ปกครองนี่ก็แปลกเหมือนกันที่ตอนโรงเรียนประถม

ผู้บริหาร : ขออนุญาตเสริมจากที่พี่น้องได้พูดถึงเรื่องหนึ่ง ในเรื่องการทำให้ตาดีกาเข้มแข็งนี้ หากเราสามารถทำให้ตาดีกาเข้มแข็งผู้ปกครองก็จะเอาด้วย คนในชุมชนก็ต้องส่งเด็กมาเรียนอยู่แล้ว แต่ที่เราเห็นตอนนี้เป็นไงเห็นๆกันอยู่ ในขณะที่เดียวกันความเข้มแข็งก็ต้องมาจากหลายๆฝ่าย ทั้งครูผู้สอนทั้งโตะอีหม่ามและหน่วยงานต่างๆก็ต้องเข้มแข็งด้วย บางครั้งในระดับหน่วยงานเองก็สร้างปัญหาให้กับตาดีกานะ ทำให้ตาดีกาสับสนไปหมด อะไรกันแน่ทำให้เกิดปัญหาต่างๆตามมา อันนี้เรื่องความเข้มแข็ง ประเด็นที่สองเรื่องการปรับตัวของผู้ที่ดูแลตาดีกา ไม่ว่าจะเป็นประธานตาดีกา กรรมการตาดีกา ผู้สอนตาดีกา ต้องไม่ยึดแบบเดิม แบบเดิมก็คือไม่รู้หลักสูตรก็สอนได้ ผมนี่ก็จบตาดีกาเหมือนกัน ไม่มีหลักสูตรนะ แต่ทำไมอ่านได้ เขียนได้ ละหมาดได้ แต่พอมาสอนมันมันเป็นเอกสารหมดแล้ว ครูตาดีกาเลยต้องปรับตัวแล้วว่าเออเนะ ต้องมีหลักฐาน ต้องมีลายลักษณ์อักษร มีอะไรต่ออะไรจะยึดแบบเดิมไม่ได้ เพราะแบบเดิมนี่ประเมินไม่ได้ใช้ใหม่ จะบอกว่าตาดีกาเรานี้เนะ มีคุณภาพนะ ถามว่าคุณเอาอะไรมาพูด ถ้ายังยึดแบบเดิมนี่เราวัดอะไรไม่ได้ ถามว่าหลักสูตรที่มีอยู่ตอนนี้ดีไหม ดีครับแต่บางส่วนยังปรับตัวไม่ทัน บางส่วนเท่านั้นนะ และอีกอย่างคือวุฒิภาวะของครูที่สอนตาดีกายังไม่ถึง คนละชั้นอะ เพราะคนเขียนหลักสูตรนี้จบระดับปริญญาโท จบดอกเตอร์แต่ครูที่ต้องใช้หลักสูตรนี้จบมศวฯ วิชาดี อันนี้ก็เลยเป็นปัญหาหนึ่ง สรุปก็คือสองประเด็น จะทำยังไงให้ตาดีกาเข้มแข็งและก็การปรับตัวของครูสอนตาดีกากับการเรียนการสอนรูปแบบปัจจุบัน อีกนิดเดียวๆ ประเด็นที่สามคือเรื่องนโยบาย พวกในฐานะคนที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับตาดีกานโยบายตาดีกานี้ต้องชัดว่าการพัฒนาตาดีกาจะเป็นไปในทิศทางไหน เราต้องมีวิสัยทัศน์อย่างที่บอกว่าอีก 5 ปีตาดีกาเราต้องเป็นไง ต้องชัดตรงนี้ก่อน ยิ่งมาไอเน็ตเห็นว่าปี 54 สพฐ. ก็ให้สอบไอเน็ต ส่วนเด็กของเราก็ต้องสอบไอเน็ต ที่ต้องสอบคือเด็กคนเดียวกัน อันนี้ก็ไอเน็ตอันนี้ไอเน็ต ถ้าผลสอบของตาดีกาออกมาต่ำ

กว่านี้จะเอาอะไรไปอธิบาย แต่ถ้าคะแนนของตาดีกาออกมาดีกว่านี้โอเค ในขณะที่เดียวกันถ้าผลการสอบของ สพฐ. ออกมาต่ำกว่าตาดีกาครูสอนศาสนาในระบบ โรงเรียนก็ต้องรื้อหน้าหาอีก จะอยู่หรือจะไปเพราะของเขาก็เปิดสอนศาสนาแบบเข้ม ผมก็เห็นด้วยที่มีงานวิจัยในลักษณะนี้

ผู้ดำเนินรายการ : ต่อเนื่องจากเรื่องของนโยบายที่พูดมา อยากถามว่าในส่วนของผู้บริหารตาดีกานะครับว่า ตาดีกาเราตอนนี้มีการตั้งปรัชญาตาดีกาที่ชัดเจนหรือเปล่า ก็อย่างที่เราเห็นจากโรงเรียนปอเนาะในที่ต่างๆที่มีปรัชญาโรงเรียน ส่วนนี้ตาดีกามีด้วยหรือเปล่าครับ

ผู้บริหาร : ในแบบลายลักษณ์อักษรนั้น ไม่มีแต่เวลากล่าวคุณบะฮ์หรือประชุมก็จะมีกล่าวถึงอยู่ อย่างปรัชญาหมู่บ้านของผมคือ “คารุลคอยริ” ก็คือหมู่บ้านที่ดี แนวคิดของเราคือจะอย่างไรให้หมู่บ้านเราดี ฉะนั้นที่เรามีอยู่ในหมู่บ้านตอนนี้ก็มี โรงเรียนตาดีกา โรงเรียนกีรออาดี และกัศฟีซ ยังมีอีกอย่างหนึ่งที่ยากจะทำแต่ปัจจัยหลายอย่างยังไม่เอื้ออำนวยคือ สร้างศูนย์สำหรับเด็กเล็ก เพราะตอนนี้คนในชุมชนที่เป็นข้าราชการก็จะส่งลูกๆ ไปยังศูนย์เลี้ยงเด็กอีกที่หนึ่งที่คนดูแลเป็นคนพุทธ เรื่องอาหารการกินก็ไม่รู้ว่าป็นไง นอกจากนี้ที่ตาดีกาของผมก็มีคอมพิวเตอร์ประกอบการเรียนด้วย แต่มีอยู่แค่ 6 เครื่อง ก็เรียนครั้งละ 12 คน

ผู้ดำเนินรายการ : อืม, มีการใช้คอมพิวเตอร์ด้วย แล้วในส่วนรูปแบบการเรียนการสอนนี้มีส่วนให้เด็กๆ ท่องจำด้วยไหม

ผู้บริหาร : มีครับ โดยเฉพาะอายัดอัลกุรอาน

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วมีห้องสมุดมีไหม

ผู้บริหาร : มีครับมี

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วมีให้เด็กไปศึกษาค้นคว้าด้วยตัวเองด้วยหรือเปล่าครับ

ผู้บริหาร : ก็มีบางครั้งเวลาที่ครูขาด ครูมาไม่เพียงพอเราอย่างถ้ามีอยู่ 6 ห้องเรียนถ้าครูมาแค่ 4 คนเราก็จะให้เด็กไปศึกษาค้นคว้าในห้องสมุด จริงๆแล้วที่เราได้ตาดีกาดีเดันก็เพราะเรามีห้องสมุดที่ดีด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : ครับ, ผมเคยไปดูงานอยู่ที่หนึ่งที่เขาใช้การปฏิบัติประกอบการเรียนการสอน อย่างถ้าเราสอนเด็กเรื่องการประกอบพิธีฮัจญ์ ถ้าไม่ปฏิบัติเด็กจะไม่เห็นภาพ เขาก็จะให้เด็กปฏิบัติเลย การสอนลักษณะนี้ที่ตาดีกาของอีหม่ามมีอยู่ด้วยหรือเปล่าครับ

ผู้บริหาร : ยังไม่มีครับ

ผู้ดำเนินรายการ : เขาปฏิบัติแบบง่ายๆเองครับ ตอวาฟยังไง แซแอยังไง แล้วเด็กก็จะเข้าใจและก็สนุกด้วย แล้วเวลาสอนเรื่องการเอาน้ำละหมาด การละหมาดนี้สอนยังไง

ผู้บริหาร : เนื่องจากตาดีกาอยู่ติดมัสยิด เราก็จะพาเด็กไปมัสยิดและก็ให้เด็กทดลองเลย

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วในเรื่องการกระตุ้นให้เด็กขยันเรียนนี้ทำยังไง

ผู้บริหาร : ปกติแล้วเด็กที่ตาดีกาผมที่อยู่ ป.6 นี้จะอยากเข้าศึกษาต่อที่โรงเรียนอัสตรักัน เพราะถ้าไม่เข้าอัสตรักันก็ต้องไปเรียนคารุสสถานซึ่งไกล ผมก็จะบอกเด็กให้ขยันเรียน สอบให้ได้คะแนนสูงๆนะ จะบอกเด็กไปว่าถ้าสอบเข้าได้ก็จะได้เรียน แต่ถ้าสอบไม่ได้อุสตาซก็ไม่ช่วยนะ เด็กก็จะขยันมากขึ้นครับ

ผู้บริหาร : จะขอพูดในเรื่องโครงสร้างของการบริหารอย่างที่พูดถึงว่า ส่วนมากครูผู้สอนจะเป็นเครือญาติหรือว่าต่างๆนานา โครงสร้างการบริหารตาดีกาของเรานี้คือจะมีโต๊ะอิหม่ามเป็นที่ปรึกษาสูงสุด โต๊ะอิหม่ามจะรับรู้ทั้งหมดแต่ไม่มีส่วนในการบริหารตรงนั้น เราจะแต่งตั้งองค์กรบริหารชุดใหม่ก็จะมีผู้อำนวยการ รองและกักณะกรรมการเป็นโครงสร้างใหม่ของเรา ซึ่งเราก็จะไม่มีปัญหาตรงนั้น ในส่วนของอาคารสถานที่ที่เราได้รับสนับสนุนจากทหาร เพราะว่าสถานที่ของเราไม่เพียงพอ แรกๆเราก็ไปขอจาก สอบต. แต่ก็ไม่ได้ เราก็เลยขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่เขาก็ให้แค่แค่โต๊ะ เก้าอี้ ทีนี้ก็เลยลงไปขอจากหน่วยงานภาคทหารบ้าง ก็เลยไปขอจากอดีตแม่ทัพภาคที่ 4 ท่านก็อนุมัติให้การสนับสนุนในการสร้างอาคารเป็นจำนวนเงิน 250,000 บาท ซึ่งตอนนี้เราก็สร้างเป็นอาคารเรียบร้อยแล้ว ในการก่อสร้างเราก็ขอความช่วยเหลือจากคนในชุมชนและก็องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมาช่วยด้วย แต่งบประมาณตรงนั้นยังขาดอีกเล็กน้อยเราก็เอาจากค่าตอบแทนของครูผู้สอนมาปะ โดยเราตกลงชี้แจงกับครูผู้สอนว่าตอนนี้เราอยู่ ณ จุดที่ต้องเสียสละ มิฉะนั้นอาคารเรียนของเด็กๆก็จะไม่เสร็จสมบูรณ์ ก็จะมีอยู่ช่วงหนึ่งที่ครูไม่ได้รับค่าตอบแทนเลย

ผู้ดำเนินรายการ : ในส่วนที่บอกว่าครูผู้สอนต้องเสียสละนั้นเป็นส่วนหนึ่งของปรัชญาโรงเรียนด้วยหรือเปล่า

ผู้บริหาร : ใช่ค่ะ เราจะเน้นในเรื่องของการมีจิตอาสา ซึ่งตรงนี้ครูผู้สอนก็ต้องปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างในเรื่องของการเสียสละก่อน ในตอนนั้นเราเอาค่าตอบแทนของครูทั้งหมดมาใช้ในการก่อสร้างอาคาร ก็เป็นส่วนเล็กน้อยที่ยังขาดอย่างเช่น ตะปู กระเบื้อง หลังคา ตอนนี้อาคารของเราในเรื่องอาคารสถานที่ก็อยู่ในระดับที่ดีพอสมควร อีกเรื่องหนึ่งคือ หนูได้มีโอกาสไปเก็บข้อมูลซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยนี้เหมือนกัน หนูรับผิดชอบในเขตอำเภอปะนาเระ จากการที่ไปลงพื้นที่มา

สังเกตจากอาคารสถานที่นี้เห็นได้ชัดเลยว่า ในตอนนี้ตาดิก้าบ้านเรายังมีปัญหาเรื่องอาคารสถานที่อยู่ หนุอยากเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของรัฐเช่น อบต. สข. สบย. และก็ อบจ. อยากให้หน่วยงานเหล่านี้มาร่วมมือกัน แล้วจัดตั้งเป็นองค์กรหนึ่งเฉพาะเพื่อดูแลเรื่องนี้โดยเฉพาะ เวลามีปัญหาในเรื่องอะไรก็สามารถติดต่อองค์กรนี้ได้เลย อย่างถ้าไม่เพียงพอเรื่องอาคารสถานที่ เรื่องการจัดโครงการก็ประสานงานกับองค์กรนี้ได้เลย หนุคิดว่าถ้ามีองค์กรอย่างนี้เป็นตัวเชื่อมนี้ก็จะดีมาก อย่างที่หลายคนก่อนหน้านี้ได้พูดว่า ขอบจากเทศบาลบ้าง ได้มาจากการจัดเลี้ยงบ้าง ขอบจากคนในชุมชนบ้าง แต่เท่าที่ไปเจอมานี้ตาดิก้าในหลายๆที่เขาก็ไม่รู้ว่าจะไปขอที่ไหนได้บ้าง เพราะขอบจาก สข. ก็ไม่ได้ ขอบจาก สบย. ก็ไม่ได้ อบต. ก็ไม่ได้ แล้วถามว่าตรงนี้ตาดิก้าเป็นลูกใครคะ มีใครจะรับเป็นพ่อไหมคะ ตอนนี้เราไม่รู้ว่าตาดิก้าเป็นลูกของใครเราไม่รู้ว่าจะไปฟ้องใครเมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น ตรงนี้ก็เลยคิดว่าอยากให้สร้างองค์กรนี้ขึ้นมา

ผู้ดำเนินรายการ : ขอดถามในเรื่องของการประเมิน อยากทราบว่านอกจากการเรียนการสอนแล้วเราเรามีการประเมินผู้เรียนกี่ครั้งต่อปี

ผู้บริหาร : ก็ปีละ 2 ครั้ง

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วจากผลการประเมินนี้ออกมายังไงบ้าง

ผู้บริหาร : ก็อัตร้มดูผลตามที่เราเช็คดูก็อยู่ในระดับใช้ได้ ไม่ถึงกับระดับดี ผลการสอบโอเน็ตก็ยังไม่ผ่าน เป็นเพราะว่าหนึ่งคือหลักสูตรสูงเกินไป เราสอนได้ถึงครึ่งหนึ่งของหลักสูตรหรือเปล่าไม่รู้ หลักสูตรนั้นถึงอิตดาอี๊ย แต่เวลาเด็กเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่ต้องเข้าปี 3 ปี 4

ผู้ดำเนินรายการ : แสดงว่าหลักสูตรที่จัดนั้นก็ยังไม่สอดคล้องกับผู้เรียน

ผู้บริหาร : ครับ แน่นอน หลักสูตรนี้ถูกต้องแล้ว แต่ยังไม่ใช้กับตาดิก้าไม่ได้

ผู้บริหาร : จากประสบการณ์ที่ผมเคยไปเยี่ยมตาดิก้าในหลายๆที่ทั้งที่เป็นดีเด่น และก็ตาดิก้าที่ด้อย ที่ด้อยที่สุดก็เคยไปดูมาแล้ว มีอยู่ตาดิก้าหนึ่งมีครูผู้สอนอยู่แค่ 2 คนสอนทุกชั้นส่วนอีกที่หนึ่งนั้นมีห้องอยู่ห้องเดียวและก็สอนทุกชั้น ก็แควงกระดานดำเรียง ก็สอนเสียงดังเลยไม่รู้จะอะไรต่ออะไร นี่คือภาคสนาม ถ้าประเมินในเรื่องของหลักสูตร ส่วนใหญ่แล้วไม่ได้ใช้หลักสูตรของ 48 ส่วนบางที่ที่ใช้ก็ใช้ไม่หมด ใช้แค่บางวิชา ก็อย่างที่บอกว่าความรู้ของผู้สอนนั้นยังไม่มีความรู้พอ หลักสูตรของปฐกาก็ไม่ได้ใช้เหมือนกัน ใช้หลักสูตรของตัวเองนั่นแหละ ก็ประเมินกันไปตามความเหมาะสม ครูสอนได้ไหม ถ้าสอนได้ก็สอนไป แล้วเด็กเรียนได้ไหมถ้าคิดว่ารับได้ก็สอนได้ อันนี้ก็ตามความเหมาะสมของมัธยมต้นๆ

**ผู้ดำเนินรายการ :** แสดงว่าเมื่อตาดิคาไม่ได้สอนตามหลักสูตร 48 แสดงว่าพอสอบไอน์เตเด็กก็สอบไม่ผ่าน เนื้อหาที่ใช้สอบกับที่ใช้สอนไม่ตรงกันก็เลยเป็นปัญหาใช่ไหมครับอาจารย์ ต่อไปเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน ปกติแล้วเราก็สอนเนื้อหาทั่วไปแต่มีของบางแห่งที่สอนภาษาอังกฤษและก็สอนอัลกุรอานด้วย นอกจากนี้แล้วยังมีสอนอย่างอื่นเพิ่มอีกไหมครับ

**ผู้บริหาร :** ผมเคยไปดูที่ อ.กรงปินัง ซึ่งปีนี้ก็ได้รับดีเด่นด้วย ที่นั่นนอกจากจะสอนศาสนาแล้วยังสอนคอมพิวเตอร์ด้วยครับ เข้าได้รับงบประมาณจากกระทรวงไอซีทีมา เป็นคอมพิวเตอร์ของชุมชนจำนวน 20 เครื่องแต่จะไปตั้งอยู่ในตาดิคา และที่ปีนี้ที่ตำบลผมเองได้รับงบประมาณจากกระทรวงไอซีทีมาเหมือนกัน 20 เครื่อง ตาดิกาลักษณะก็จะใช้คอมพิวเตอร์สอนเลย ผมเคยไปดูวันก่อนเขานำเสนอเป็นพาวเวอร์พอยน์ไปเลย ใช้อินเทอร์เน็ตด้วยไปเลย

**ผู้ดำเนินรายการ :** นอกเหนือจากนี้แล้ว ในกระบวนการเรียนการสอนของตาดิกามีปัญหาอื่นๆอีกไหม

**ผู้บริหาร :** ของผมคือ ครูยังไม่มีความรู้ในการสอนพอ บางทีเวลาเด็กนักเรียนทะเลาะกันครูก็ตีตีนั้นได้แต่บางทีต้องใช้จิตวิทยาอื่นๆด้วย ก่อนตีนี้เราก็ต้องอบรมสั่งสอนก่อน แต่ถ้าเรื่องละหมาดนี้ผมตีเอง อีกปัญหาหนึ่งที่ผมเองก็เคยเสนอ สช.ไปแล้ว เรื่องการอบรมครูผู้สอน อยากให้มีการอบรมครูมากขึ้น ผมคิดว่าครั้งสองครั้งนี้ยังไม่พอ อีกเรื่องหนึ่งเรื่องการเอาลูกหลานโต๊ะอีหม่ามมาเป็นครูนี้ปกติถ้าคนทั่วไปไปจบชานาวิมาก็สอนได้ แต่บางทีลูกอีหม่ามจบถึงปริญญาตรีแล้วมาช่วยสอนอันนี้ก็ดีจะได้มาช่วยกันพัฒนาตาดิกาได้ แต่ถ้าแบบมีแต่ชื่อนี้ก็ไม่เอาอะ

**ผู้ดำเนินรายการ :** ในเรื่องการขอความร่วมมือจากชุมชนนี้มีปัญหาไหม คนในชุมชนให้ความร่วมมือดีหรือเปล่า

**ผู้บริหาร :** สำหรับชุมชนผมนี้คือไม่มีปัญหา ผู้ปกครองเข้าใจดี เราคุยกันได้ อย่างที่กำลังจะจัดงานต้อนรับรอมฎอนนี้ก็เราร่วมมือระหว่าง กรรมการตาดิกา กรรมการมัสยิด และก็กรรมการชุมชน กรรมการเราทั้ง 3 ชุดจะมาประชุมกันว่าจะทำอะไรบ้างแต่ที่มีปัญหาที่สุดตอนนี้คือยาเสพติด

**ผู้ดำเนินรายการ :** ดูเหมือนยาเสพติดจะเป็นปัญหาใหญ่ของทุกหมู่บ้านเลยใช่ไหมครับ เวลาแก้ปัญหายาเสพติดกับเยาวชนนี้ไม่ใช่เป็นหน้าที่ของครูอย่างเดียวแต่ต้องให้พ่อแม่มาแก้ด้วย นั่นคือความร่วมมือระหว่างตาดิกากับชุมชน

**ผู้บริหาร :** ครับ

ผู้ดำเนินรายการ : จากข้อมูลที่บอกว่ามีตาดิกาบางที่ ที่มีอิหม่ามเป็นประธานแต่กลับไม่ได้มาจัดการดูแลเลย อันนี้เป็นไงครับ

ผู้บริหาร : แรกเริ่มเลยนี้ผมจะขอพูดถึงเรื่องวิสัยทัศน์ก่อน วิสัยทัศน์ของตาดิกาผมนั้น ผมตั้งเป้าไว้ว่า ในระยะ 5 ปีนี้ตาดิกาผมต้อง อ่านคล่อง เขียนได้ คิดเป็น ไกล่ชิดชุมชน คุณธรรมเด่น ที่นี้ในเรื่องหลักสูตรนั้นก็เหมือนกัน บางคนก็ใช้ของ สบย. 48 บางคนก็ใช้ของปุตตากอบางคนก็ใช้ของตัวเอง ส่วนของตาดิกาผมนี้ใช้ของปุตตากอ แต่หลักสูตรนี้เราจะไม่แจกให้ เพราะเรายึดแนวคิดที่ว่า การที่จะให้เด็กได้ความรู้จริงนั้นต้องมาจากสมุคของตนเอง เพราะฉะนั้นบางทีเวลา สบย. หรืออะไรมาแจกหนังสือเราจะไม่รับ เพราะเราไม่เห็นด้วยกับตรงนั้น เวลาเขาแจกหนังสือให้เด็กนั้นพอเรียนเสร็จก็ต้องส่งคืน แล้วเด็กก็จะไม่มีความรู้ที่เก็บเป็นของตนเองเพราะคืนหนังสือไปหมดแล้ว ผมเลยเอาหนังสือของปุตตากอมาใช้ และก็ก็ได้เป็นสิทธิ์ของผม ณ ตอนนี้ ส่วนเรื่องที่ว่าให้จบอภิตดาอีจากตาดิกาแล้วไปต่อมุดาวชิตดาในระดับมัธยมนั้นผมคิดว่าเป็นเรื่องยาก จบชั้น 4 แล้วจะให้ไปต่อชั้น 5 นั้นค่อนข้างยาก ตั้งเป้านั้นได้แต่จะให้ประสบความสำเร็จนั้นยากนะครับ คำว่าความสำเร็จในความคิดของผมมัน คือการที่นักเรียนผมจบตาดิกาแล้วสามารถเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาในระดับชั้น 3 แค่นี้ผมก็ถือว่าสำเร็จแล้ว อันนี้เป็นเพราะว่าเด็กตาดิกาผมบางคนพอไปเรียนต่อก็เข้าได้แค่ชั้น 1 หรือ ชั้น 2 ผมเลยคาดหวังแล้วว่าได้เข้าชั้น 3 นี้ก็ดีใจแล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วในด้านการบริหารนี้เป็นยังไงครับอุस्ताซ ที่บอกว่าให้อิหม่ามมาเป็นแค่ตัวประกอบ เงินเดือนรับทุกเดือนแต่กลับไม่ได้ทำอะไรเท่าไร

ผู้บริหาร : ในเรื่องอิหม่ามก็เหมือนกับที่พี่น้องพูดไปแล้วก็คือ โตะอิหม่ามมัสยิดผมเองก็ไม่สนใจครับ แต่เราก็ไม่ได้ทำอะไร เราได้เงินอุดหนุนมาแค่ 2 คนแต่ครูเรามี 4 คน เงินเดือนที่เราได้รับมาก็แบ่งให้ผู้สอนหมด ที่นี้ในเรื่องของหลักสูตรเทียบที่บอกว่าจบ ม.6 แล้วได้ประกาศนียบัตรเทียบเท่าชั้น 10 ชานาวิย ถ้าจะมาสวมครเป็นครูสอนศาสนาแบบเข้ม หรือครูสอนอิสลามศึกษาถ้าเป็นในบริเวณอำเภอหนองจิก บอกได้ตรงนี้เลยว่าไม่มีโรงเรียนรับครับ อันนี้บันทึกไว้เลยครับว่าถ้าจบม.6 แล้วเทียบเป็นชั้น 10 ถ้ามาสวมครสอนนี้ไม่มีใครรับเพราะไม่สามารถสอนศาสนาแก่เด็กในชั้นเรียนได้ครับ ที่เป็นอย่างนี้เป็นเพราะก่อนหน้านี้มีเด็กแถวบ้านผมจบตาดิกาแล้วพอไปเรียนต่อในระดับปอนะก็เข้าชั้น 5 เลขต่างๆที่ผมเองก็รู้ว่าความรู้ของเด็กอยู่แค่ไหน พอจบม.6 ก็เทียบเท่าชั้น 10 ชานาวิยอันนี้ไม่รับครับ แต่เราเพิ่มเงื่อนไขไปว่าขอเป็นจบชั้นปี 12 ได้ไหมเขาจะได้เรียนจบชานาวิยจริงๆ เพราะไม่มันเด็กก็จะเสียโอกาสเพราะเขาไม่รับ

ผู้ดำเนินรายการ : เดี่ยวประเด็นนี้เราค่อยเปิดเวทีคุยกันอีกครั้งนะคะ

ผู้บริหาร : ผมจะขอเสริมเรื่องนี้อีกนิดนึงนะคะ เรื่องที่เด็กจบม.6 แล้วไปเทียบเท่าว่าจบชั้น 10 นี้มี ปัญหาจริงๆครับ หนึ่งในเราจะสร้างความเป็นผู้นำกับเด็กไม่ได้เลย เพราะว่าเราสร้างตาคีมา สร้างเด็ก มาเราก็คุยกับเด็กมาตลอดว่า จบมาอย่าลืมตาคีกันนะ พบเรียนจบในระดับชานาวิทย์แล้วต้องกลับมา สอนตาคีกันนะ แต่พอความเป็นจริงแล้วเราทำไม่ได้ เราเคยพูดอย่างนั้นกับเด็กที่จบ ป.6 ตอนปี 48 แล้วตอนนี้ปี 54 เด็กก็จบ ม.6 และศาสนาก็จบปี 10 แต่พอจะให้มาสอนกลับสอนไม่ได้ อาจจะเป็น เพราะหลายอย่างที่ยังไม่ถึง เช่นวุฒิวิช ความรู้ และก็อื่นๆ อันนี้แหละที่เป็นปัญหา

ผู้ดำเนินรายการ : แต่ว่าหลักสูตรแบบเก่าที่จบ ม.6ก็ได้วุฒิประกาศนียบัตร ม.6 พอจบชั้น 10 ก็ได้ซา ฮาอะฮะชั้น 10 อันนี้ไม่เกี่ยวใช่ไหม ที่พูดถึงก็คืออันที่จบม.6 แล้วได้วุฒิชั้น 10 มานั่นใช่ไหมที่เป็น ปัญหา

ผู้บริหาร : ใช่ครับๆ ความรู้ของเด็กยังไม่ได้ ในเรื่องความเป็นผู้นำนี้ก็ยังมี

ผู้บริหาร : เห็นด้วยนะคะ กับที่เสนอมาข้างต้น ถ้าเป็นอย่างนี้แสดงว่าเราอยากให้ผู้ที่เกี่ยวข้องจัด โครงการลักษณะของการพัฒนาครู เป็นการอบรมเพื่อสร้างครูสอนตาคีที่มีคุณภาพ เป็นไปได้ก็ อยากให้มีโครงการลักษณะนี้ด้วย ทางหน่วยงานของรัฐก็อาจสนับสนุนงบประมาณบางส่วนมาให้ ด้วย อยากให้จัดเพื่อครูตาคีโดยเฉพาะก็เหมือนอย่างที่ผ่านมา ป.บัณฑิต จัดให้มีการอบรมครูที่ สอนอยู่ตามโรงเรียนต่างๆที่ยังไม่มีวุฒิครู อันนี้ก็อยากให้จัดสำหรับครูสอนตาคีโดยเฉพาะ เช่นเดียวกัน อย่างที่ตาคีในหมู่บ้านของดิฉันตอนนี้ก็มีสอนทั้ง 4 ภาษาคือ อาหรับ อังกฤษ ไทย และกัมลาญ ของเรานี้ โชคดีที่มีบุคลากรที่จบจากต่างประเทศมาเป็นครูสอนด้วย ก็อยากให้พัฒนาตรง นี้ด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : ในส่วนการบริหารจัดการตาคีนี้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการ ด้วยหรือเปล่า ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการบริหารงบประมาณ เรื่องการวางแผน ตรงนี้คนในชุมชนได้เข้ามา มีส่วนร่วมด้วยหรือเปล่าครับ

ผู้บริหาร : เท่าที่ผมทราบมาคืองบประมาณที่เราได้รับมาจากทางรัฐนี้น้อยมาก เกือบทุกที่บอกว่าไม่ พอ แต่มีอยู่ตาคีหนึ่งที่ผมเคยไปเจอที่อำเภอรามัน เขาบริหารจัดการงบประมาณได้ดีมากเลย เขา บอกว่าเพียงพอ ถึงขนาด 5 ปีมาแล้วแต่เงินยังมีเหลือเก็บในบัญชีอยู่ถึง 60,000 กว่าบาท อันนี้ แสดงว่าเขาบริหารเป็น เขามีแผนในการบริหารจัดการ โตะอีหม่ามก็มีแผน จำอยู่ทุกเดือนแต่ก็ยังมี เหลือ เท่าที่ได้ไปสอบถามมาเขาบอกว่าเขาจ่ายตามจำนวน ชม.ที่สอนจริง มาส่วนที่ชม. ก็วันก็จ่าย

ตามนั้นเลย เขาก็มีการจดบันทึกอยู่ตลอด แต่เท่าที่ผมดูมานี้มีอยู่ไม่กี่แห่งที่ทำอย่างนี้ ส่วนใหญ่ก็จะบอกว่าไม่พอ

ผู้บริหาร : ของตาดีกาผมนี้เขาโอนเงินเข้าบัญชีธนาคารของครูแต่ละคนไปเลย ในส่วนที่ยังขาดเหลือก็จะเอามาจากเงินซากาตของมัสยิดมาช่วย

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วในเรื่องการบริหารจัดการนี้ คนในชุมชนได้เข้ามามีส่วนร่วมด้วยหรือเปล่า

ผู้บริหาร : มีครับ เรามีการแต่งตั้งกรรมการของชุมชน กรรมการของกลุ่มแม่บ้าน มาเป็นกรรมการของตาดีกาอีกที และมาช่วยในเรื่องการบริหารจัดการตรงนี้ด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : ของท่านอื่นเป็นไปบ้างครับ

ผู้บริหาร : ของตาดีกาผมนี้ เราจะมีกิจการเป็นของตนเอง เราจะมีให้เขาเดินที่ สำหรับบริการงานเลี้ยง แล้วงบประมาณที่ได้ก็จะเข้าตาดีกาทั้งหมดเลย ตาดีกาเราจึงไม่เจอปัญหาเรื่องเงินเท่าไรเพราะมีงบประมาณจากแหล่งอื่นช่วยอยู่ด้วย จากเด็กเราก็กีบแต่เราไม่ได้กีบเยอะ เรากีบเป็นทอมๆละ 20 บาท เราไม่แน่ใจว่าต้องกีบเยอะ แต่เราแค่อยากให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมและรับรู้ว่าเราเอาเงินตรงนั้นไปทำอะไรมากกว่า เช่นพอเราเก็บเงินจากเด็กผู้ปกครองก็ต้องมาถามว่าเอาเงินตรงนั้นไปทำอะไร นั่นแหละที่เราสนใจ พอเก็บกันจริงๆนี้ เด็กแค่ 125 คน กีบคนละ 20 บาท จะได้ซักเท่าไร และใน 125 คนนี้ก็ไม่ได้ทั้งหมดหรอก ได้มา 100 คน เราแค่เอาไปเป็นค่าเอกสารการเรียนการสอนเท่านั้นเอง จริงๆแล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วมีการวางแผนหรือเปล่าว่าปีหน้าเราจะทำอะไร ทำโครงการไหนบ้าง

ผู้บริหาร : มีครับ ตาดีกาเรามีการจัดค่ายอบรมจริยธรรมในช่วงปิดเทอมของทุกๆปี มีการแข่งขันกีฬา ตี ตรงนี้เราก็อยากให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมด้วย ส่วนมากเราเน้นกิจกรรมฮิจเราะฮ์มากกว่า เพราะในวันรายอก็มีจัดกิจกรรมพิเศษอยู่แล้ว

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วอย่างกิจกรรมในวันรายอนี้เราได้งบประมาณมาจากไหน

ผู้บริหาร : ในวันรายอนี้ทางเทศบาลเขาจัดสรรงบมาให้เรียบร้อยแล้วปีต่อปี ส่วนกิจกรรมวันฮิจเราะฮ์นี่เราก็จะเรียกผู้ปกครองเด็กมาประชุมว่าจะจัดรูปแบบไหน ให้เขาได้มีส่วนร่วมด้วย

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วของอุstadaxท่านอื่นๆนี้ เรื่องการบริหารจัดการมีการเขียนแผนอะไรไหม ว่าปีไหนจะทำอะไร

ผู้บริหาร : การบริหารจัดการในส่วนที่เป็นอยู่ตอนนี้ก็ไม่มีปัญหาอะไร เพียงแต่ในใจเรานั้นตั้งความหวังอยู่ตลอดว่า ปีนี้จะทำอย่างนี้ อยากให้มีโครงการนั้น ก็เขียนเป็นแผนโครงการแล้ว แต่ก็คิดที่งบประมาณ พองบประมาณไม่มีก็ทำไม่ได้ อย่างตอนนี้ก็วางแผนว่าจะสร้างห้องน้ำ และก็สร้างรั้วให้เสร็จครบแต่ก็ยังทำได้ไม่สมบูรณ์

ผู้บริหาร : ก็เห็นด้วยนะ วันก่อนได้มีโอกาสเป็นวิทยากร โครงการหนึ่งเกี่ยวกับตาดิกานี่เหมือนกัน เป็นโครงการสร้างเครือข่ายครูสอนตาดิกาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งก่อนหน้านั้นเราก็ได้มีการอบรมเรื่องการทำแผน จากที่ถามผู้เข้าร่วมไปว่าได้เอาวิชาที่อบรมมาไปใช้หรือเปล่า เขาก็บอกว่าไม่ได้ทำเพราะว่าขาดแคลนเรื่องอุปกรณ์ สื่อเครื่องมือที่ใช้ไม่มี เขาไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ที่จะพิมพ์ ไม่มีกระดาษที่จะเขียน เขายังขาดตรงนั้นอยู่ แต่ถามว่าในเรื่องอื่นๆเขาเอาความรู้ที่อบรมไปใช้ไหม เขาก็เอาไปใช้เช่น เรื่องการนำเข้าสู่บทเรียน เทคนิคการสอนอื่นๆก็ใช้ แต่พอมีคนมาประเมินเขาจะไม่มีเอกสารที่เป็นหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรเรื่องแผนให้ประเมิน ตรงนี้เรื่องงบประมาณก็กระทบไปที่หลายๆเรื่อง ไม่ว่าจะเป็น อุปกรณ์ และการพัฒนาด้านอื่นๆ

ผู้บริหาร : แผนปฏิบัติงานประจำปีนั้นมิใช่เขียนไว้ในกระดานที่โรงเรียนอย่างเดียว ต้องมีแบบเป็นเล่มสำหรับสะดวกในการพกพาด้วย ต้องมีการติดตามแผนหนึ่ง แผนสอง เราต้องการประเมิน การติดตามและสรุปผลด้วย ไม่ใช่มีแค่รูปถ่ายแปะเต็มไปหมดว่าเราทำกิจกรรมมากมาย ต้องมีเอกสารเป็นเล่ม การบริหารงานของเราถึงจะทำได้ดี

ผู้บริหาร : ขออนุญาตพูดในเรื่องของแผนตรงนี้ในฐานะที่คลุกคลีกับตาดิกามา 2 ปี และก็ขอชื่นชมสขย. ด้วยที่มีแผนประเมิน ตาดิกาดีเด่น อย่างในนราธิวาสนี้มีตาดิกาอยู่ทั้งหมด 600 กว่าศูนย์และได้รับรางวัลดีเด่น 20 ศูนย์ ก็ถ้าตามไปดูเรื่องแผนนี้ ก็มีประมาณ 20 ศูนย์นี้แหละที่มีแผนเป็นรูปเป็นร่างและก็ใช้ได้ ยกตัวอย่างเช่น ตาดิกาที่หมู่บ้านพือล อันนี้ใครสนใจก็ไปศึกษาดูงานได้ ของที่นั่นนี่คือมีธุรกิจของตาดิกาเอง มีสหกรณ์และก็สวนยางของตาดิกาเองเลย เขาบอกว่าถึงเงินเดือนตกเบิก 3 เดือนเขาก็ยังมีเงินเดือนให้ครูตาดิกาได้ อีกเรื่องหนึ่งคือนโยบาย ในส่วนของนโยบายนี้มันเกี่ยวข้องกับที่ผ่านมามีด้วยเพราะที่ก่อนหน้านี้ตาดิกาอยู่ในการดูแลของหน่วยงานอื่น ถือเป็นความรู้ใหม่สำหรับพวกเราว่าวันนี้ตาดิกาถูกบรรจุอยู่ใน พ.ร.บ. แล้ว ทั้งตาดิกาทั้งปอเนาะได้บรรจุอยู่ใน พ.ร.บ. เรียบร้อยแล้ว จากที่ก่อนหน้านี้มีอยู่แค่ในประกาศและกระทรวง

ผู้ดำเนินรายการ : อีกคำถามหนึ่งอย่างที่ตอนนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ออกหลักสูตรอิสลามศึกษาแบบเข้มงวดสำหรับโรงเรียนประถมและเด็กที่เรียนตาดิกาด้วย ถามว่าเด็กเรียนเขอะอย่างนี้แล้วเด็กจบ ป.6 จะสามารถบอกว่าจะบอปีติค้ายี่ได้หรือเปล่า สามารถเรียนต่อในระดับมุดาว์ซิดเลยได้หรือเปล่า

ผู้บริหาร : ยังครับ ยังต่อมุดาว์ซิดไม่ได้ อาจเข้าเรียนในชั้น 3 ชั้น 4 ได้

ผู้บริหาร : ในฐานะที่เป็นครูสอนอิสลามศึกษาแบบเข้มอยู่ด้วยก็ขออนุญาตพูดถึงเรื่องหลักสูตรที่ทางกระทรวงศึกษาธิการทำมา เท่าที่ดูก็ถือว่าอยู่ในระดับดี โอเคระดับหนึ่ง ถ้านักเรียนที่เรียนแบบเข้มของรัฐแล้วก็เรียนตาดิกาในวันเสาร์อาทิตย์ไปด้วยเด็กก็จะมีความรู้ที่แน่นมากยิ่งขึ้น ก็เป็นส่วนเติมเต็มกันได้

ผู้ดำเนินรายการ : ก็เป็นลักษณะอย่างนี้เหมือนกันทุกโรงเรียนไหมครับ

ผู้บริหาร : ตอนนี้หลักสูตรที่มีใช้อยู่ในตาดิกามีอยู่เยอะ อย่างถ้าเป็นในนราธิวาสก็มีใช้อยู่ 4 หลักสูตร มีของ สบย. ของปุตตากอ ของอันนุร ดารุสسالาม และก็มีของมัจลิสจังหวัด ส่วนถ้าในเขตจังหวัดสงขลาก็มีครูสัมพันธ์เพิ่มเข้ามาอีก เราใช้หลักสูตรก็ไม่เหมือนกันก็เลยเป็นเอกภาพไม่ได้

ผู้ดำเนินรายการ : เกี่ยวกับค่าตอบแทนของครูตาดิกานี้เพียงพอไหม

ผู้บริหาร : ยังไม่พอ หลายคนก็มาบ่นว่าไม่พอ

ผู้บริหาร : เรื่องที่อยากให้ สบย. คุมเข้มตาดิกาอย่างเร่งด่วนตอนนี้คือ การเรียนการสอนต้องไม่ต่ำกว่า 5 ชม. จริงๆแล้วค่าตอบแทนที่ได้เดือนละ 2,000 นั้นเกินแล้วเพราะว่าสอนจริงแค่วันละ 2 ชม.

ผู้ดำเนินรายการ : ครับ วันนี้ก็ได้รับข้อมูลเพิ่มเติมมากมายทีเดียว ขอบขอบคุณทุกท่านที่มาร่วมให้ข้อมูลตรงนี้ ก็คิดว่าสามารถนำข้อมูลการวิจัยนี้ไปพัฒนาหลายๆฝ่ายเลยทีเดียว ความดีงามทั้งหมดมาจากอัลลอฮ์ ส่วนความผิดพลาดก็มาจากความอ่อนแอของตัวเอง เดี่ยวเราจะไปร่วมรับประทานอาหารเที่ยงกันที่ร้านอารีณี และก็อาจจะมีการสัมภาษณ์บางส่วนเพิ่มสำหรับบางคำถามที่ยังไม่ได้ตอบไปนะคะ

## สัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview)

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สัมภาษณ์ ผู้แทนผู้ปกครอง

### 1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม

ผู้ดำเนินรายการ : สภาพสังคมที่ตั้งของตาดิกาเป็นอย่างไรบ้าง

ผู้ปกครอง: สภาพสังคมที่ตั้งของตาดิกามีทั้งอยู่ในเกณฑ์ดี ปานกลาง และพอใช้ โดยทั่วไป ตาดิกาอยู่บนเนื้อที่ค่อนข้างจำกัด บางแห่งไม่บริเวณสำหรับให้ผู้เรียนได้เล่นกีฬา

ผู้ดำเนินรายการ : แล้วคนในชุมชนที่ตาดิกาดังอยู่มีอาชีพหลักอะไรบ้าง

ผู้ปกครอง: คนในชุมชนที่ตาดิกาดังอยู่มีอาชีพที่หลากหลาย โดยหลักๆ แล้ว เป็นเกษตรกร บ้างก็ทำนา ทำสวน ค้าขาย ทำการประมง ลุงจ้าง รับจ้างก่อสร้าง

ผู้ดำเนินรายการ : ปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมใดบ้างที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาของตาดิกา

ผู้ปกครอง: สภาพปัญหาที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาของตาดิกา คือ มีเสียงรบกวนและควันจากรถยนต์โดยเฉพาะตาดิกาที่ตั้งอยู่ใกล้ถนนทางหลวง นอกจากนี้ มีสถานที่ที่ไม่เอื้ออำนวย เช่น โต๊ะ เก้าอี้ มีไม่เพียงพอ

ผู้ดำเนินรายการ : แนวทางในการแก้ปัญหาด้านสภาพแวดล้อมที่ส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาของตาดิกา

ผู้ปกครอง: แนวทางในการแก้ปัญหาที่มีผลกระทบต่อจัดการศึกษาของตาดิกา คือ ควรเรียกประชุมผู้รับผิดชอบ สร้างสถานศึกษาใหม่ที่อยู่ห่างไกลจากเสียงรบกวน และควรสร้างศูนย์ฯ (ตาดิกา) ที่มีมาตรฐานเท่าโรงเรียนของรัฐ ให้ห่างไกลจากชุมชน และควรจัดหาอุปกรณ์โต๊ะและเก้าอี้ ให้เพียงพอกับจำนวนนักเรียนและเตรียมสถานที่ให้พร้อม

### 2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้า

**ผู้ดำเนินรายการ :** สภาพและปัญหาในการจัดการของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้าในประเด็นเกี่ยวกับจำนวนผู้เรียนและผู้สอนมีมากน้อยหรือเหมาะสมเพียงใด

**ผู้ปกครอง:** จำนวนผู้เรียนและผู้สอนมีความเหมาะสมแล้ว บ้างก็เห็นว่าเหมาะสมปานกลาง และน้อย

**ผู้ดำเนินรายการ :** จำนวนเงินงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาในแต่ละปีได้มาจากแหล่งใด เพียงพอหรือไม่ และใช้ไปในการใดบ้าง

**ผู้ปกครอง:** จำนวนเงินงบประมาณในแต่ละปีได้มาจากการจัดเก็บจากผู้ปกครอง เทศบาลรัฐบาล อบต. สข. และชุมชน ซึ่งไม่เพียงพอ ใช้ในการเป็นค่าตอบแทนผู้สอน จัดซื้อวัสดุ-อุปกรณ์การเรียน การสอน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของศูนย์ นำผู้เรียนไปทัศนศึกษา จัดทำสื่อ และทำแผนการเรียนรู้อื่น ๆ

**ผู้ดำเนินรายการ :** อาคารสถานมีเพียงพอหรือไม่

**ผู้ปกครอง:** อาคารสถานที่ในตาดีกาบางแห่งมีเพียงพอแต่บางแห่งก็ไม่มีเพียงพอ

**ผู้ดำเนินรายการ :** ตาดีกาใช้หลักสูตรใดในการจัดการเรียนการสอน เช่น หลักสูตรชมรมฟิรฎูอีน (ปุตตากอ) หรือหลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ. 2548 หลักสูตรสมาคมครูสัมพันธ์ เป็นต้น

**ผู้ปกครอง:** ปัจจุบันตาดีกาได้ใช้หลักสูตรที่หลากหลายไม่เป็นมาตรฐานเดียวกัน เช่นบางแห่งใช้หลักสูตรอิสลามศึกษาฟิรฎูอีนประจำมัสยิด พ.ศ. 2548 บางแห่งใช้หลักสูตรของชมรมฟิรฎูอีน (ปุตตากอ)

**ผู้ดำเนินรายการ :** ปัญหาอุปสรรคที่เกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้า (ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร งบประมาณ อาคารสถานที่ ฯลฯ) มีอะไรบ้าง

**ผู้ปกครอง:** ตาดีกามีปัญหาอุปสรรคพอสมควร โดยเฉพาะในด้านผู้เรียน ซึ่งมีข้อมูลคือ เด็กในชุมชนมาเรียนไม่หมด ส่วนปัญหาเกี่ยวกับผู้สอนนั้นมีเหมือนกัน คือมีการเปลี่ยนผู้สอนบ่อย ทำให้ขาดความต่อเนื่อง ส่วนหลักสูตรนั้นไม่ค่อยมีปัญหาเท่าไรเพราะสามารถที่จะเลือกใช้หลักสูตรที่มีอยู่ในปัจจุบันได้ สิ่งที่มีความจำเป็นเร่งด่วนที่ควรได้รับความช่วยเหลือจากรัฐคือ งบประมาณที่ไม่เพียงพอ อาคารเรียนที่ไม่มีมาตรฐาน จึงไม่เอื้ออำนวยต่อการจัดการเรียนการสอน

ผู้ดำเนินรายการ: แนวทางที่ใช้ในการแก้ปัญหาเกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้า

ผู้ปกครอง: แนวทางในการแก้ปัญหาคือต้องทำ MOU กับโรงเรียนประถมศึกษาของรัฐ ควรจัดให้มีการเรียนร่วมกันเพื่อให้นักเรียนที่เรียนอยู่โรงเรียนของรัฐไม่เรียนตาดิกาในพื้นที่ ที่สำคัญยังควรจัดหาผู้สอนที่ชัดเจน เปลี่ยนแปลงน้อย

## 2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยกระบวนการ

ผู้ดำเนินรายการ : สภาพและปัญหาในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะในด้านเป้าหมาย ซึ่งเป็นเจตนารมณ์ (ปรัชญา) ของตาดิกานั้นควรเป็นอย่างไร และมีการกำหนดชัดเจนหรือไม่

ผู้ปกครอง: ควรกำหนดให้สามารถอ่านออก เขียนได้ รู้ เข้าใจ และปฏิบัติในเรื่องศาสนกิจภาคีพรูอื่นได้ ชุมชนควรมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของตาดิกา อย่งไรก็ตาม ผู้ปกครองส่วนใหญ่ไม่รับรู้หรือไม่ทราบ กำหนดไม่ชัดเจน

ผู้ดำเนินรายการ : ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของตาดิกาหรือไม่ อย่างไร

ผู้ปกครอง: ชุมชนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของตาดิกา

ผู้ปกครอง: ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของตาดิกา

ผู้ดำเนินรายการ : ตาดิกาได้กำหนดปรัชญาในการจัดการศึกษาอย่างไรบ้าง

ผู้ปกครอง: ไม่รู้ไม่ทราบ

ผู้ปกครอง: เท่าที่ทราบก็มีการกำหนดบ้างและไม่ชัดเจน การกำหนดปรัชญาของตาดิกาควรมีคณะกรรมการมัสยิดเข้ามามีส่วนร่วม อย่งไรก็ตาม จากการที่รับรู้รับทราบนั้น แม้ตาดิกาบางแห่งจะมีการกำหนดปรัชญาแต่ก็ไม่ได้ทำตาม

ผู้ดำเนินรายการ : มีปัญหาอุปสรรคในกำหนดเป้าหมายของตาดิกา หรือไม่อย่างไร

ผู้ปกครอง: มี แต่ทำได้ไม่ทั่วถึง ไม่มีบุคลากรที่มีความรู้อย่างแท้จริงในการที่จะกำหนดเป้าหมายของตาดิกา

**ผู้ดำเนินรายการ :** คาคีกาใช้วิธีการสอนแบบใดบ้าง (เช่น บรรยาย ท่องจำ ศึกษาด้วยตนเอง ปฏิบัติจริง เป็นต้น)

**ผู้ปกครอง:** คาคีกาใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย เช่น แบบบรรยาย ท่องจำ ศึกษาด้วยตนเอง และปฏิบัติจริง

**ผู้ดำเนินรายการ :** คาคีกามีการประเมินผลการเรียนหรือไม่ อย่างไร

**ผู้ปกครอง:** คาคีกามีการประเมินผลการเรียน โดยใช้แบบทดสอบและแบบสัมภาษณ์

**ผู้ดำเนินรายการ :** คาคีกาได้จัดสอนความรู้อะไรบ้างให้แก่ผู้เรียน

**ผู้ปกครอง:** คาคีกาได้จัดสอนความรู้แก่ผู้เรียนตามกลุ่มสาระ 8 สาระหลัก ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา วิทยุอินประจําสมัยค พ.ศ. 2548

**ผู้ปกครอง:** คาคีกาได้จัดสอนความรู้แก่ผู้เรียน ตามกลุ่มสาระ 8 สาระหลัก ตามหลักสูตรอิสลามศึกษา วิทยุอินประจําสมัยค พ.ศ. 2548 และสาระเพิ่มเติมตามหลักสูตรชมรมพรีญูอิน (ปัสตาคอ)

**ผู้ดำเนินรายการ :** ท่านมีปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้าง

**ผู้ปกครอง:** คาคีกามีปัญหาอุปสรรค คือ ผู้สอนมีอายุน้อย ครูมีประสบการณ์ความรู้้น้อย ครูผู้สอนไม่เพียงพอ ผู้สอนใช้เทคโนโลยีไม่เป็น เพราะไม่มีคอมพิวเตอร์ งบประมาณไม่เพียงพอที่จะหาเทคโนโลยี วิธีแก้ไขควรปรับวุฒิ การจ้คอบรมการใช้คอมพิวเตอร์ ควรจัดหาผู้ที่มีประสบการณ์ในการสอน และสื่อการสอนไม่เพียงพอ วิธีแก้ไข ควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดซื้ออุปกรณ์สื่อ

**ผู้ดำเนินรายการ :** ลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอน (เช่น ในเรื่องบุคลิกภาพ ทักษะ การรับรู้ แรงจูงใจ กระบวนการกลุ่ม ภาวะผู้นำ การสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล) เป็นอย่างไรบ้าง มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้าง และวิธีการแก้ไขอย่างไร

**ผู้ปกครอง:** เกี่ยวกับลักษณะและพฤติกรรมผู้สอนนั้น ในเรื่องบุคลิกภาพถือว่าอยู่ในระดับดี มีทัศนคติที่ดี มีการรับรู้อยู่ในระดับมาก กระบวนการกลุ่มอยู่ในระดับพอใช้ มีภาวะผู้นำค่อนข้างดี การสื่อสารพอใช้ มีการปฏิสัมพันธ์ระหว่างบุคคลอยู่ในระดับดี แรงจูงใจใช้ได้ ส่วนลักษณะหรือพฤติกรรมที่มีปัญหาคือด้านการรับรู้ของผู้เรียน

**ผู้ดำเนินรายการ :** คาคีกามีโครงสร้างการบริหารอย่างไร

**ผู้ปกครอง:** คาคีกามีโครงสร้างการบริหารตามระเบียบของศูนย์ฯ

ผู้ดำเนินรายการ : โครงสร้างที่ใช้อยู่ในปัจจุบันสามารถทำให้การบริหารจัดการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่อย่างไร

ผู้ปกครอง: โครงสร้างการบริหารจัดการในปัจจุบันถือว่า มีประสิทธิภาพอยู่ในระดับที่ใช้ได้ พอใช้ ซึ่งเห็นได้จากการบริหารจัดการของศูนย์ฯ

ผู้ดำเนินรายการ : มีปัญหาอุปสรรคและวิธีการแก้ไขอย่างไรบ้างเกี่ยวกับโครงสร้างที่มีอยู่ในปัจจุบัน

ผู้ปกครอง: ปัญหาอุปสรรคอยู่ที่ประชาชนศูนย์ คือ อีหาม่า ผู้บริหารไม่ได้ใช้โครงสร้างมาใช้

ผู้ปกครอง: คณะกรรมการบริหารไม่มีการชี้แจงให้ประชาชนทราบ วิธีการแก้ไข คือ ควรมีการประชุมผู้ปกครอง ประชาชนศูนย์ควรจะเป็นผู้ที่สามารถบริหารงานได้

ผู้ดำเนินรายการ : ตาดีมีการกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไรบ้าง เปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วม ในการกำหนดจุดมุ่งหมายหรือไม่ และการดำเนินงานตามจุดมุ่งหมาย บรรลุผลมากน้อยเพียงใด มีปัญหา และแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้ปกครอง: ตาดีมีการกำหนดจุดมุ่งหมาย บางโรงคิดว่าเปิด โอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมาย แต่บางโรงก็ไม่เปิด โอกาส และการดำเนินงานบรรลุผลตามจุดมุ่งหมายอยู่ในระดับน้อยบางส่วนก็ไม่บรรลุผลตามจุดมุ่งหมาย

ผู้ดำเนินรายการ : ตาดีมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาหรือไม่ อย่างไร เปิดให้ผู้อื่นเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคอะไรบ้างในการจัดการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย และมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้ปกครอง: ตาดีมีการจัดทำแผนการจัดการศึกษาโดยทำเป็นรายปีและบางโรงก็เปิด โอกาส บางโรงก็ไม่เปิดโอกาสให้ผู้อื่นมีส่วนร่วม ปัญหาและอุปสรรคคือผู้ปกครองบางคนไม่สนใจ การจัดการไม่บรรลุจุดมุ่งหมายเท่าที่ควร

ผู้ดำเนินรายการ : ตาดีมีการวางแผนการใช้งบประมาณหรือไม่อย่างไร มีปัญหาในการจัดการทรัพยากรหรือไม่อย่างไร และมีแนวทางแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้ปกครอง: ตาดีก็ได้มีการวางแผนการจัดทำงบประมาณ แต่มีปัญหาในการจัดการ ทรัพยากร ดังนั้นแนวทางแก้ไขคือ รัฐบาลควรให้งบประมาณเพิ่มแก่ตาดีกาเพื่อใช้ในการบริหารทรัพยากร

**ผู้ดำเนินรายการ :** ตาดีกามีวิธีการดำเนินงานอย่างไร การตัดสินใจสั่งการทำอะไร มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกหรือไม่ มีปัญหาอุปสรรคในการดำเนินงานอะไรบ้าง และมีแนวทางแก้ปัญหอย่างไร

**ผู้ปกครอง:** ตาดีกามีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก มีปัญหาและอุปสรรค คืองบประมาณและจำนวนบุคลากรมีไม่เพียงพอ ดังนั้นควรจัดสรรงบประมาณและบุคลากรเพิ่ม ให้มีการประชุมและมีผู้ประสานงานประจำตำบล

**ผู้ปกครอง:** ไม่รู้ว่าตาดีกาดำเนินงานอย่างไร ส่วนการตัดสินใจสั่งการนั้นจะมีการประชุมผู้บริหารและกรรมการตาดีกา และมีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก

**ผู้ดำเนินรายการ :** ตาดีกามีการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรอย่างไร มีการควบคุมการใช้งบประมาณอย่างไร มีการประเมินผลการปฏิบัติงานหรือไม่ ปัญหาอุปสรรคในการควบคุมการปฏิบัติงานมีอะไร และมีแนวทางในการแก้ไขปัญหอย่างไร

**ผู้ปกครอง:** ตาดีกามีการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรคือใช้ระบบการบังคับบัญชา อย่างไรก็ตามในบางโรง ไม่ค่อยมีการควบคุมการปฏิบัติงานของบุคลากรเท่าที่ควร

**ผู้ปกครอง:** ตาดีกามีการควบคุมการใช้งบประมาณ โดยควบคุมการใช้งบประมาณให้เพียงพอกับจำนวนผู้สอน แต่ไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร ปัญหาและอุปสรรคในการควบคุมการปฏิบัติงานคือ จำนวนบุคลากรในการสอนไม่เพียงพอกับจำนวนนักเรียนที่มี การแก้ไขปัญหาคือ จัดจำนวนบุคลากรกับจำนวนผู้เรียนให้เพียงพอ

## 2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำออก

**ผู้ดำเนินรายการ :** ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากตาดีกาทำอะไร (เช่น ศึกษาต่อ ประกอบอาชีพ ฯลฯ) ความพึงพอใจที่มีต่อค่าตอบแทนที่ได้รับ ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน สถานภาพทางสังคมของผู้สอน

**ผู้ปกครอง:** ผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากตาดีกาส่วนใหญ่แล้วจะศึกษาต่อ คิดว่าผู้สอนคงมีความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนที่ได้รับพอสมควร ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นที่ยอมรับของสังคม และกระบวนการจัดการศึกษาจัดตามระบบ

**ผู้ปกครอง:** คิดว่า ความพึงพอใจต่อค่าตอบแทนที่ได้รับยังน้อย ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนมีทั้งอยู่ในระดับดีและพอใช้ สถานภาพทางสังคมของผู้สอนเป็นที่ยอมรับของสังคม

**ภาคผนวก จ**

สัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview)

- ผู้แทนผู้ทรงคุณวุฒิ สบย. 12
- ผู้แทนกลุ่ม สช จังหวัดนราธิวาส
- ผู้แทนกลุ่ม สช จังหวัดยะลา
- ผู้แทนกลุ่ม สช จังหวัดปัตตานี

## สัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview)

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สัมภาษณ์ ผู้แทน สบย.

1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม

ผู้สัมภาษณ์ : เกี่ยวกับสภาพปัญหาของการจัดตั้งตาดีกาในเรื่องของสภาพแวดล้อม ที่มีตาดีกาตั้งอยู่ในทุกๆ ไปนั้นเป็นอย่างไรและมีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้แทน สบย. : ก่อนที่จะเข้าสู่รายละเอียดผมขอพูดถึงที่มาและวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งตาดีกาภายใต้งานนำของอิหม่ามและคณะกรรมการมัสยิดนั้น ในอดีตการจัดตั้งตาดีกามีวัตถุประสงค์เพื่อให้เด็กๆ ถูกหลานในหมู่บ้านได้เรียนภาษา นั้นหมายถึงภาษามลายูและก็เรียนรู้หลักการอิสลามเบื้องต้นเพื่อให้ปฏิบัติศาสนกิจในเบื้องต้นได้ จากเหตุผลที่กล่าวมาจึงทำให้เกิดปัญหาาระหว่างหน่วยงานของรัฐกับการจัดตั้งของตาดีกา คือหน่วยงานของรัฐเข้ามากำหนดหลักสูตรให้กับตาดีกาซึ่งเป็นหลักสูตรของปี 2548 เพื่อให้ผู้เรียนตาดีกานั้นจบหลักสูตรอิบตีคาลัย์ จริงๆ แล้วการมีหลักสูตรนั้นเป็นสิ่งที่ดีแต่ความพร้อมของบุคลากรที่จะนำไปสู่ความสำเร็จนั้นรัฐยังไม่ได้ดูแล นี่คือปัญหา

ผู้สัมภาษณ์ : ในส่วนของสภาพแวดล้อมต่างๆ ไปนอกจากหลักสูตรแล้วท่านคิดว่าอะไรที่นำไปสู่ปัญหาของตาดีกา

ผู้แทน สบย. : ปัญหาของสภาพแวดล้อมก็มีอยู่เช่น ด้านอาคารสถานที่ตาดีกาในหลายๆ ที่ก็มีการเรียนการสอนแบบตามยถากรรม ก็ใช้ห้องเช่าที่มีอยู่ ส่วนในอีกหลายๆ ที่ก็มีความพร้อมมีอาคารที่เหมาะสมสำหรับการจัดการเรียนการสอน แต่เมื่อรัฐเข้ามาดูแลโดยมี สบย. เป็นแกนนำเราก็พยายามที่จะให้ศูนย์ตาดีกาปรับด้านกายภาพ โดยจัดให้มีการประเมินตาดีกาดีเด่น โดยการประเมินคัดเลือกครั้งนี้ก็เพื่อเป็นการกระตุ้นให้ตาดีกาปรับปรุงทางด้านกายภาพ เช่น อาคารสถานที่ ห้องน้ำ ห้องครูใหญ่ ห้องปฏิบัติงาน พอมีการประกวดครั้งนี้ก็เห็นว่าการพัฒนาที่ดีขึ้น เพื่อสร้างแรงจูงใจให้มีการพัฒนาทางเราก็ได้กำหนดเงินรางวัลรางวัลให้โดยแบ่งโรงเรียนตาดีกาออกเป็น 3 ขนาด คือ ขนาดเล็ก ขนาดกลาง และที่ขนาดใหญ่ เราจะให้เป็นเงินเพื่อนำไปพัฒนาด้านกายภาพของตาดีกา ถ้าได้อันดับ 1 เราจะให้เงินรางวัล 20,000 อันดับ 2 ก็จะได้ 15,000 และอันดับ 3 ได้ 10,000 บาท และเพื่อเป็นการกระตุ้นให้ครูผู้สอนเกิดแรงจูงใจเพื่อพัฒนาเราก็มีคัดเลือกครูผู้สอนดีเด่น ซึ่งตรงนี้ก็จะมีเงินรางวัลให้ด้วยเช่นเดียวกัน อันดับ 1 ก็ 15,000 บาท อันดับ 2 ก็ 10,000 บาท อันดับ 3 จะได้ 5,000 บาท

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในการให้รางวัลตรงนี้ใช้เกณฑ์อะไรในการคัดเลือก

**ผู้แทน สบย. :** เรามีเป็นคู่มือเกณฑ์คัดเลือกเรียบร้อย ก็จากการที่ สบย.เข้ามาดูแลตรงนี้ถ้าผมจำไม่ผิดนี้ตั้งแต่ปี 49 ก็มีการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเป็นระบบมากขึ้น

**ผู้สัมภาษณ์ :** ชุมชนนี้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของตาดีกาด้วยหรือเปล่า

**ผู้แทน สบย. :** มันเป็นความตระหนักของชุมชนที่ตั้งขึ้น เพราะฉะนั้นการสนับสนุนจากชุมชนก็เป็นเรื่องสำคัญ แต่ที่เราองไม่ค่อยเห็นก็เพราะว่าการที่ผู้นำของมัสยิดหมายถึงอิหม่ามหรือครูตาดีกาตรงนั้นไม่ได้ทำเป็นระบบเพื่อให้ชุมชนได้มีส่วนร่วม ที่เห็นชัดๆก็คือถ้าชุมชนไม่สนับสนุน เขาก็จะมาส่งลูกมาเรียนตาดีกา แต่ที่สำคัญนั้นก็คือเมื่อมีตาดีกาอยู่ที่มัสยิดใด ชุมชนก็จะสนับสนุนโดยส่งบุตรหลานของตนเข้าไปเรียน แต่เนื่องจากระบบการบริหารไม่ได้กำหนดแนวทางการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างชัดเจนนั้น ทำให้เรายังไม่เห็นภาพที่ชัดเจน

**ผู้สัมภาษณ์ :** ปัญหาความมั่นคงนี้มีผลกระทบต่อการเรียนการสอนตาดีกาบ้างไหมในความเห็นของท่าน

**ผู้แทน สบย. :** เรื่องนี้ผมก็เป็นคนหนึ่งซึ่งร่วมกับคาโตะนิเคอร์ ที่ไปให้ความเข้าใจกับหน่วยงานที่ดูแลเรื่องความมั่นคง ในอดีตนั้นทางความมั่นคงเขามีความเข้าใจว่าตาดีกาเป็นแหล่งที่บ่มเพาะแนวความคิดที่ต่อต้านฝ่ายรัฐ ผมก็พยายามอธิบายให้เขาฟังไปแล้วว่าการจัดตั้งตาดีกานั้นไม่ได้มีวัตถุประสงค์อย่างนี้ แต่เนื่องจากฝ่ายรัฐขาดการดูแล จึงทำให้ผู้สอนอาจมีความคิดอย่างนั้นอยู่บ้าง แต่ผมก็พยายามที่จะช่วยสร้างความเข้าใจตรงนั้น ซึ่งในขณะนี้ก็ไม่มีประเด็นเหล่านี้อยู่แล้ว

## 2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้า

**ผู้สัมภาษณ์ :** ผมขออนุญาตเข้าไปประเด็นที่สองเลยนะครับ ว่าในด้านปัจจัยนำเข้าไม่ว่าจะเป็นเรื่องงบประมาณ ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร ท่านมีความเห็นกับเรื่องเหล่านี้อย่างไรบ้าง

**ผู้แทน สบย. :** ขณะนี้สิ่งที่เรายังสับสนซึ่งไม่สามารถแสดงความชัดเจนได้คือ ระหว่างการเรียนตาดีกากับเรียนศาสนาในระดับประถม และก็เป็นเด็กคนเดียวกันที่เรียนสองหลักสูตรพร้อมกัน นี่ก็ส่วนหนึ่งที่เรจะต้องมอง ส่วนที่สองหลักสูตรที่เราจัดขึ้นมานั้นเป็นหลักสูตรที่ดีแต่ความพร้อมของผู้สอนตาดีกาอาจยังไม่พอที่จะนำหลักสูตรไปใช้ อาจจะเป็นเพราะผู้สอนจบชานาวิทย์เป็นส่วนใหญ่

และผู้สอนก็ต้องมีจิตอาสาสมัคร พร้อมจะเสียสละ ที่พูดอย่างนี้เป็นเพราะว่าเงินค่าตอบแทนยังไม่เพียงพอ รัฐจะอุดหนุนมากที่สุดแค่ 4 คน ก็ประมาณ 8,000 บาท เพราะฉะนั้นคนที่จะมาทำงานตรงนี้ต้องเป็นคนที่มีความเสียสละที่จะมาพัฒนาเยาวชนตรงนั้น อีกเรื่องหนึ่งก็คือ เด็กคนเดียวกันพอตอนเข้าพอดตอนเช้าก็ไปเรียนหลักสูตรแบบเข้มจากโรงเรียนประถม พอมาตอนเย็นก็มาเรียนตาดีกาต่อ ซึ่งถ้าเรามองแบบผิวเผินน่าจะดี เด็กได้เรียนพร้อมๆ กันแต่โดยลึกๆ แล้วการเรียนลักษณะนี้จะทำให้เด็กสับสนเพราะบางวิชาครูอาจมีแนวการสอนที่ไม่เหมือนกัน มีการถ่ายทอดความคิดที่ต่างกันไปเลย อาจทำให้เด็กสับสน ในส่วนแนวทางการแก้ไขเราก็เคยเสนอแต่ก็ไม่ได้รับการตอบสนองเท่าไร เราเคยเสนอไปว่าควรจะแยกสอนอย่างเช่นว่า กำหนดเลยว่าที่มีสขิดอาจจะสอนวิชาอัลกุรอาน ภาษา มาลายู และก็ฟิกฮ์เป็นหลัก ส่วนที่โรงเรียนประถมก็สอนวิชาประวัติศาสตร์ หรืออื่นๆ เป็นหลัก อันนี้ก็จะช่วยให้เด็กคิดเป็นเอกภาพมากขึ้น แต่ในเรื่องกระบวนการคิดตาดีกา ก็จะคิดแบบตาดีกา ส่วนโรงเรียนประถมก็คิดแบบโรงเรียนประถม ถึงแม้ว่าเราจะมีโครงการโรงเรียนคู่ขนาน แต่ขณะนี้ก็ยังไม่สามารถที่จะพูดได้ว่าไปได้สวย ขณะนี้ก็ยังเป็นอย่างนั้นอยู่ ส่วนอีกเรื่องนี้ตาดีกา จริงๆ แล้วผมไม่อยากจะพูดแต่เพื่อการพัฒนาของตาดีกา ผมต้องพูด ตาดีกาบางแห่งมีผู้สอนที่เป็นมวลชนของนักการเมืองบ้าง หรือพูดง่ายๆ นี้คือมีผู้ดูแลเบื้องบนอีกที มีเจ้าสังกัดอยู่ เพราะฉะนั้นคนที่จะมาคลุกคลีกับตาดีกา ถ้าไม่เข้าใจตาดีกาจริงๆ ทำไม่ได้ ผมจะยกตัวอย่างเรื่องที่ สบย. เคยทำมา เรื่องแบบเรียน ซึ่งเราทำตามความคิดของเราก็คิดว่าดีพอสมควร แต่ตาดีกาบางแห่งก็ไม่ได้นำไปใช้ เพราะเขาอยู่ภายใต้การดูแลของชมรมของเขา เช่น ปุสตากอ ปูซาคออะไรอย่างนี้ เพราะฉะนั้นการพัฒนาที่จะทำไม่ได้ นอกจากต้องมาจับมือกับชมรมเหล่านี้ แต่ถ้าต่างคนต่างทำนี้ก็ไม่มีโอกาส

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วตอนนี้คือจับมือกันหรือยัง

**ผู้แทน สบย. :** ก็จับมือกันแต่ยังไม่แน่น

**ผู้สัมภาษณ์ :** คือเขาอาจจะมองว่าที่เรานำเสนอไปนี้ไปขัดกับสิ่งที่เขามีอยู่แล้วหรือเปล่า หรือไม่เขาอาจจะคิดว่าสิ่งที่เขามีอยู่นั้นคืออยู่แล้วและเขาก็อยากให้คงไว้ต่อไป แต่เราไปเปลี่ยนตรงนั้นหรือเปล่า

**ผู้แทน สบย. :** ก็จะมองว่าขัดแย้งก็ไม่เชิงนะ แต่อาจจะเป็นเพราะเวลา หรือจังหวะที่เข้าไปนั้น อาจจะรวดเร็วเกินไป พอทางรัฐมาดูแลก็ต้องเป็นไปตามขั้นตอนของรัฐ และก็สองความเข้าใจระหว่างกลุ่มของตาดีกากับหน่วยงานของรัฐนี้ยังต้องทำความเข้าใจอีกมาก คือ ผมมองอย่างนี้นะ การที่จะเปลี่ยนแปลงอะไรซักอย่างนี้ ถ้าเป็นการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุนี้ง่าย แต่ถ้าเป็นเรื่องการเปลี่ยนความรู้สึกหรือความคิดนี้ยาก มันอาจต้องใช้เวลา ใช้ความสัมพันธ์อันดี ใช้ความเข้าใจซึ่งกันและกัน ใช้ความไว้วางใจกัน มันถึงจะสามารถเปลี่ยนแปลงได้ แต่ถ้าเราเปลี่ยนแปลงวัตถุนี้ วันนี้เรา

ทบทพวงนี้เราสร้างใหม่ได้ แต่ตาคิกานี่เขาสร้างมาก่อนที่รัฐจะเข้ามาดูแลเป็น 50 ปี เพราะฉะนั้นความไว้วางใจตรงนี้ก็ต่อใช้เวลา เท่าที่ผมมองสภาพปัจจุบันก็ดูเข้าใจกันมากขึ้น แต่ก็ต้องละเอียดลออ ประณีประนอม และก็ค่อยเป็นค่อยไป

**ผู้สัมภาษณ์ :** ปัญหาหลักๆที่เกี่ยวกับผู้เรียนในตาคิกานี้ท่านมองว่ายังไง ตรงนี้มีปัญหาไหม

**ผู้แทน สบย. :** ผู้เรียนนี้ไม่มีปัญหา แต่เรื่องการบริหารจัดการนี้แหละที่ต้องมาดูแล ผู้เรียนไม่ว่าเด็กโรงเรียนไหนตรงนี้จะไม่มีปัญหา แต่เรื่องหลักสูตร เรื่องการบริหารจัดการ เรื่องผู้สอนอย่างนี้

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วปัญหาเรื่องผู้สอนตอนนี้เป็นอย่างไบบ้าง

**ผู้แทน สบย. :** ผู้สอนส่วนใหญ่ที่นี่เรียนจบชั้นชานาวิทย์มา แต่หลักสูตรที่สร้างเอาไว้นี้ต้องใช้ผู้สอนในระดับที่สูงกว่านั้น ทั้งนี้ก็เพื่อจะยกระดับผู้เรียน

**ผู้สัมภาษณ์ :** สูงกว่านี้ระดับไหน

**ผู้แทน สบย. :** อย่างน้อยที่สุดก็ปริญญาตรี ที่นี้ถ้ามองตรงนั้นนี้ผู้ที่จบปริญญาตรีแล้วมีจิตอาสาที่จะไปสอนตรงนั้นนี้ค่อนข้างหายาก

**ผู้สัมภาษณ์ :** ก็ไปเกี่ยวข้องกับงบประมาณอีกใช่ไหม ถ้าเอาปริญญาตรีมาค่าตอบแทนแต่นั้นก็ไม่พอใช่ไหม ก็ต้องแก้กันที่ระบบอีก เคี้ยวขอเข้าไปประเด็นที่สามเลยนะครับในเรื่องของกระบวนการจัดการศึกษา

### 3. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาคิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการจัดการศึกษา

**ผู้สัมภาษณ์ :** อยากทราบว่าในกระบวนการจัดการศึกษาตรงนี้ ซึ่งท่านก็ได้พูดถึงไปบางส่วนแล้ว ในเรื่องเป้าหมาย เจตนารมณ์ และปรัชญาของตาคิกานั้น ในความเห็นของท่าน มองเรื่องนี้ว่าอย่างไรบ้าง

**ผู้แทน สบย. :** โดยทั่วไปตาคิกาที่ตั้งอยู่ตามมัสยิดนั้น เขามีคล้ายๆกับว่าอยากให้ลูกหลานเรียนเรื่องหลักการของศาสนาในขั้นพื้นฐาน ซึ่งในอดีตนั้นไม่ได้กำหนดว่าต้องจบอิบตีอาฮ์ เพียงแต่ว่าเด็กที่จบตาคิกาในสมัยก่อนนั้นสามารถอ่าน เขียนภาษามาลายูได้ สามารถประกอบศาสนกิจในเบื้องต้นได้นั้นคือในอดีต คือในอดีตมีปัญหาอย่างนี้ เด็กที่จบจากตาคิกาเรียนมา 6 ปีแล้วพอไปเรียนที่โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาที่ต้องไปจัดชั้นใหม่ อาจจะเป็นชั้น 2 หรือชั้น ทำให้ความรู้สึกต่อเรื่องนี้สำหรับ

เด็กแล้วไม่เป็นธรรม อย่างเช่นเด็กบางคนจบมาจากตาติกาชั้นเดียวกัน คนหนึ่งมาอยู่ชั้น 2 อีกคนมาอยู่ชั้น 3 นี้ เหตุผลตรงนั้นทำให้เราต้องมานั่งคุยกันเพื่อหาทางออกตรงนั้น ว่าทำยังไงจะให้เด็กที่จบตาติกาแล้วเท่ากับจบอิตดาอียี่ พอเข้าไปเรียนต่อในโรงเรียนเอกชนก็ต่อในระดับมุดาวัชชิตเลย แต่ในสภาพความเป็นจริงแล้วทำไม่ได้ พอเข้าไปแล้วเด็กเรียนไม่ได้ พุดง่ายๆก็คือเด็กยังมีความรู้ไม่ถึง

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วจะแก้ปัญหาดตรงนี้ต้องทำยังไง

**ผู้แทน สบย. :** ตรงนี้ต้องโยนไปให้ฝ่ายรัฐ รัฐต้องเข้ามาดูแลตรงนี้อย่างจริงจัง ทางสำนักพุทธศาสตร์ก็สร้างระบบมาให้แล้ว รัฐต้องมาท่อมตรงนี้เหมือนกับโรงเรียนทั่วไป รัฐต้องมาให้ค่าตอบแทนตรงนี้เหมือนกับโรงเรียนทั่วไป ให้มันชัดเจน ปริญญาตรีก็ให้เหมือนกับปริญญาตรีที่อื่น และก็ดูแลคุณภาพการศึกษาตรงนี้ให้ดีขึ้นเป็นลำดับ ผมว่าสุดท้ายถ้าเราทำตรงนี้ได้จริงๆก็จะเชื่อมโยงกับหลักสูตรของโรงเรียนเอกชนได้ แต่ ณ ตอนนี้องเรียนเอกชนบางแห่งก็เป็นปัญหา อาจจะต้องถอยมารับนักเรียนอิตดาอียี่ ชั้น 4 หรือชั้น 5 เพื่อจะเตรียมพร้อมเด็กตรงนี้ให้เข้าไปสู่ชั้นมุดาวัชชิตให้ได้

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในเรื่องสื่อการสอนที่เป็นเทคโนโลยีนั้น ในปัจจุบันตาติกาได้มีการนำสิ่งเหล่านี้มาใช้ประโยชน์บ้างด้วยหรือเปล่า

**ผู้แทน สบย. :** เรื่องการใช้เทคโนโลยีในตาติกาตอนนี้ก็ได้มีเอามาใช้แล้วบ้าง อย่างเช่นโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกนั้น ส่วนใหญ่จะใช้สื่อในการสอนแต่มากรหรือน้อยนั้นขึ้นอยู่กับความพร้อมของคอมพิวเตอร์ และก็ความรู้ของครูด้วย สำหรับผู้บริหารก็พยายามที่จะพัฒนาตรงนี้อยู่เพื่อจะเป็นแนวทางให้กับครูผู้สอนได้

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในเรื่องการประเมินผลการเรียนการสอนตาติกาที่มีการประเมินบ้างไหม อย่างที่มีเป็นหลักสูตรออกมาแล้วมีการประเมินตรงนี้อย่างไร

**ผู้แทน สบย. :** คือ ณ ตอนนี้องรมมีเครื่องมืออยู่แต่ผลสรุปยังไม่ชัดเจนเพราะว่าแนวคิดประเมินไปเร็วกว่าการพัฒนาตาติกา พุดง่ายๆคือผลสรุปยังไม่เป็นที่น่าพอใจเท่าไร

**ผู้สัมภาษณ์ :** โอเน่ต์นี่คืออะไร

**ผู้แทน สบย. :** คือการสอบอิสลามศึกษาขั้นพื้นฐาน

**ผู้สัมภาษณ์ :** ทั้งหมดมีอยู่ที่สาระ

ผู้แทน สบย. : 8 สาระทั้งหมด

ผู้สัมภาษณ์ : ลักษณะทางพฤติกรรมของผู้เรียนและผู้สอนในเรื่องบุคลิกภาพ ทักษะคิด การรับรู้ภาวะผู้นำ การสร้างแรงจูงใจ ในเรื่องเหล่านี้เห็นเป็นอย่างไรบ้าง

ผู้แทน สบย. : สำหรับผู้เรียนแล้วมองค่อนข้างลำบาก เพราะเด็กคนหนึ่งเรียนทั้งตาติกาและที่โรงเรียนประถม แต่ในสภาพสังคมปัจจุบัน การรับรู้เรื่องสภาพสิ่งแวดล้อมนั้นค่อนข้างเร็วมาก อาจจะเป็นเพราะสื่อที่มีการพัฒนาอย่างรวดเร็วและก้าวหน้า เพราะฉะนั้นเด็กแต่ละคนอาจจะไม่ได้รับรู้มาจากตาติกาอย่างเดียว แต่รับรู้มาจากสังคมภายนอกด้วย ฉะนั้นเราจึงวิเคราะห์ชัดเจนไม่ได้ว่าเด็กที่เรียนตาติกามีบุคลิกภาพอย่างนี้ๆมาจากตาติกาหรือเปล่า ตาติกาจะเป็นกรอบหนึ่งที่กำหนดจริยธรรมของเด็กให้ไปในทางที่ดี เนื่องจากตาติกาอยู่ใกล้สัมผัสโดยตรงนี้จึงทำให้เด็กสามารถปฏิบัติส่วนที่เป็นศาสนกิจได้ชัดเจนและก็ง่ายมากยิ่งขึ้น อย่างเช่นพอถึงเวลาละหมาดก็ได้ละหมาดพร้อมกันที่สัมผัส ในเรื่องจริยธรรมจึงค่อนข้างมองได้ชัดเจน

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วผู้สอนล่ะครับ

ผู้แทน สบย. : ส่วนใหญ่ผู้สอนนี้ก็จบจากโรงเรียนเอกชนสอนศาสนา และก็คนที่สอนตาติกาจำเป็นต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ผมมองว่าคนที่สอนตาติกาถึงแม้เขาจะไม่มีความรู้ในเรื่องกระบวนการเรียนการสอน แต่ในเรื่องของจริยธรรม ในเรื่องของการปฏิบัติตัวนั้นควรจะอยู่ในขอบเขตที่ดีงาม

ผู้สัมภาษณ์ : โครงสร้างของตาติกาเป็นยังไง คิดว่ามีโครงสร้างใหม่ แล้วโครงสร้างปัจจุบันที่เป็นอยู่สามารถนำมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพไหม

ผู้แทน สบย. : โครงสร้างของตาติกาหน่วยงานของ สบย. ก็พยายามที่จะกำหนดให้ชัดเจน เช่นจะต้องมีคณะกรรมการระดับศูนย์ ผู้บริหารศูนย์ และก็มีผู้สอน โครงสร้างนั้นค่อนข้างชัดเจนแต่ในเชิงปฏิบัติแล้วอาจยังไม่เป็นไปตามที่วางไว้ อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับการบริหารของแต่ละศูนย์ แต่เขาก็มีครบตามที่เรากำหนด

ผู้สัมภาษณ์ : ถ้าการดำเนินการไม่เป็นไปตามโครงสร้างที่ทาง สบย. กำหนดเราจะมีวิธีการแก้ปัญหาอย่างไร

ผู้แทน สบย. : ขณะนี้วิธีการที่สำคัญที่สุดตอนนี้ คือเราต้องให้แต่ละศูนย์เห็นความสำคัญของโครงสร้าง ตอนนี้เขายังไม่รู้ว่าจะคณะกรรมการนั้นสำคัญอย่างไร จะต้องให้เขามีความเข้าใจที่ชัดเจน

เกี่ยวกับโครงสร้างก่อน ต้องให้เขาเข้าใจก่อนว่าโครงสร้างที่เราสร้างให้นี้เป็นประโยชน์อย่างชัดเจนให้กับศูนย์

**ผู้สัมภาษณ์ :** จริงๆแล้วตาดิกานี้มีกี่หน่วยงานที่กำกับดูแลอยู่

**ผู้แทน สบย. :** เดิมทีแล้วมีเขตพื้นที่เป็นผู้ดูแล และส่วนสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาเป็นหน่วยงานที่จะกำหนดแนวทางและก็กำหนดกิจกรรมเพื่อที่จะนำไปสู่การเรียนการสอนให้สำเร็จ โดยการนำร่อง เมื่อทำแล้วเห็นว่าเป็นที่ยอมรับแล้วก็จะมอบให้หน่วยงานของจังหวัดเป็นผู้ดูแลต่อ ก็คือ สข.ที่เป็นหน่วยงานหลักที่กำกับดูแลแต่ละจังหวัด

**ผู้สัมภาษณ์ :** แสดงว่าตอนนี้ก็ถ่ายโอนไปที่จังหวัด แล้วบทบาทของ สบย.ตอนนี้

**ผู้แทน สบย. :** ขณะนี้ก็เป็นหน่วยงานเสริม เรื่องการกำกับดูแลก็เป็นหน้าที่ของจังหวัด

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในเรื่องของจัดการคิดว่าตอนนี้ตาดิกามีการกำหนดจุดมุ่งหมายอย่างไรบ้าง แล้วคิดว่า การดำเนินงานของปัจจุบันนี้บรรลุเป้าหมายมากน้อยแค่ไหน

**ผู้แทน สบย. :** ผมจะพูดในสองประเด็นนะ ประเด็นแรกหน่วยงานของตาดิกาเองก็มีความภาคภูมิใจในความสำเร็จของงานที่เขาจัด แต่สำหรับหน่วยงานของรัฐนี้เขามองว่ายังไม่บรรลุถึงเป้า ส่วนของรัฐก็จะมากำกับดูแลและส่วนใหญ่ก็มาดูแลผลลัพธ์ทางการเรียนของนักเรียน แต่ในกลุ่มตาดิกาเอง เขามีความภาคภูมิใจที่ลูกหลานเขาสามารถเรียน สามารถอ่านเขียนภาษามาลายูได้ และก็สามารถปฏิบัติศาสนกิจได้ เขาไม่ค่อยมองในลักษณะของหลักสูตร ถ้าจะมีก็อาจจะเป็นบางตาดิกาที่ดำเนินตามหลักสูตรที่เรากำหนด แต่บางที่เขาก็มีกรอบที่ต่างหาก

**ผู้สัมภาษณ์ :** ทางตาดิกาได้มีการเปิดโอกาสให้หน่วยงานของรัฐ หรือคนอื่นๆเข้ามามีส่วนร่วมในการแก้ปัญหาตรงนี้บ้างหรือเปล่า

**ผู้แทน สบย. :** ถ้ามองตาดิกาเขาก็เปิดอยู่แล้ว ก็อยากจะให้หน่วยงานของรัฐเข้ามามีส่วนร่วมให้มาก แต่ในบางครั้งหน่วยงานที่ดูแลก็ยังไม่มีการเชิญชวนที่จะมาดูแลเรื่องนี้ โดยเฉพาะ การพัฒนาของตาดิกา ถ้าเรามองความต้องการในแง่การพัฒนา เขาก็อยากพัฒนาแต่อยากพัฒนาให้เป็นไปตามรูปแบบของเขา การที่หน่วยงานของรัฐจะเข้าไปพัฒนานั้นต้องให้สอดคล้องกับความต้องการของศูนย์ตาดิกา ไม่ใช่เรากำหนดทางหนึ่งเขากำหนดทางหนึ่ง

**ผู้สัมภาษณ์ :** ท่านคิดว่าตาดิกาควรจัดทำแผนการสอนของเขาเองหรือไม่

ผู้แทน สบย. : ในหน่วยงานเสริมอย่าง สบย. นี้เราก็พยายามจัดอบรมสอนให้เขารู้จักการทำแผนการ สอน แต่ก็ไม่บรรลุ 100% ก็มีบ้างที่ทำ ผมมองตรงนี้นะ คิดว่าเราควรจะมาคุยว่าในระดับผู้ก่อตั้ง ระดับผู้บริหารศูนย์เขาต้องการในระดับไหน ถ้าเขาต้องการเหมือนอย่างที่เรากำหนดว่าเด็กที่จบจาก ชาติกา ก็ให้จบอิตีดาอีย์และก็สามารถเชื่อมโยงกับโรงเรียนเอกชนศาสนาอิสลามได้นี่รัฐต้องเข้ามา ดูแลตรงนี้ แต่ถ้าเขาเพียงต้องการแค่สอนเด็กให้รู้ภาษาในเบื้องต้น และก็ปฏิบัติศาสนากิจในเบื้องต้น ผลักดันไปก็ไม่สำเร็จ เพราะฉะนั้นต้องคุยให้ชัดว่าความต้องการจริงๆของชาติกาไปทางไหน สมมติ เขาบอกว่าเขาไม่สนใจหรือกว่าผลสอบไอเน็ตจะออกมาเป็นยังไง เขาสนใจแค่ให้เด็กได้ภาษามาลายู และก็ปฏิบัติศาสนากิจเป็น ตรงนี้เราผลักดันไปก็ไม่สำเร็จ ถ้าจะพูดว่าถอยมาก้าวหนึ่งก็น่าจะถูก ถอย มาคุยว่าชาติกาจริงๆนั้นเขาต้องการระดับไหน เบื้องต้นเราก็คุยแต่พอทำจริงทำไม่ได้

ผู้สัมภาษณ์ : ชาติกา มองยังไงในเรื่องที่รัฐพยายามเข้ามาปรับหลักสูตร และก็กำหนดทิศทางและ รูปแบบของชาติกา

ผู้แทน สบย. : อันนี้เขามองว่าเขายังไม่มีความพร้อมอย่างเช่นผู้สอน หรืออิหม่ามเอง เบื้องต้นของอิหม่ามนี่คนที่จะมาเป็นอิหม่ามเขาไม่ได้จบบริหาร เขาแค่จบเรื่องศาสนา เรื่องหลักการพวกนี้เขาจะ เต็มที่ แต่พอเรื่องบริหารเขาอาจจะขาด ถึงแม้เราจะเรียกประชุมหรือมีอบรมเขาก็มองว่าเป็นขั้นตอน หนึ่ง เพราะฉะนั้นถ้าจะให้จริงจังนี่ในอนาคตคนที่จะมาบริหารชาติกา ต้องกำหนดคือระดับหนึ่งเลย ว่าต้องจบด้านการบริหารจัดการมาด้วย แต่ถ้ามองแล้วมันเป็นไปได้ยาก คือธรรมชาติของชาติกามัน มีอยู่ คือเขาเรียนไปแบบสบายๆ ถ้าเราจะไปบังคับไปเร่งนี่ก็ลำบาก คงต้องคุยการสมควร

ผู้สัมภาษณ์ : ท่านคิดว่าชาติกามีการวางแผนการใช้งบประมาณหรือไหม

ผู้แทน สบย. : ถ้าพูดถึงงบประมาณนี้ ชาติกาเป็นองค์กรหนึ่งที่เข้มแข็ง เพราะในอดีตรัฐไม่เคยให้ อะไรเขาเลย ไม่เคยให้ค่าตอบแทนใดๆเลยแต่เขาก็ยังสามารถยืนหยัดอยู่ได้โดยไม่ต้องพึ่งพารัฐ เรื่องการวางแผนบของชาติกาเองตรงนี้ผมเห็นว่าชัดเจน แต่ในส่วนของรัฐผมว่ารัฐควรจะเข้ามา ดูแลให้มากกว่านี้ ลูกของผมเคยเรียนในระดับชาติกา ในสมัยก่อนนี้เวลาถูกไปเรียนผมจะให้เงินค่า ขนมนไป 5 บาทและผมก็จะให้เหลืออีก 1 บาทเพื่อบริจาคให้กับชาติกา บางชาติกาเขาก็บริหารกัน อย่างนี้ เป็นการสอนให้ผู้ปกครองบริจาคเงินวันละบาทเพื่อเสียสละให้กับชาติกา ผมว่าชาติกาแข็งใน เรื่องนี้เพราะเขาสามารถยืนหยัดอยู่ได้

**ผู้สัมภาษณ์ :** ตาติกา มีวิธีการดำเนินงานในเรื่องของการตัดสินใจ ประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ท่านมองว่ามีการทำส่วนนี้อยู่หรือไม่ และมีปัญหาอุปสรรคอย่างไรบ้าง มีแนวทางการแก้ปัญหาอย่างไร

**ผู้แทน สบย. :** หน่วยงานตาติกาเป็นหน่วยงานหนึ่งของชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถประสานงานกับหน่วยงานอื่นๆ ในชุมชนทุกหน่วยงานได้

**ผู้สัมภาษณ์ :** ส่วนของการควบคุมการปฏิบัติงานของผู้สอน ตรงนี้เป็นอย่างไรบ้าง

**ผู้แทน สบย. :** ตรงนี้ต้องคุยกันยาว เพราะว่าบางตาติกาเรามีธรรมชาติของเขาอยู่ การควบคุมมันก็ต้องเป็นไปตามธรรมชาติของตาติกา ทำได้แค่พอประมาณ อาจจะเกี่ยวเนื่องเหมือนส่วนของราชการ คงไม่ได้ จะให้ควบคุมเวลาทำงานเหมือนกับหน่วยงานของรัฐจริงก็คงลำบาก การควบคุมเรื่องจรรยาบรรณของผู้สอนนี้ตรงนั้นชัดเจนว่ามี เพราะตรงนั้นต้องให้เป็นที่ยอมรับของสังคมอยู่แล้ว

**ผู้สัมภาษณ์ :** ไม่มีปัญหาในเรื่องของการควบคุม

**ผู้แทน สบย. :** ในแต่ละตาติกา ผมมองแล้วการควบคุมในระดับตาติกาไม่น่ามีปัญหา

#### 4. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาติกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้านปัจจัยนำออก

**ผู้สัมภาษณ์ :** เรื่องปัจจัยนำออก ตรงที่เป็นผลผลิต ท่านมองว่าความพึงพอใจของผู้สอนที่มีต่อค่าตอบแทนที่ได้รับเป็นอย่างไรบ้าง ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนเป็นอย่างไร และสถานภาพทางสังคมของผู้สอนเป็นที่ยอมรับหรือเปล่า

**ผู้แทน สบย. :** เรื่องความพึงพอใจของผู้สอนก็มีกระแสเสนอมาทาง สบย. บ่อยครั้งว่าให้เพิ่มค่าตอบแทนแก่ครูผู้สอน แต่ก็ไม่ได้หมายความว่าที่มีอยู่เดิมไม่พอใจ เพราะว่าเดิมที่เดิวยุคก็ไม่ได้ค่าตอบแทนอะไรเลย ตอนนี้เขาก็พอใจระดับหนึ่ง แต่ในภาระสังคมปัจจุบัน ความพอเพียงจากรายได้ยังน้อย เพราะฉะนั้นครูผู้สอนต้องมีสองอาชีพต้องมีอีกอาชีพหนึ่งเป็นอาชีพหลักเพื่อหาปัจจัยจุนเจือครอบครัว ส่วนผลผลิตนั้นในส่วนของท่านก็พอใจอยู่แล้ว แต่ในส่วนของการศึกษานั้น อาจต้องพัฒนาอีกเยอะ เพราะจากผลการสอบโอเน็ตก็ค่อนข้างจะต่ำ

**ผู้สัมภาษณ์ :** ท่านมองว่าการที่รัฐจัดการศึกษาแบบเข้มเข้มนานไปกับการเรียนการสอนตาติกา ตรงนี้ท่านคิดว่ามันเป็นปัญหาของการจัดการศึกษาในพื้นที่หรือไม่ หรือว่ามันเป็นความสวยงามในความ

หลากหลายของการจัดการศึกษาที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกัน การที่เด็กคนหนึ่งต้องเรียนทั้งศาสนาและก็เรียนอิสลามศึกษาแบบเข้มนี้ ท่านมองว่าท้ายที่สุดแล้วตรงนี้จะเป็นอย่างไรร

ผู้แทน สบย. : จากที่ผมเกริ่นในเบื้องต้นไปแล้วว่ามันทำให้ผู้เรียนคนเดียวกันไม่สามารถมีเอกภาพในการรับรู้ เพราะว่าต่างคนต่างคิดที่จะทำกัน จากที่ผมเคยถกเถียงพอสมควรจนทำให้บางคนมีความรู้สึกที่ผมเป็นคนนอกกรอบ ผมเคยตั้งคำถามว่าทำไมการเรียนการสอนอิสลามถึงต้องตั้งว่ามีแบบเข้มและแบบอ่อนในเมื่ออิสลามไม่ได้กำหนดอย่างนั้น อิสลามจะต้องเป็นหลักเดียว แต่ผมเป็นห่วงในอนาคต ผมเคยถกเถียงในที่ประชุมใหญ่แต่เรื่องอย่างนี้มันอาจจะเกิดหรือไม่เกิดก็ได้ ผมเคยตั้งข้อสังเกตว่าถ้ามีบางโรงเรียนเด็กเข้าละหมาดครบ 5 เวลาเป็นเพราะเขาเรียนอิสลามแบบเข้ม ส่วนบางโรงเรียนเด็กละหมาดไม่ครบเพราะเขาบอกว่าเขาไม่ได้เรียนอิสลามศึกษาแบบเข้ม ถ้าเด็กพูดอย่างนี้ใครจะรับผิดชอบ ผมพูดอย่างนี้ในที่ประชุมใหญ่จนทำให้ถูกมองว่าเป็นคนนอกกรอบ ผมอยากชี้ให้เห็นว่าทำไมรัฐไม่ให้เรียนอิสลามแบบที่เหมือนกันหมดทั้งๆที่รัฐก็มีความพร้อมที่จะจัดผมจะย้อนไปในอดีต ผมเคยพูดกับความมั่นคง ทำไมในอดีตถึงมีตาศึกษาเกิดขึ้นในภาคใต้เพราะโรงเรียนประถมในสมัยนั้น ไม่ได้บริการวิชาการทางศาสนาอิสลาม ซึ่งเป็นความต้องการของคนในพื้นที่ตรงนั้นตรงนี้เป็นสาเหตุให้สร้างตาศึกษาขึ้นมา เพราะฉะนั้นการที่ในโรงเรียนประถมจัดทั้งแบบเข้ม แบบอ่อน เราจะต้องคิดใหม่แล้ว มันจะต้องจัดให้เหมือนกัน ถ้าโรงเรียนนี้สามารถเรียนได้ทุกวิชา แสดงว่าโรงเรียนอื่นก็ต้องสามารถเรียนได้ทุกวิชาเช่นเดียวกัน ถ้ามองในเรื่องของความเสมอภาคนี้ เด็กในแต่ละพื้นที่ก็ไม่เกิดความเสมอภาคแล้ว ผมไม่อยากจะให้มันมีอย่างนี้ต่อไป อยากให้ทางรัฐจัดให้เท่าเทียมกันหมด เพราะตรงนี้ทางรัฐเขามีความสามารถ

ผู้สัมภาษณ์ : สุดท้ายท่านคิดว่าปัจจัยอะไรที่จะทำให้การจัดการเรียนการสอนศาสดาศาประชาประสบความสำเร็จ

ผู้แทน สบย. : หลักใหญ่ตอนนี้เป็นคือ รัฐต้องเข้ามาดูแลเหมือนกับที่ดูแลโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามในอดีตก็คล้ายกับศาสดาแต่รัฐเข้ามาดูแลอย่างจริงจังอย่างเป็นระบบและก็อย่างต่อเนืองทำให้สามารถพัฒนาไปไกล เป็นที่น่าพึงพอใจ และเด็กก็มีคุณภาพ ผมก็อยากให้รัฐนี้เข้ามาดูแลศาสดาตรงนี้เป็นระบบด้วยเช่นเดียวกัน

ผู้สัมภาษณ์ : ก็คิดว่าการสัมภาษณ์คงจะจบลงเพียงเท่านี้ ก็ต้องขอบคุณท่านมากที่มาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์แก่เรา

## สัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview)

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สัมภาษณ์ ผู้แทน สช. จังหวัดนราธิวาส

1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม

ผู้สัมภาษณ์ : เข้าประเด็นสัมภาษณ์เลข สภาพปัญหาของตาดีกา ที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมมองเห็นประเด็นนี้ว่าเป็นอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ครับ เท่าที่คลุกคลีกับตาดีกาเพราะว่าทำงานอยู่ สช. 2 ปี และก็ได้รับมอบหมายจาก สช. จังหวัดให้ดูแลตาดีกาส่วนหนึ่ง ได้มีโอกาสไปตรวจเยี่ยม ตรวจนิเทศ โดยภาพรวมพบว่าในเชิงสภาพที่ตั้งแล้ว ตาดีกามีอยู่ 2 ลักษณะ คือ ที่ตั้งอยู่ในชุมชนชนบทกับที่ตั้งอยู่ในชุมชนเมือง ส่วนชุมชนเมืองก็แยกไปเป็นในเขตเทศบาลกับนอกเขตเทศบาล ที่พูดถึงเทศบาลเป็นเพราะว่าตาดีกาที่อยู่ในเขตเทศบาลจะได้รับเงินอุดหนุนอีกระดับหนึ่ง ซึ่งต่างจากตาดีกาที่ไม่ได้อยู่ในเขตเทศบาล

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วเงินอุดหนุนส่วนดังกล่าวนั้นได้รับจากไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็จากเทศบาล เทศบาลจะจัดสรรเงินอุดหนุนส่วนหนึ่งไว้ โดยใช้เกณฑ์เดียวกันกับครูสอนอิสลามศึกษาใน กศพฐ. ไปเลย

ผู้สัมภาษณ์ : ได้ประมาณเท่าไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เดิมที่ทราบมาได้ค่าตอบแทน ชั่วโมงละ 200 บาท แต่ระยะหลังเห็นว่าเพิ่มเป็น ชั่วโมงละ 300 บาท บางคนก็ได้ถึง 5,000 - 6,000 บาทต่อเดือน แต่ข้อมูลอันหลังที่บอกว่า 300 บาทนี้ไม่ค่อยแน่ใจ

ผู้สัมภาษณ์ : ตาดีกาที่ว่าเป็นลักษณะไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เป็นตาดีกาที่อยู่ในความดูแลของเทศบาล และก็ไปใช้อาคารเรียนของโรงเรียนเทศบาล อย่างถ้ำในจังหวัดนราธิวาสนี้จะอยู่ในเทศบาล 2

ผู้สัมภาษณ์ : โรงเรียนในลักษณะอย่างนี้มีประมาณกี่แห่งในสามจังหวัด

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ที่ทราบข้อมูลตรงนี้เป็นเพราะว่า เมื่อก่อนเคยอยู่ สช. โรงเรียนเอกชน มา 10 กว่าปี และที่ตอนนั้นเทศบาลนครวิสาขเปิดรับสมัครครูอิสลามศึกษา ทราบว่าตอนนั้นทางเทศบาลได้ขออนุญาตจากกรมส่งเสริม (มีทั้งหมด 11 เทศบาล) ในขณะเดียวกันแต่ละเทศบาลมีนโยบายที่จะให้ตั้งตาดิคาแต่ละที่มาอยู่ในความดูแลและบริหารจัดการของเทศบาลด้วย อันนี้ไม่แน่ใจว่าที่ที่ทราบก็คือ เทศบาลที่มีการเรียนการสอนอิสลามศึกษามีอยู่ทั้งหมด 11 แห่ง แต่ที่มีตาดิคาด้วยไม่แน่ใจว่าที่แห่ง

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วในส่วนของตาดิคาที่อยู่ในชุมชนเป็นอย่างไรบ้าง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็คือ เป็นตาดิคาที่มีอยู่ทุกๆ ไปซึ่งขึ้นอยู่กับว่าคณะกรรมการมีความเข้มแข็งมากน้อยแค่ไหน ถ้าคณะกรรมการมีความเข้มแข็งพอตาดิคา ก็จะไปได้สวย

**ผู้สัมภาษณ์ :** ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมเป็นอย่างไรบ้าง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ปัญหาสภาพแวดล้อมที่เห็นได้ชัดก็คือ ปัญหาขาดเสถียรภาพ ชุมชนไหนมีปัญหานี้ขึ้นมาเนี่ยจะมีปัญหามากๆ เด็กจะไม่ค่อยเข้าเรียน จะขาดเรียนกันบ่อย

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วตาดิคามีการแก้ปัญหาข้างต้นอย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็เท่าที่ตาดิคา มีผลกำไร ถ้ามากกว่านั้นคงไม่กล้า อันนี้เขาพูดเองเลยว่าไม่กล้า

**ผู้สัมภาษณ์ :** เขามีลักษณะการทำงานร่วมกับชุมชนไหม เช่นร่วมมือกับหัวหน้าชุมชนในการแก้ปัญหา

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ชุมชนบางแห่งก็มีนะ ที่กำนันผู้ใหญ่บ้านให้ความร่วมมือด้วย การแก้ปัญหา ก็จะไปได้สวย ปัญหาที่ตาดิคาทุกที่จะมีอหามัมเป็นประธาน แต่บางแห่งอหามัมไม่ให้ความสนใจจึงเป็นปัญหา อีกแบบหนึ่งที่เป็นปัญหาเช่นเดียวกันก็คือ อหามัมสนใจแต่ผู้ใหญ่บ้านไม่เอาด้วย แต่แบบที่จะไปได้สวยก็คือ ทั้งอหามัม ผู้ใหญ่บ้านและคณะกรรมการหมู่บ้านต้องให้ความร่วมมือกัน ในลักษณะนี้ผลการสอบของเด็กนักเรียนก็จะออกมาดีด้วย

**ผู้สัมภาษณ์ :** แสดงว่าประเด็นหลักๆ อยู่ที่ขาดเสถียรภาพ นอกเหนือจากนี้ยังมีปัญหาอื่นอีกไหม

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** นอกเหนือจากนี้ ถ้าเด็กอยู่ในเมืองหน้อยก็จะมีปัญหาติดเกมส์เพิ่มเข้ามา เด็กในชนบทจะติดยา ส่วนเด็กในเมืองบางที่ก็ติดทั้งเกมส์และยาเสพติด ในเมืองจะมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อให้เด็กติดเกมส์

2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้า

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วสภาพปัญหาด้านปัจจัยนำเข้าเป็นไปบ้าง จำนวนผู้เรียนกับผู้สอนเป็นไป จำนวนเงินอุดหนุนที่ได้รับจากทางรัฐเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มันเกี่ยวข้องกับระเบียบและก็ประกาศกระทรวงด้วย เพราะประกาศกระทรวงกำหนดไว้ว่าถ้าเด็กไม่เกิน 80 คนรัฐจะให้งบอุดหนุนผู้สอน 2 คน ซึ่งก็คือคนละ 2,000 บาทรวมกับงบบริหารจัดการอีก 1,000 บาท รวมทั้งหมดเป็น 5,000 บาท ส่วนถ้าเด็ก 81-120 คน รัฐจะให้งบอุดหนุน 3 คน และ ถ้าเด็ก 121 คน ขึ้นไปจะให้งบอุดหนุน 4 คน แต่ในเชิงความเป็นจริงแล้วกลับไม่ใช่อย่างนั้น ถึงแม้ว่าตาดีกาเล็กๆก็จะมีครูผู้สอน 5-6 คน แต่บที่รัฐบาลอุดหนุนนั้นขึ้นกับจำนวนเด็กไม่ใช่จำนวนครู

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วในแต่ละปีการศึกษา ตาดีกาต้องมีการส่งรายงานแจ้งรายละเอียดไปให้ทาง สช. ด้วยหรือเปล่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทางตาดีกาจะมีการส่งข้อมูลรายงานไปยัง สช. ในวันที่ 10 มิถุนายนของทุกปี นั่นก็คือปีละ 1 ครั้ง

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วมีประเภทเด็กผีไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้ก็มียๆ ปฏิเสธไม่ได้

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วจำนวนงบประมาณในแต่ละปีนอกจากที่รัฐสนับสนุนแล้ว ได้มาจากทางไหนอีกบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จะมีโครงการของ สบข. มาช่วยในบางเรื่องเช่น โครงการตาดีกาดีเด่น หากตาดีกาไหนได้รับการคัดเลือกในโครงการนี้ก็จะได้รับงบประมาณสนับสนุน

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วได้ประมาณเท่าไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ศูนย์ตาดีกาเองจะได้ 20,000 บาท ส่วนผู้สอนจะได้ 15,000 บาท

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วเงินส่วนนี้เอาไปทำอะไร โต๊ะอิหม่ามได้รับหรืออย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในความเป็นจริงนี้ก็บอกไม่ได้ แต่จุดประสงค์ของผู้ให้คือ ต้องการให้ไปใช้ประโยชน์ในตาดีกา ส่วนครูผู้สอนก็แล้วแต่ครูเขาจะเอาไปจัดสรรยังไง

ผู้สัมภาษณ์ : มันก็คล้ายๆกับเงิน โบนัส เมื่อทำได้ตามข้อกำหนดก็จะได้รับเงินรางวัล

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ๆ ประมาณนั้น

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วนอกจาก สบข. แล้วมีได้รับจากหน่วยงานอื่นอีกไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีได้รับจาก สอบต. ให้นำมาพัฒนาในเชิงกายภาพ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วของ สอบต. นี้ได้มายังไง ลักษณะไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้ต้องอาศัยผ่านคนรู้จัก หรือไม่ก็ขึ้น ใบเสนอโครงการไป ถ้าทางนั้นเขาเห็นชอบ ก็จะได้รับงบประมาณอุดหนุนมาด้วย

ผู้สัมภาษณ์ : ในอนาคตมีแนวโน้มไหมที่รัฐจะสนับสนุนตาดิกาในลักษณะของค่าหัว

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในรูปแบบลายลักษณ์อักษรยังไม่แน่ใจ แต่ที่ผ่านมาทาง สข.ของทั้ง 5 จังหวัดเราเคยประชุมพูดคุยถึงปัญหาต่างๆ และก็ได้มีการเสนอให้เพิ่มค่าตอบแทนแก่ครูผู้สอนจากเดิม 2,000 บาท ให้เป็น 3,000 บาทหรือไม่ก็แล้วแต่ อันนี้ขึ้นอยู่กับระเบียบและก็เกี่ยวกับวุฒิการศึกษาของครูผู้สอนด้วย ต้องไม่ต่ำกว่า มุดาวชิชิต และการศึกษาสามัญไม่ต่ำกว่า ม.3

ผู้สัมภาษณ์ : พวกอาคารสถานที่นี้มีปัญหาไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถ้าตาดิกาเล็กๆก็จะมีปัญหา แต่ถ้าใหญ่ๆก็ไม่มี ส่วนมากก็จะอาศัยพื้นที่ของมัสยิดที่จดทะเบียนไว้แล้วไปขอจดทะเบียนจัดตั้งตาดิกา

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วหลักสูตรนี้เป็นยังไง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : แต่เรื่องหลักสูตรนี้ต้องพูดยาว เพราะว่าอย่างของนราธิวาสนี่จะมีหลักสูตร เป็นหลักสูตรฟรีกูอินของปุตตากอ ฟรีกูอินปี 48 ส่วนสายคารุสซาลามก็ทราบมาว่าใช้อีกหลักสูตรหนึ่ง และของมัญลิสก์ก็มีอีกหลักสูตรหนึ่งแยกต่างหาก คือสรุปแล้วใช้หลักสูตรหลากหลาย ในเชิงปฏิบัติก็แตกต่างกันอีก มีหลักสูตรก็จริงแต่ความเข้าใจในภาคปฏิบัติยังไม่เต็มที่ ส่วนคณะกรรมการเองเราก็ไม่แน่ใจว่าเขาเข้าใจในตัวหลักสูตรดีจริงหรือเปล่า

ผู้สัมภาษณ์ : แสดงว่าหลักสูตรที่ใช้อยู่ในนราธิวาสตอนนี้ก็มี ฟรีกูอินของปุตตากอ ฟรีกูอินปี 48 ของ สบข. หลักสูตรอันนุรของคารุสซาลาม และที่หลักสูตรของมัญลิสกรรมการอิสลามจังหวัดซึ่ง

แสดงว่าการนำไปใช้ก็ขึ้นอยู่กับแต่ละโรงเรียนว่าจะนำหลักสูตรไหนไปใช้ แล้วอย่างนี้เมื่อนำไปใช้จะมีปัญหาไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีปัญหาค่อนข้างมาก ปัญหาหลักๆก็คือ ความเข้าใจและการนำไปใช้ มีหลักสูตรอยู่ในมือก็จริงแต่ไม่ได้นำไปใช้ อย่างเช่นตามหลักสูตร 2548 กำหนดให้สอนวันละ 5 คาบแต่ในเชิงปฏิบัติแล้วสอนแค่เพียงวันละ 3 คาบ

ผู้สัมภาษณ์ : แสดงว่าการไม่ได้สอนตามหลักสูตรเลยมีส่วนทำให้ผลออกมาไม่ดี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนหนึ่งที่สามารถวิเคราะห์ได้ชัดเจนคือ การสอนที่ไม่ตรงหลักสูตรทำให้ผลการสอบโอเน็ตออกมาไม่ตรงตามเป้าที่วางไว้

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วคิดว่าเราควรจะแก้ปัญหานี้อย่างไร เพื่อให้การเรียนการสอนเป็นไปตามหลักสูตร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ต้องดูว่าคณะกรรมการบริหารศูนย์เข้าใจในกระบวนการของหลักสูตรมากน้อยแค่ไหน และก็ครูผู้สอนซึ่งมีผลมากเพราะว่าเท่าที่สังเกตดูตาดีกาไหนที่มีครูและคณะกรรมการที่มีความเข้าใจในหลักสูตรดีเนี่ย การเรียนการสอนจะไปได้สวย ส่วนตาดีกาที่สอน 5 คาบเต็มๆก็มีแต่น้อยมาก อย่างในนครราชสีมาอยู่ 600 กว่าศูนย์แต่ที่สอนตามหลักสูตรจริงๆไม่ถึงครึ่ง จากผลของคะแนนโอเน็ตที่ออกมาในทั้งหมด 600 ศูนย์ของนครราชสีมาแค่ 12 ศูนย์ที่คะแนนเกิน 50 ที่เหลือคะแนนไม่ถึง 50

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วถ้าเราจะแก้ปัญหานี้ต้องทำอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เรื่องหลักสูตรนี้ต้องพูดกันยาว ต้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมาหารือกัน

### 3. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการจัดการศึกษา

ผู้สัมภาษณ์ : การสร้างตาดีกาในแต่ละแห่งมีการกำหนดเจตนารมณ์ชัดเจนหรือเปล่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ที่ชัดเจนคงไม่มี แต่ด้วยความที่ว่าการที่ต้องการให้เด็กในหมู่บ้าน ได้มีความรู้เกี่ยวกับศาสนา เจตนารมณ์ก็มีแค่นั้นแหละ ถ้าแบบเป็นลายลักษณ์อักษรก็คงมีน้อยมาก ส่วนมากก็แค่เห็นว่าการเรียนพิธีกรรมเป็นข้อบังคับของศาสนาอย่างหนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์ : ที่เป็นลายลักษณ์อักษรนี้ไม่มี

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีแต่น้อยมาก เพราะว่าไม่ได้เขียนเป็นลายลักษณ์อักษรไว้

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วโดยส่วนใหญ่แล้วตาคีตาก็มีรูปแบบการสอนยังไง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็เท่าที่สังเกตเห็นมาก็ ครูจะสอนโดยมีกระดานประกอบ แต่หลังๆนี้ก็เห็นดีขึ้น เห็นเริ่มมีแผนการสอน และมีการใช้สื่อการสอนที่หลากหลายขึ้น

ผู้สัมภาษณ์ : เนื้อหาหลักๆที่ใช้ในการสอนเป็นไปตามสาระการเรียนรู้ทั้ง 8 หรือเปล่า

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ๆ ก็ตาม 8 สาระเลย

ผู้สัมภาษณ์ : มีปัญหาอุปสรรคในเรื่องการใช้เทคโนโลยีบ้างไหม ครูมีการนำเอาเทคโนโลยีมาช่วยในการสอนด้วยไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ตาคีตาก็บางศูนย์ที่เราที่ขึ้นขมมะ เพราะมีการนำเอาเทคโนโลยีไอทีมาใช้ด้วย บางศูนย์ก็ทำเรื่องขออุปกรณ์คอมพิวเตอร์จากหน่วยงานต่างๆ เพื่อเอามาใช้ในการเรียนการสอน อันนี้ก็ขึ้นอยู่กับประธาน และคณะกรรมการศูนย์ด้วย ในบางแห่งครูก็สามารถใช้เทคโนโลยีได้ พิมพ์งานได้ ใช้เทคโนโลยีได้ในระดับหนึ่ง

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วในส่วนของคุณลักษณะของนักเรียนในโรงเรียนตาคีตาในเรื่องของ ภาวะผู้นำ แรงจูงใจ ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ภาพรวมเป็นอย่างไรบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อันนี้ต้องแก้กันอีกเยอะ คิดว่าคุณลักษณะของครูน่าจะดีกว่านี้เพราะจะเป็นแบบอย่างให้กับนักเรียนได้

ผู้สัมภาษณ์ : ถ้าเราลองประเมินดูแล้วคิดว่าทัศนคติของเด็กๆต่อการเรียนเป็นยังไง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เด็กก็ยังไม่ได้ให้ความสำคัญเท่าที่ควร สังเกตจากการมาเรียนของเด็กๆ ช่วงเช้าจะมากันเต็มแต่พอหลังพักเที่ยงก็จะมากขึ้นน้อยลง อันนี้ก็ไม่รู้ว่าทางบ้านเค้าให้ความสำคัญมากน้อยแค่ไหน

ผู้สัมภาษณ์ : แสดงว่าในส่วนของจิตวิทยาการสร้างแรงจูงใจแก่เด็กๆยังมีปัญหาอยู่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ใช่ เด็กๆก็ยังไม่มีความสนใจในการมาเรียนซักเท่าไร ก็อาจจะมาจากการเรียนการสอนน่าเบื่อ หรืออื่นๆอันนี้ก็ไม่แน่ใจ

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในส่วนของโครงสร้างองค์การคิดว่าที่มีอยู่ในปัจจุบันเป็นยังไงบ้าง โครงสร้างการบริหารตาดิกาเป็นยังไง ถือว่ามีประสิทธิภาพหรือเปล่า

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็จะมีอีหม่ามเป็นประธานศูนย์ แล้วอีหม่ามก็จะมอบหมายงานให้กับผู้ได้บังคับบัญชา แต่ถ้าอีหม่ามไม่มีความรู้ด้านการบริหารจัดการก็จะมีปัญหา

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วได้มีการจัดอบรมสำหรับพัฒนาศักยภาพของอีหม่ามในด้านการบริหารบ้างไหม

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** จริงๆแล้วทาง สช.ก็มีการจัดอบรมอยู่บ้าง แต่จะเป็นในเรื่องของงานธุรการ งานและงานทะเบียนมากกว่า

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วงานธุรการ งานทะเบียนนี้ปกติใครเป็นคนรับผิดชอบ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ตอนนี้คนทำก็ครูผู้สอน พอถึงวันที่ 10 มิถุนายนของทุกปีครูผู้สอนก็ต้องรวบรวมข้อมูลเพื่อส่งไปยัง สช.

**ผู้สัมภาษณ์ :** สรุปแล้วภาพรวมโครงสร้างของการบริหารตาดิกาที่อยู่ในระดับที่ติดอยู่ หรือว่าต้องปรับปรุงแก้ไขยังไง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็ขึ้นอยู่กับอีหม่ามถ้าอีหม่ามเข้าใจการบริหารได้ดีก็จะไม่มีปัญหา

**ผู้สัมภาษณ์ :** ปกติแล้วอีหม่ามมีการทำลักษณะของ Flow Chart บ้างไหม

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็อาจจะมีแต่ไม่รู้ว่าเขาเข้าใจในโครงสร้างดังกล่าวมากน้อยแค่ไหน

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วมีเป็นเอกสารที่สรุปรายงานประจำปีบ้างไหม

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** มีๆ โดยระเบียบแล้วศูนย์ทุกแห่งต้องส่งใบรายงานประจำปีมา แต่ก็ไม่แน่ใจว่าใครเป็นคนจัดทำข้อมูลนั้นขึ้นมา ตอนนี้มีกฎหมายใหม่ที่เพิ่งออกมาที่กำหนดให้ตาดิกาอยู่ใน พ.ร.บ. จากที่ก่อนหน้านี้เป็นแค่ระเบียบและประกาศกระทรวง เพราะฉะนั้นคิดว่าในแง่ของโครงสร้างน่าจะพัฒนามากยิ่งขึ้น

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วส่วนของแผนงบประมาณประจำปีมีไหม

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็มีนะ แต่ก็ไม่รู้ว่าจะบับหนึ่งแล้วใช้ไปถึง 2-3 ปีหรือเปล่า

ผู้สัมภาษณ์ : การตัดสินใจสั่งการ โดยทั่วไปเป็นยังไง ผ่าน โตะอีหม่ามคนเดียวหรือว่าคนอื่น ๆ มีส่วนร่วมด้วย

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนใหญ่ก็มาจากอีหม่ามคนเดียวเพราะอิงมัซฮิด อีหม่าม คอเต็บ บิลาล โดยตำแหน่ง แล้วก็เป็นการ

ผู้สัมภาษณ์ : การควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของบุคคลากรเป็นยังไงบ้าง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็ถ้าอีหม่ามที่มีความเข้าใจและมีศักยภาพในการบริหารสูงก็จะไม่มีปัญหา

ผู้สัมภาษณ์ : ถ้าประเมินโดยภาพรวมแล้ว อีหม่ามมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการบริหารจัดการมากน้อยแค่ไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : น้อยมาก อย่างตาดีกาที่เคยได้รับรางวัลดีเด่นนี้ก็ใช้ได้

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วใช้หลักเกณฑ์อะไรถึงจะได้ดีเด่น

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีตั้งแต่ด้านการบริหารจัดการ ด้านวิชาการ มีอยู่ 4-5 ด้านและก็ประเมินออกมาอย่างถ้าในจังหวัดนครราชสีมาจาก 600 กว่าศูนย์มีอยู่แค่ 20 ศูนย์ที่ได้รับดีเด่น

#### 4. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำออก

ผู้สัมภาษณ์ : เด็กที่สำเร็จการศึกษาจากตาดีกานี้ทำอะไรต่อ ไปศึกษาต่อหรือว่าทำงาน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จากที่ได้สอบถามเด็กๆ และกับผู้ปกครอง ส่วนใหญ่ก็ไปเรียนต่อในระดับมัธยมศึกษา เพราะว่ายังอยู่ในวัยที่ต้องเรียน แต่ก็มีส่วนน้อยมากที่ไม่ได้เรียนต่อ ม.1

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม นโยบายของรัฐที่ผ่านมาเราควรจะทำในรูปแบบนำร่องก่อนไม่ใช่ทำแบบที่เดียวอย่างนี้ พอทำแบบที่เดียวตาดีกาไหนที่ไม่มีศักยภาพพอก็ต้องปรับตัวเยอะ แต่ถ้าเราทำในลักษณะของนำร่อง เราเลือกตาดีกาที่คู่แล้วมีศักยภาพพออยู่แล้ว เราก็นำมาเป็นตาดีกานำร่องสู่การพัฒนาหรือเป็นลักษณะของตาดีกาดั้งเดิม

ผู้สัมภาษณ์ : การมีหลักสูตรการสอนศาสนาแบบเข้มออกมา ส่งผลกระทบต่อตาดีกาบ้างไหม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีผลกระทบอยู่เหมือนกัน ทางผู้ปกครองของนักเรียนที่เรียนศาสนาแบบเข้มเคยมีคำถามมาว่า เด็กๆ ก็เรียนศาสนาจากโรงเรียนประถมมากพออยู่แล้ว ถ้าอย่างนั้นเด็กไม่ต้องไปเรียนตาดีกาได้ไหม

**ผู้สัมภาษณ์ :** ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนนี้เป็นอย่างไรบ้าง ในส่วนของผู้สอนพึงพอใจไหมกับคำตอบที่ได้รับ รวมไปถึงการยอมรับจากสังคมของครูสอนคาตอลิก ประเด็นนี้เป็นอย่างไรบ้าง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** จริงๆแล้วถ้าดูจากผลการสอบโอเน็ตถ้าเป็นโรงเรียนที่ผลการสอบออกมาดี เขาก็จะบอกว่าพอใจ แต่ถ้าโรงเรียนที่เด็กมีผลการสอบต่ำ ครูก็จะบอกว่าเด็กยังเรียนได้ไม่เต็มที่

**ผู้สัมภาษณ์ :** กระบวนการจัดการศึกษาในฐานะของผู้ดูแลเห็นอย่างไรบ้าง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็ยังต้องพัฒนาอีกเยอะ โดยเฉพาะในเรื่องทัศนคติตรงนี้อาจจะต้องเน้นมาหน่อย เรื่องระบบสาธารณูปโภคก็เช่นเดียวกันยังต้องพัฒนาอีกมาก

**ผู้สัมภาษณ์ :** อะไรคือปัจจัยที่นำไปสู่ความสำเร็จในการพัฒนาคาตอลิก

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** คิดว่าความเข้าใจ ที่เราพัฒนาอยู่ตรงตามความต้องการที่เขาอยากให้ออกมาหรือเปล่า อย่างเช่นในเรื่องหลักสูตร หลักสูตรที่เหมาะสมควรเป็นยังไง ทำไมตอนนี้ถึงมีใช้อยู่ตั้ง 4 หลักสูตร

**ผู้สัมภาษณ์ :** การมีความหลากหลายของหลักสูตรเป็นสิ่งที่ดีไม่ใช่หรือ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** จะมีปัญหาตอนการวัดผลอย่างโอเน็ตใช้หลักสูตร ปี 48

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในกรณีที่คาตอลิกไม่ผ่านจะเกิดผลกระทบอะไรบ้าง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ตอนนี้อย่างไม่มีมาตรการในเรื่องนี้ แต่ถ้าโอเน็ตนี้มีคำสั่งจาก สทศ.แล้วว่าให้นำผลโอเน็ตไปใส่ใน รบ.ด้วย ส่วนของโอเน็ตของคาตอลิกก็มีแนวโน้มว่าจะทำรูปแบบนั้นเช่นเดียวกัน ทั้งนี้ก็เพื่อที่เด็กจะได้ให้ความสำคัญกับการสอบมากยิ่งขึ้น ในอนาคตนักเรียนที่จะเข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในสายอิสลามศึกษาก็ต้องพิจารณาคะแนนวัดผลโอเน็ตประกอบด้วย ก็ยินดีมากๆที่มีการทำวิจัยในเรื่องนี้ และอยากให้วิจัยนี้มีผลต่อการพัฒนานโยบายของคาตอลิกในอนาคตด้วย ก็เป็นคำถามอยู่เหมือนกันว่าทำไมสมัยก่อนเราเรียนคาตอลิกแบบไม่มีหลักสูตรแต่ก็สามารถอ่านออก เขียนได้ และก็ละหมาดได้ถูกต้อง พอมายุคสมัยนี้มีหลักสูตรที่ชัดเจนแต่ทำไมประสิทธิภาพของผู้เรียนถึงน้อยลง

## สัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview)

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สัมภาษณ์ ผู้แทน สช. จังหวัดยะลา

1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดิกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม

ผู้สัมภาษณ์ : อันดับแรกให้ท่านแนะนำตัวท่านก่อนว่าตำแหน่งอะไร ชื่ออะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อัสลามมูอะลีย์กุมมะเราะมะตุลลอฮ์วาบารอากาศ์ ชื่ออับดุลกาрім หะยีอิดี ตำแหน่งนักวิชาการอิสลามศึกษาสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดยะลา รับผิดชอบเกี่ยวกับตาดิกา

ผู้สัมภาษณ์ : พอขณะนี้ทาง ม.อ. ได้ทำวิจัยเกี่ยวกับสภาพปัญหาและแนวทางที่จะพัฒนาการศึกษาตาดิกาหรือการศึกษาอิสลามประเภทตาดิกาภายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อจะได้ข้อมูลที่ต้องตามงานที่วิจัยของเรา ต้องสัมภาษณ์นักวิชาการ ที่ผ่านมาระยะนี้ได้สัมภาษณ์นักวิชาการจากนครริวาส และนักวิชาการจากปัตตานีของ สช. และนี่ของยะลา โดยภาพรวมแล้วการริเริ่ม ตาดิกานี้จะอยู่ในสังคมที่เป็นอย่างไร ชุมชนของแต่ละตาดิกาในละแวกของตาดิกาในฐานะที่ท่านลงไปวิเทศน์ตาดิกาจะเป็นอย่างไร สภาพแวดล้อมทางสังคมที่ตาดิกาดังเป็นอย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จริงๆแล้วเท่าที่ได้สัมผัสก็มีความแตกต่าง แต่ว่าถ้าพูดถึงโดยส่วนใหญ่แล้วก็จะอยู่ในชุมชนใกล้เคียงกับมัสยิดอะไรทำนองนั้น แต่ว่ามีบางแห่งก็แยกกัน สภาพแวดล้อมทั่วไปก็อยู่ในชุมชนแหละส่วนใหญ่ แต่ว่าก็มีบ้างที่อยู่ห่างไกลจากชุมชน รอบๆความใหญ่หรือว่าเล็กเนี่ย บางทีมันก็หลากหลายเพราะว่าเป็นภาพกว้าง แต่ที่นี้ บางแห่งก็มีจำนวนผู้เรียนอะไรที่เล็ก บางแห่งก็ใหญ่ บางแห่งก็ใหญ่เกินตัวเกินความสามารถที่จะรับได้ บางที่ครูผู้สอนอะไรมันก็มีหลากหลาย

ผู้สัมภาษณ์ : โดยปกติแล้วอาชีพหลักของชุมชนในที่ตาดิกานั้นจะเป็นลักษณะเกี่ยวกับอะไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ส่วนใหญ่เท่าที่สังเกตจะเป็นเกษตรกรกรรมเป็นส่วนใหญ่จะกรีดยางหรือว่าทำนา

ผู้สัมภาษณ์ : แสดงว่าตาดิกานี้จะอยู่ที่ชุมชนชนบทมากกว่าอยู่ในเมือง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ถูกต้องครับ โยส่วนใหญ่จะอยู่ที่ชุมชนชนบทมากกว่าอยู่ในเมือง

**ผู้สัมภาษณ์ :** จากสภาพปัญหาที่การิมลงไปตรวจนั้น ปัญหาอะไรบ้างที่เกิดจากการจัดการเรียนการสอนของตาติกา

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ปัญหาสิ่งแวดล้อม โดยส่วนใหญ่แล้วด้านอาคารสถานที่ด้วยหรืออย่างไร

**ผู้สัมภาษณ์ :** เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมเกี่ยวกับยาเสพติด หรือว่าอะไรยังไง หรือพ่อแม่ไม่สนใจกับลูกไปเรียน

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ส่วนใหญ่ที่เห็นก็คือว่าเท่าที่ได้สอบถามผู้สอนนะครับ คือความตั้งใจจริงของผู้ปกครองก็มีบ้างที่ไม่ตั้งใจให้เรียนตาติกา เพียงว่าให้ส่งมาอย่างเดียว การติดตามว่าลูกได้เรียนอะไรบ้าง บางทีก็ไม่มีเพราะว่าไม่มีเวลา ชาวบ้านส่วนใหญ่เขาจะไปส่งอย่างเดียว ไม่ได้ดูว่าผลสัมฤทธิ์ของเด็กนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไรบ้าง บางทีเขาก็ไม่ได้สนใจ มันอาจจะแตกต่างกับโรงเรียนทั่วไปเขาจะติดตามว่าได้เรียนอะไรบ้าง

**ผู้สัมภาษณ์ :** โดยส่วนใหญ่แล้วภาพรวมแสดงว่า พ่อแม่จะไม่ให้ความสำคัญในการจัดการเรียนการสอนอิสลามศึกษาของรัฐมากกว่าตาติกา

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็ไม่เชิง เพียงแต่ว่าการติดตาม คือพ่อแม่ที่ไม่ค่อยมีการศึกษาบางคน เขาก็ไม่ได้ดูแล แต่ว่าโดยจิตวิญญาณแล้วเขาจะให้เด็กนั้นได้เรียนรู้ในเรื่องของศาสนามากกว่าสามัญ คือตั้งใจจะให้เด็กเรียนตาติกา แต่ไม่มีการติดตามผลว่าได้ผลสัมฤทธิ์มากแค่ไหน บางทีเขาก็ไม่ได้ทำอย่างจริงจัง แคว່ให้เรียนให้ได้ไปเรียน

**ผู้สัมภาษณ์ :** การิมคิดว่าสิ่งที่จะแก้ปัญหาดังนี้ น่าจะอย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ต้องให้ความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องว่า คุณกลับไปต้องแนะแนวผู้ปกครองด้วย เรียกมาประชุมพิเศษ ผมว่านะ ให้เกิดความเข้าใจว่า เราต้องดูแลและต้องติดตามผลด้วยนะว่าได้หรือไม่อย่างไร เพราะว่าเท่าที่ได้ฟังโรงเรียนที่รับต่อจากตาติกาเนี่ย ก็เห็นว่าเด็กเนี่ยมีเปอร์เซ็นต์การอ่านออกเขียนได้ก็มีน้อยอยู่ คือทางตาติกาหรือทางภาครัฐตอนนี้ก็มีนโยบายว่าให้เด็กที่เรียนในตาติกา นั้นจบชั้นอิบติคาอีย์ แต่ว่า พอมาตรฐานจริงๆมันยังแตกต่างกันอยู่ บางแห่งก็ได้ บางแห่งก็ยังไม่ได้ แสดงว่ามาตรฐานที่เราได้ยังแตกต่างกันอยู่ จะให้จบอิสลามศึกษามระดับตอนต้นเนี่ยคิดว่า ยังมี ความแตกต่างกันอยู่ บางแห่งอาจจะได้แต่ว่าส่วนน้อย ส่วนใหญ่ก็ยังไม่ถึงเกณฑ์ เพราะฉะนั้น โรงเรียนเอกชนที่จะมารับต่อเนี่ยยังไม่ยอมรับในจุดนั้น อันนั้นก็เป็นตัวที่เราต้องแก้ปัญหา ต้องดูแลหลายด้าน เพราะว่าในเรื่องของหลักสูตรส่วนใหญ่ เขาก็ว่ามันสูงไปหรือเปล่า ผู้ที่มีความรู้เรื่องที่จะมาต่อ บางทีเขาก็จริงอยู่เราอาจจะปรับเปลี่ยนในจุดนั้นได้

## 2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้า

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในจำนวนผู้เรียนกับผู้สอนการมีที่เหมาะสมมี ตอนนี้นักเรียนมากหรือครูผู้สอนน้อยอย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ส่วนใหญ่เท่าที่ดูเนี่ย ผู้สอนเพียงพอ ปัญหาอยู่ที่ว่าการอุดหนุนของภาครัฐด้วยมันมีปัญหาอยู่ที่ว่าส่วนใหญ่อุดหนุนได้สี่คน แต่ผู้สอนก็อาจจะมากกว่า แต่มีส่วนน้อยที่ว่าไม่พอเพียงส่วนใหญ่แล้วจะเกินโควตา เพราะส่วนใหญ่ที่ผมได้สัมผัสเนี่ยถ้าเฉลี่ยแล้วจำนวนเด็กจะต่ำกว่า 20 คนต่อครูหนึ่งคนอัตราเฉลี่ยที่ไปคณะเท่าที่ผมได้ไปสัมผัสเพราะฉะนั้นอัตราขาดแคลนมีอยู่บ้างแต่ว่าไม่มากส่วนใหญ่ก็จะเพียงพอ เพียงแต่ว่าการอุดหนุนจากภาครัฐไม่เพียงพอ

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วอาคารสถานที่เป็นอย่างไงอาคารสถานที่ส่วนใหญ่เหมาะสมกับเป็นศูนย์ตาดีกามั้ย

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็ส่วนใหญ่ความพร้อม อาจจะความสวยงาม สภาพแวดล้อม ก็ยังคงต้องปรับปรุงอยู่ ส่วนใหญ่สภาพแวดล้อมอะไรก็เป็นที่ชาวบ้านทำกันเอง ที่เห็นตึกก็ของภาครัฐสนับสนุนเช่นของ สอบต ถ้าส่วนใหญ่เขาอุดหนุนไปก็จะสวยงาม แต่ชาวบ้านทำกันเองก็จะมีอาคารส่วนน้อยมากที่ว่าจะดูสวยงาม เป็นแค่อาคารกึ่งถาวร อาจจะไม่มีเพดาน อาจจะมีห้องกันไม้เต็มอะไรทำนองนั้น ที่เราไปดู

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในส่วนการใช้หลักสูตร ปกติแล้วหลักสูตรในตาดีกาที่คุณการิมไปทำวิเทศน์มีหลักสูตร48อย่างเดียวหรือว่ามีหลากหลาย

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ส่วนใหญ่จะใช้หลักสูตร 48 คือแต่ว่าจะมีตัวเสริมที่เขาใช้เสริมคือใช้หลักสูตร48นั้นแหละ แต่ว่าแบบเรียนอะไรเขาใช้ของอื่นบ้าง เพราะปัญหาว่าแบบหลักสูตรนั้นนะ เขาว่าหลักสูตร 48 มันสูงเกินไป เขาก็จะใช้อย่างอื่นบ้างประกอบตัวหลักก็จะใช้หลักสูตร 48 ใช้ประกอบส่วนอื่นมาบ้างเพื่อให้ตามสภาพของครูบางที่เขาที่สอนไม่ได้เพราะว่าเขาไม่เข้าใจ เนื้อหาตามหลักสูตรอาจจะสูงไป แต่ว่าเขาก็จะจัดอะไรที่เข้ากับเด็ก คือเป็นตัวเสริมพุดง่าย ๆ แต่ต้องใช้หลักสูตร48

**ผู้สัมภาษณ์ :** โดยสรุปแล้วหลักสูตรอาจจะสูงเกินไป งบประมาณก็ไม่เพียงพอ อาคารสถานที่ก็ยังไม่เพียงพอ ครูผู้สอนบางที่ก็ยังไม่ได้มาตรฐานของครูผู้สอน ในฐานะที่ท่านรับผิดชอบงานอิสลามศึกษาและรับผิดชอบเกี่ยวกับตาดีกาท่านคิดว่าจะแก้ปัญหาดังนี้อย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็เท่าที่ได้ทำมาในปีนี้ก็หลายๆโครงการพยายามที่จะวิเทศน์ติดตามและก็ประเมินผล และก็ของจังหวัดยะลาปีนี้ก็ให้มีโครงการสานเสวนาก็คือว่าถามความต้องการของผู้สอน ตาดีกาว่า คุณเนี่ยต้องการอะไรบ้างเพียงแต่ว่าหลายๆอย่างที่เรานเสนอมาเช่น การปรับค่าอุดหนุนผู้สอน และก็ไม่ได้ทำในทันที ต้องเสนอไปทางกระทรวงให้อนุมัติระเบียบแก้ไขระบบ มันมีขั้นตอนหลายๆอย่างและก็ให้อุดหนุนด้านกายภาพด้วย และก็มีหลายๆอย่างที่มาเสนอ และก็ให้อบรมครูผู้สอน ซึ่งส่วนนี้เราก็ได้ทำมาบ้างแล้วเพียงแต่ว่าอาจจะไม่มาก อาจจะไม่เพียงพอตามที่เขาต้องการ เพราะว่าครูผู้สอนตาดีกามีจำนวนมากและมีการเข้าออกอยู่ตลอดเวลา ที่เราได้อบรมไปแล้วก็คือเขาก็ออกไปทำงานอย่างอื่น อันนี้เป็นปัญหาของตาดีกาเพราะว่า การที่ว่ามันไม่มีสวัสดิการที่ดีเขาก็เปลี่ยนอาชีพบ่อย อันนี้ก็จะเป็ปัญหาแต่ว่าทาง สช.นี้ ก็พยายามให้มีปีละครั้ง ก็มีพาไปอบรมทัศนศึกษา ดูงานหรือว่าจัดอบรม อย่างปีนี้ก็มิของจังหวัดยะลาจัดอบรมเทคนิคการสอน ก็คือว่าต้องจัดสรรงบประมาณมาแล้วก็ให้มากนิดหน่อย แล้วก็จะได้ทั่วถึงเพราะว่าในเรื่องของการวิเทศน์ก็เช่นเดียวกัน โดยเฉพาะการอบรม

### 3. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการจัดการศึกษา

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในการที่กำหนดเป้าหมายของตาดีกา สมมติว่า ที่โรงเรียนจะมีปรัชญาที่ชัดเจน เช่น โรงเรียนเด่น ก็พาดิ ที่การิมลองไปนิเทศน์เนี่ย เจออย่างนี้มัยกับตาดีกา

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ส่วนน้อยก็มีส่วนใหญ่ก็ไม่ชัดเจนในเรื่องของปรัชญาว่าเป้าหมายที่จะให้เกิดกับเด็กในหลักสูตรนี้เป็นอย่างไรบ้าง ไม่ค่อยมีความชัดเจน แต่ว่ามีบ้าง เรื่องเอกสารเค้าก็จะไม่มีมาก

**ผู้สัมภาษณ์ :** โดยปกติชุมชนผู้ปกครองมีส่วนร่วมมัยในการพัฒนาตาดีกาและการกำหนดเป้าหมายต่างๆของรัฐ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็มีบางแห่งเรียกประชุม ส่วนใหญ่ก็จะถามว่ามีการประชุมอะไรบ้างมัยการประชุมบางทีนานๆครั้ง ก็บทบาทตัวนั้นอาจจะลดน้อยลงไปในการกำหนด บางแห่งก็ทำดีเหมือนกับกรรมการบริหาร โดยเรียกประชุมเดือนละครั้งอะไรก็มี แต่ว่าส่วนน้อยที่ว่าจะมี โดยภาพรวมแล้วส่วนนี้มันน้อยมาก ในการมีส่วนร่วมแต่ว่า ในการมีส่วนร่วมตรงนั้นอาจจะดูแลทั่วไป

อย่างนี้ แต่ว่าในหัวข้อจะกำหนดว่าเป้าหมายจะให้เกิดอะไรส่วนน้อย ชาวบ้านส่วนใหญ่ก็เป็นชาวบ้านบางที่ความคิดของเขาอาจจะยังไม่ถึงจุดนั้น เพียงแต่เขาตั้งเป้าหมายว่า จะให้เด็กของเขาได้เรียนรู้ศาสนาในขั้นพื้นฐาน การปฏิบัติตัวในเรื่องของขั้นพื้นฐานในการปฏิบัติอิสลามให้ละหมาดได้อย่างเนี้ย ก็เป็นเป้าหมายของมุสลิมทุกคนอยู่แล้ว เพียงแต่จะทำให้เด่นในด้านใด ด้านกีฬา ด้านก่ออิฐอาคารเป็นเบื้องต้นบางที่ยังไม่ได้กำหนดชัดเจน พื้นฐานก็คือให้ได้เรียนรู้ในเรื่องหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ทำละหมาดเป็นอาบน้ำละหมาเป็น กล่าวดูเป็นอะไรทำนองนี้

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในการใช้สื่อเทคโนโลยี พอมีเจกันบ้างมั๊ย

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** มีครับ แต่ว่ามีน้อย ส่วนใหญ่จะไม่มี ก็ที่มีก็จะส่วนน้อยมากที่จะซื้อเอง ส่วนใหญ่จะได้รับจาก อบต. จากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นอะไรอย่างนี้ ที่จะจัดมา แต่ว่าเขาจะซื้อเองก็บางที่ไม่ค่อยมี มีบ้างแต่น้อย

**ผู้สัมภาษณ์ :** ศาสดามีการประเมินผลมั๊ยครับ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** มีครับ ส่วนใหญ่มีทุกศูนย์ มีทำข้อสอบแจก ส่วนใหญ่ก็จะสองครั้งต่อปี

**ผู้สัมภาษณ์ :** เท่าที่ไปวิเทศน์ศาสดาที่สอนเฉพาะอิสลามศึกษาอย่างเดียวหรือว่าสอนวิชาอื่นไปด้วย

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** เออ หมายความว่าตรงกับหลักสูตร?

**ผู้สัมภาษณ์ :** ไม่ใช่ อย่างเช่นของนราธิวาสนี่ การียบอกว่า ในของนราธิวาสเนี้ย ไม่ใช่การียาผู้บริหารโรงเรียนศาสดาบอกว่าเขาไม่เพียงแต่จะสอนวิชาศาสนาอย่างเดียว ก็อาจจะมีการอังกฤษด้วย

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** อืม มีบ้าง เพราะเท่าที่วิเทศน์นี้ ศาสดาสนามบินของบันนังสตาเนี้ย จะเอาคนที่จบปริญญาตรีอังกฤษไปเลย ก็คือ เออ ที่เขามาช่วยสอนอังกฤษด้วย

**ผู้สัมภาษณ์ :** แสดงว่าไม่เฉพาะสอนอิสลามศึกษาอย่างเดียว

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ใช่ อังกฤษด้วย ก็มีพอสมควรแต่ว่าไม่มาก ก็มีพอสมควร เท่าที่วิเทศน์เจอที่บันนังสตาสนามบิน ก็มักจะมีครูที่จบปริญญาตรีภาษาอังกฤษ ก็มีครูที่จบมาจากมาเลเซียก็วิชาอังกฤษเลยก็มีหลายแห่ง

**ผู้สัมภาษณ์ :** โดยปกติแล้วครูที่สอนศาสดานี้เป็นที่ยอมรับของชุมชนในมั๊ยครับการิม

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** เอ่อครับ ส่วนใหญ่เป็นที่ยอมรับ เขาให้ความหวังกับครู ส่วนใหญ่ก็ยอมรับ

**ผู้สัมภาษณ์ :** โดยปกติแล้วโครงสร้างของตาดิคาณ วันนี้เป็นอย่างไร มีโต๊ะอิหม่ามเป็นประธาน มีรองประธาน

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** โครงสร้างการบริหารส่วนใหญ่แล้วโครงสร้างจะ โดยตำแหน่งแล้วก็จะเป็ นอิหม่าม แต่ส่วนใหญ่อิหม่ามมอบหมายให้ฝ่ายวิชาการ ส่วนใหญ่แล้วอิหม่ามไม่ได้ทำเอง และฝ่าย วิชาการจะเป็นตัวหลักในการบริหารของตาดิคาณ แต่ก็มียอิหม่ามทำเองก็มี แต่โดยส่วนใหญ่แล้วจะ เป็นฝ่ายวิชาการ เพื่อมาดำเนินการและก่อตั้งฝ่ายแต่ละฝ่าย

**ผู้สัมภาษณ์ :** ในทัศนะของท่านท่านคิดว่าน่าจะให้อิหม่ามเป็นประธานหรือว่าน่าจะให้ครูผู้สอนเป็น ประธานในศูนย์ของตาดิคาณ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** คิดว่าอย่างนี้ ก็คือต้องน่าจะเป็นอิหม่ามหรือว่าผู้ที่ได้รับมอบหมายจากอิหม่าม เพราะว่า บริบทของอิหม่ามแต่ละคนความรู้ความสามารถก็ไม่เท่าเทียมกัน เอ่อที่นี้ บางคนก็บริหาร ได้ บางคนก็บริหารไม่ได้ เพราะถ้าเราจะแก้ตรงนี้ คือให้ประธานศูนย์แต่งตั้งจะแต่งตั้งตนเองก็ได้ จะแต่งตั้งคนอื่นที่มีความสามารถก็ได้ คิดว่ามันจะสอดคล้องมากกว่ากับสภาพความเป็นจริงที่เป็นอยู่ ถ้าเราตั้งเฉยๆมันก็เป็นปัญหาว่า ที่ประธานมีตำแหน่งเป็นประธานแต่ไม่ได้มาดูแลเลย ไม่ได้ทำ อะไรเลยมันมีปัญหาเกิดความขัดแย้งในการบริหารการจัดการมันมีอยู่ 1000 บาท บางทีคนนี่เอาไปแล้ว ไม่ได้ดูแล อันนี้เยอะมาก เรื่องสภาพความเป็นจริงว่า เป็นความขัดแย้งระหว่างครูผู้สอนกับ โต๊ะอิหม่ามเอง เพราะฉะนั้น เอ่อ คิดว่า โต๊ะอิหม่ามก็เป็นตัวหลักได้ เพียงแต่ทำให้อำนาจแก่เขา แต่งตั้งผู้ที่จะมาทำหน้าที่ต่อจากเขาอีกทีหนึ่ง ถ้าเขามีความประสงค์เช่นนั้น ผมคิดว่า มันจะ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากกว่า เพราะอิหม่ามเองก็ไม่ใช่นักบริหารทั้งหมด บางทีก็ไม่มี เวลา บางทีก็งานยุ่ง บางทีก็ไม่มีเวลาที่จะมาดูแลจริงๆ เพราะจะเกิดความขัดแย้งมากเลยในจุดนี้

**ผู้สัมภาษณ์ :** จะแก้ปัญหาดังนี้มอบหมายที่คนรับผิดชอบ ไข่ม้อยครับ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ไข่ม้อยให้ชัดเจนว่าใครบริหารตรงนี้ที่เหมาะสม เพราะว่าบางครั้งโต๊ะอิหม่ามมีแต่ ชื่ออย่างเดียว ไม่ได้ปฏิบัติหน้าที่ โอกาสแต่อยู่ที่ปฏิบัติหน้าที่ก็ต้องให้เขา เพราะถ้าเขาเป็นเองน่าจะ สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากกว่า

**ผู้สัมภาษณ์ :** โดยปกติแล้วการจัดการเรียนการสอนตาดิคาณนี้เปิดให้จุดมุ่งหมายของตาดิคาณในการ จัดตั้งตาดิคาณให้ชุมชนมีส่วนร่วมไข่ม้อย

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ส่วนใหญ่ก็จะประชุมกันโดย การที่จะเกิดศูนย์คาดีกาแต่ละแห่งมันจะต้องมีระเบียบอยู่แล้ว จะต้องมีการประชุม ส่วนใหญ่เขาก็จะประชุมกันว่า จะเรียกชาวบ้านมา เวลาจะตั้งคาดีกาแต่ละแห่งก็จะเรียกอย่างน้อยก็กรรมการมัสดมุดคุดคุดกัน ก็จะเป็นตัวแทนของชาวบ้านอยู่แล้ว แต่ว่าเราจะมีการจัดตั้งคาดีกาหรือไม่อย่างไร คิดว่าก็มีส่วนร่วมนะ ไม่ใช่ให้มาอย่างเดียวที่มีบทบาท กรรมการเองก็มีบทบาท

**ผู้สัมภาษณ์ :** ที่ท่านลงไปเทศกั้เช่นกัน คาดีกามีการทำแผนการศึกษามั้ครับ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** แผนการสอนมั้ครับ

**ผู้สัมภาษณ์ :** อย่างเช่นว่า ปีนี้จะทำพัฒนาอะไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** อิม มีบ้าง มีแผนการปฏิบัติงานประจำปีก็มีบ้าง เออส่วนใหญ่ก็จะเป็นพวก ปีนี้ผมเพิ่งไปสัปดาห์ที่แล้วก็ไป จะไม่อั้เกรด ส่วนใหญ่ก็จะเป็นปีที่ผ่านมา ปีนี้ก็เพิ่งจะเริ่มแต่ที่ยังไม่ได้ทำเป็นส่วนใหญ่ ก็มีบ้าง แผนปฏิบัติงานที่ว่าภายในเดือนนี้จะทำอะไรบ้าง แต่บางครั้งก็ไม่มี

**ผู้สัมภาษณ์ :** การใช้งบประมาณก็เหมือนกัน แต่ว่าบางครั้งก็ไม่มี

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** มีครับ จ่ายเงินเดือนอะไรก็จะเขียนไว้ส่วนใหญ่ ส่วนใหญ่ผมจะไปดูคาดีกาที่มีความพร้อมอาจจะเป็นไปได้ เพราะว่าผมก็ไม่ได้ไปหมด

#### 4. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมั้ลยิด (คาดีกา) ในตามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจัจจุบัน้ออก

**ผู้สัมภาษณ์ :** วันนี้ประเด็นสุดท้ายเกี่ยวกับผู้ที่เรียนจบคาดีกาโดยส่วนมากออกไปทางประกอบอาชีพหรือศึกษาต่อ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ส่วนใหญ่ก็จะไปศึกษาต่อ อาจเพราะว่ายังอยู่ในวัยเด็ก พอมีบ้างส่วนน้อยที่ไม่ได้เรียนต่อ ส่วนใหญ่ก็จะศึกษาโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ที่จะรับต่อเมื่อเขาจบจากคาดีกา

**ผู้สัมภาษณ์ :** และความพึงพอใจของค่าตอบแทนครู 2000 บาทนั้น โดยปกติแล้วครูกิดว่ายังงั้ 2000 บาทต่อเดือน

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** เออ อันนี้เป็นประเด็นที่ส่วนใหญ่เขาเสนอว่าอยากจะให้เพิ่ม เพราะยังไม่เพียงพอ

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนคาดีกาเป็นยังงั้

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ผลสัมฤทธิ์ก็คือในตาติกาเขาเน้นที่ว่า เรื่องของการให้อ่านได้แต่ก็ยังไม่ถึงมาตรฐาน ยังต่ำอยู่

**ผู้สัมภาษณ์ :** ท่านคิดว่า การที่รัฐบาลจะกำหนดนโยบายว่าเด็กที่จบตาติกาจะต้องจบอิตีดาอี แต่ว่า ณ วันนั้นมันทำอย่างนั้นไม่ได้ สาเหตุเพราะอะไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ผมว่าความพร้อมของครูผู้สอนด้วยอย่างหนึ่ง ที่ว่าเป็นเหตุที่ทำให้มาตรฐานของผู้เรียนนี้ไม่เท่าเทียมกัน เพราะว่าผู้สอนก็ไม่ได้จบปริญญาตรี บางทีก็จบชั้นเจ็ด บางทีก็จบชั้นสิบ บางแห่งก็มาสอบแบบไม่ได้เป็นทางการจบชั้นสี่ ก็มาสอน เพราะฉะนั้นในส่วนมาตรฐาน การที่เขาจะให้ให้นักเรียนได้มีความรู้ความเข้าใจมันยังมีความเหลื่อมล้ำ มันยังมีความไม่เท่าเทียมกัน ฉะนั้นในจุดนี้เราก็ต้องคิดว่า ต้องกำหนดให้ชัดเจนว่า คุณสมบัตินี้ ที่จริงปัจจุบันชัดเจนอยู่แล้ว แต่ชัดเจนที่ยังไม่เพียงพอ เพราะชั้นสี่พอคุณเนื้อหามันก็สูงพอควร

**ผู้สัมภาษณ์ :** แสดงว่าต้องเปลี่ยนคนเอาอย่างทีน้อยๆปริญญาตรีมาสอน

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ถ้าจะให้ดีก็อย่างนั้น จะเรียกว่าเป็นข้อจำกัดหรือเปล่า หรือว่าชั้นสิบ ชั้นสิบขึ้นไป ปัจจุบันเราก็กำหนดชั้นเจ็ด และก็กำหนดให้เขาได้อบรมที่ชั่วโมง เราอาจจะจัดว่าแต่ละคนจะต้องอบรมหรือต้องเรียนอบรมหลักเบื้องต้นอะไรก่อน เขาสอนวิชาชีพครูแบบนี้ คือคนที่เขาจะมาเป็นครู ทุกคนเราอาจจะกำหนดว่าคุณจะต้องเข้าอบรมก่อนมัย ในเรื่องของจิตวิทยา ในเรื่องของอะไร ทำนองนี้ ในส่วนนี้ภาครัฐอาจจะต้องมีงบที่ว่ามีมาสนับสนุนที่ว่า ทุกคนเนี่ยที่มาสัครเป็นครู ได้รับการแต่งตั้งจากอิมามแล้วนั้น จะต้องเข้าอบรมก่อนที่จะเข้าสอนที่ชั่วโมง ในเบื้องต้นผมว่าเป็นการดีเหมือนกัน ถึงแม้ว่าปัจจุบันเราไม่มี ถ้าอบรมก็คือคนเดิมหน้าเดิมนะแหละที่มา คนที่ไม่ชอบก็มีอยู่ในส่วนนี้ เพราะเราไม่ได้กำหนดเป็นระเบียบว่า คุณจะมาเป็นครูตาติกาเนี่ย คุณจะต้องผ่านการอบรมในส่วนที่ว่า การเรียนรู้ตรงนี้ อย่างไรบ้างมันยังไม่มี ถ้ามีผมว่าเป็นสิ่งที่ดี จะได้ปรับมาตรฐานตรงนี้ให้มันเท่าเทียมกันถ้ามีความรู้ ตามความคิดของผม

**ผู้สัมภาษณ์ :** ท่านคิดว่า ท่านอยากจะพัฒนาตาติกาเกี่ยวกับอะไร ในภาพรวมหรือในอนาคตตาติกาพร้อมจะพัฒนาอะไรบ้าง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** โดยส่วนใหญ่ประเด็นเมื่อสักครู่นี้ที่น่าสนใจในเรื่องของมาตรฐาน การจัดการเรียนรู้ กะต้องให้มันสูงขึ้น มีผลสัมฤทธิ์อะไรให้มันสูงขึ้น การพัฒนาครู การจัดการเรียนการสอน และสนับสนุนในเรื่องของกายภาพด้วย ในด้านงบประมาณด้วยของสิ่งเหล่านี้ แต่ว่าตาติกาที่มีมาตรฐาน

ผมว่าเป็นเรื่องสำคัญที่สุด ให้เด็กเกิดมาตรฐานว่า อย่างที่เราตั้งสัมพันธภาพว่าเด็กเมื่อจบตามหลักสูตร  
สิบปี หกปี ตามหลักสูตรนี้ เขาจะต้องได้ตอนต้น จะทำอะไรให้เขาได้

ผู้สัมภาษณ์ : เห็นด้วยมั๊ยอย่างนี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : เห็นด้วยเพียงแต่ว่าเราต้องทำขบวนการภายในมาทำให้ครูมีมาตรฐาน ทำให้  
สถานที่เรียนมีบรรยากาศที่ดีขึ้น เด็กๆชอบที่จะเรียนรู้ตรงนั้น แต่ว่ารัฐจะต้องสนใจให้มากกว่านี้

ผู้สัมภาษณ์ : ขอบคุณมาก

## สัมภาษณ์รายบุคคล (Individual Interview)

การวิจัยเรื่องสภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

สัมภาษณ์ ผู้แทน สช. ปัตตานี

1. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านสภาพแวดล้อม

ผู้สัมภาษณ์ : ก่อนอื่นขอให้กะได้แนะนำตัวเองก่อนนะค่ะว่า ชื่ออะไร มาจากที่ไหน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อัสลามออลัยกุม คัจฉันนางแวไสนับ หะยีอุสมาน เจ้าหน้าที่ของ สช.จังหวัดปัตตานี ตำแหน่งนักวิชาการอิสลามค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : อยากทราบว่าด้านสภาพแวดล้อมค่ะ ว่าสภาพที่ตั้งของตาดีกาเป็นอย่างไรบ้างค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : จากสภาพทั่วๆ ไปที่ทาง สช.ออกไปตรวจและออกไปประเมินอะไรอย่างนี้ค่ะ ดูแล้วสภาพส่วนใหญ่ของตาดีกาแล้ว จะอยู่สภาพในเกณฑ์ดีค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วสภาพแวดล้อมข้างนอกค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางตาดีกาก็อาจมีปัญหานิดหน่อยก็คือ ด้านเสียงรบกวนอะไรของพื้นที่ใกล้ๆ เสียงค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : อาชีพหลักของคนในชุมชนที่ตาดีกาตั้งอยู่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : อาชีพหลักของคนในชุมชนในตาดีกาจะมีความแตกต่างกัน บางที่ก็รับจ้าง บางที่ก็เป็นกรรมกร บางที่ก็เป็นเกษตรกรกรรมค่ะ มันแบ่งพื้นที่จะมีอาชีพที่แตกต่างกันค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : สภาพแวดล้อมที่ก่อให้เกิดปัญหามากที่สุดคิดว่าด้านไหนค่ะ อย่างเช่น ปัญหาเกี่ยวกับสภาพแวดล้อมเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตาดีกา

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางตาดีกาที่นี่ค่ะ จะไม่มีรั้วกั้นนั้นค่ะ แล้วที่นี้พอเวลาเด็กเข้าเรียนแล้ว จะทำให้เด็กแอบหนีออกไปข้างนอกค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : คิดว่าจะมีทางแก้ไขปัญหาอย่างไร ทางด้านสภาพแวดล้อมค่ะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** อย่างตาดีกาบางแห่งพื้นที่ของตาดีกามีพื้นที่น้อย ไม่มีบริเวณให้เด็กเล่น และเล่นกีฬา ก็จะคิดว่าจะให้ทางศูนย์ฯ น่าจะหาที่ใหม่ให้ค่ะ คงจะต้องใช้งบประมาณค่ะ แต่บางที่ก็ OK. ค่ะ คือจะมีตาดีกาจะเป็นโรงเรียนอยู่แล้ว จากการไปประเมินค่ะ ก็คืออยู่แล้วและมีความสมบูรณ์อยู่แล้วก็มีค่ะ

## 2. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำเข้า

**ผู้สัมภาษณ์ :** ขอสัมภาษณ์ไปข้อ 2 เลยค่ะ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ด้านปัจจัยนำเข้า ในด้านผู้เรียน คือ จำนวนผู้เรียนและผู้สอนมีความเหมาะสมดีแล้วค่ะ และศูนย์ตาดีกาจะมีผู้เรียนประมาณ 25 คน แต่ละห้องมีผู้สอนจำนวน 1 คน ถือว่าเหมาะสมดีแล้วค่ะ แต่บางตาดีกาก็มีความเหมาะสมดีแล้วค่ะ จากการที่ไปตรวจสอบและออกไปประเมินแล้ว ก็จะมีผู้เรียนในแต่ละห้องมีความเหมาะสมแล้ว และเพียงพอแล้ว ทำให้ผู้สอนสามารถดูแลจัดการและควบคุมได้ทั่วไป

**ผู้สัมภาษณ์ :** และในบางพื้นที่มีไหมที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าผู้เรียนมากกว่าผู้สอน

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็มีเหมือนกัน แต่ว่าปัญหาของผู้สอนคือเงินอุดหนุนที่ทาง สช. ให้มา คือกำหนดให้มา คือว่า ถ้ามีนักเรียนจำนวน 80 คน ให้มีผู้สอนจำนวน 2 คน และถ้ามีนักเรียน 81- 120 คน ก็จะมีผู้สอน จำนวน 3 คน ถ้ามีนักเรียน 121 คนขึ้นไป ก็มีผู้สอนจำนวน 4 คน สูงสุด 4 คน ถึงแม้ว่าจะมีนักเรียนถึง 300-500 คนก็ตาม ก็จะมีแค่ 4 คน เท่านั้นค่ะ ซึ่ง สช. ได้กำหนดแล้วว่าผู้สอนสูงสุดมีจำนวน 4 คน เท่านั้น ในบางครั้งก็จะมีปัญหาบ้างค่ะ คือมีผู้สอนน้อยกว่าผู้เรียน แต่ทางตาดีกาได้แก้ปัญหาคือ หากคนมาสอนเพิ่มค่ะ แต่เงินอุดหนุนที่มีอยู่ก็ยังคงอยู่เท่าเดิมค่ะ งบประมาณก็เท่าเดิมค่ะ โดยใช้เงินงบประมาณที่ สช. ให้มาคือในวงเงิน 8,000 บาท โดยเฉลี่ยกัน บางผู้สอนก็ได้รับค่าตอบแทนไม่ถึงหนึ่งบาทก็มีค่ะ ก็ทำให้ผู้สอนมีปัญหาหน้อยเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของผู้สอนเองค่ะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** จำนวนเงินงบประมาณที่ใช้ในการจัดการศึกษาในแต่ละปีได้มาจากแหล่งใด

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** จำนวนเงินงบประมาณมาจากแหล่งที่มาส่วนหนึ่งมาจาก สช. บางแห่งก็มาจาก อบต. ให้มา ส่วนที่ สช. ให้มาในส่วนของงบอุดหนุนเท่านั้น และงบของ สช. ส่วนกลาง ให้มาให้จัดทำโครงการขึ้นมา คือ โครงการเกี่ยวกับการพัฒนาศูนย์ตาดีกา อย่างเช่นของแต่ละจังหวัดทำ

โครงการ คือ ประเมินตาติกาศูนย์ตาติกาดีเด่น คือผู้สอนดีเด่น ที่ผ่านมาแล้ว คือได้รับรางวัลไปแล้ว คือ สอบให้มาแจกรางวัลในเดือนผ่านมากะ คือเงินที่ สช. ให้มาเรามาทำโครงการภายในหนึ่งจังหวัด รู้สึกว่าประมาณ 3 ล้านบาท ให้กับหนึ่งจังหวัด แล้วกระจายภายในจังหวัด ให้คิดโครงการอะไรที่เราจะพัฒนาตาติกาละ แล้วคิดว่าเพียงพอหรือไม่ ก็คิดว่ายังคงไม่เพียงพอละ

**ผู้สัมภาษณ์ :** อาคารสถานที่มีเพียงพอหรือไม่ละ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** หมายถึงถ้าเป็นอาคารสถานที่นั้นมีความเพียงพอแล้วละ แต่ถ้าบริเวณเนื้อที่นั้นมีน้อยแล้วมีโต๊ะ-เก้าอี้พร้อมใหม่ละ ส่วนโต๊ะ-เก้าอี้นั้นก็พร้อมละ เพียงพอต่อจำนวนผู้เรียนละ

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนละ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ส่วนใหญ่จะใช้หลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอน คือ หลักสูตรอิสลามศึกษาปริญญาอื่นประจำมัสยิดพ.ศ. 2548 และก็บางแห่งก็มีเหมือนกันละ คือจะใช้หลักสูตร ชมรมพรีกูอิน (ปัสตาคอ)

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วหลักสูตรของสมาคมครู สัมพันธ์มีบ้างใหม่ละ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ไม่เห็น คงจะไม่เจอแล้วละ และไม่ใช้แล้วละ

**ผู้สัมภาษณ์ :** สรุปแล้วหลักสูตรที่ใช้ในการเรียนการสอนของตาติกา คือมีทั้งหมด 2 หลักสูตรด้วยกัน คือ หลักสูตรอิสลามศึกษาปริญญาอื่นประจำมัสยิด พ.ศ. 2548 และบางแห่งก็มีเหมือนกันคือจะใช้ หลักสูตรชมรมพรีกูอิน (ปัสตาคอ)

**ผู้สัมภาษณ์ :** ปัญหาและอุปสรรคที่เกี่ยวกับด้านปัจจัยนำเข้า คือ ผู้เรียน ผู้สอน หลักสูตร งบประมาณ อาคารสถานที่ ฯลฯ มีอะไรบ้าง แล้วปัญหามีอะไรบ้างละ เช่น ปัญหาด้านผู้เรียน

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ปัญหาอุปสรรค-ด้านของผู้เรียนแล้ว คือส่วนใหญ่แล้วเด็กถ้ามีปัญหาคือเด็กไม่ค่อยเข้ามาเรียนบางวันละ คือบางวันในแต่ห้องมีประมาณ 25 คน ออกไปเรียนเพียงแค่ 15 คน เท่านั้น คือมาเรียนไม่ค่อยเต็มห้องในแต่ละวันของการเรียนการสอนของศูนย์ตาติกาละ

**ผู้สัมภาษณ์ :** พอจะทราบไหมคะว่าทำไมที่ไม่มาเรียนละ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** คงอาจจะเป็นว่า ทางผู้ปกครองไม่สนับสนุนไม่สนใจ อาจไม่ใส่ใจละ แต่บางทีก็อาจเป็นไปได้คะว่าเด็กอาจติดดูโทรทัศน์ในตอนเช้า

**ผู้สัมภาษณ์ :** เริ่มเรียนเวลาที่โมงคะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** เริ่มเรียนเวลา 08.30 น. อาจจะเข้าแถวก่อน หรือ 9.00 น. ก็เข้าเรียนก็มีคะ หรือในบางแห่งก็เริ่มเรียนเวลา 09.00 น. ก็มีคะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** ช่วงเช้าเรียนกี่วิชาคะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ช่วงเช้าเริ่มเรียนก็ประมาณ 4 วิชา แต่บางแห่งของตาดิก็จะเรียนไม่เต็มวันก็มีคะ คือพอถึงเวลาละหมาดซุริฮฺ แล้วก็ให้เด็กกลับไปละหมาดก็กลับบ้านเลยคะ และช่วงบ่าย ก็ไม่มีเรียนเลยคะ และบางที่ก็จะเรียนเต็มวันก็มีคะ คือเริ่มเรียน 8.30 น. แล้วเลิกประมาณ เวลา 16.30 น. ก็มีคะ คือเรียนเต็มวันเลยคะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** คิดว่าจะแก้ปัญหาอย่างไรกับนักเรียนที่ไม่เข้าเรียน มีแนวทางอย่างไรไหมคะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ก็ก็ต้องให้ทางศูนย์ตาดิกาน่าจะมีการจัดอบรมชมรมผู้ปกครองของนักเรียน คือมีการส่งเสริมให้นักเรียนและสนับสนุนบุตรหลานของท่านเข้าเรียนตาดิกา และขยันจะขอให้เด็กเข้าไปเรียน อย่าปล่อยปละละเลยและเอาใจใส่ต่อบุตรหลานของท่านคะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** ด้านผู้สอนคะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ด้านผู้สอน ก็จะมีบ้างด้านปัญหาในด้านเรื่องความรู้ของผู้สอนเอง คือผู้สอนของตาดิกาเอง จบจากมัสตาวาชิ หรือชาวียะห์ เพราะความรู้เท่านี้คือขณะมัสตาวาชิและชาวียะห์ ก็อาจจะไม่เพียงพอคะ เพราะว่าจากการเรียนการสอนจะต้องอาศัยวิธีการและกระบวนการวิธีการหลาย ๆ อย่าง และผู้ที่จบจากมัสตาวาชิค เช่น ถ้าผู้สอนมีการเรียนของวิชาชิฟ ป.บัณฺฑิตแล้วคะ ก็สามารถนำมาใช้ในระดัตตาดิกาได้คะ คือผู้สอนก็สามารถนำไปสามารถมาทำแผนการสอนและสื่อการเรียนการสอนได้เลยคะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** ปัญหาของผู้สอนคะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ปัญหาของผู้สอนมีปัญหา ก็คือ ระดับการศึกษาของผู้สอนคะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** มีแนวทางแก้ปัญหาอย่างไรคะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** อยากให้ทางรัฐบาลช่วยแก้ปัญหาคือเปิดโอกาสให้ผู้สอนมีการศึกษาต่อ สมมติว่าเขาจบระดับ ม. 6 และให้เขาสามารถศึกษาต่อในระดับ ป.ตรี จบแล้วเข้าศึกษาต่อในหลักสูตร

วิชาชีพ ป.บัณฑิต ตรงนี้จะคิดว่าส่วนใหญ่แล้วผู้สอนจะเรียกร่องต่อตรงนี้อีกมากเลยล่ะ เพราะว่าเขาจะไม่มีโอกาสได้เข้าไปเรียนเลยล่ะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วในด้านหลักสูตรมีปัญหาอะไรบ้างล่ะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ด้านหลักสูตร รู้สึกว่าหลักสูตรจะเป็นหลักสูตรสูงนิดหน่อยล่ะสำหรับนักเรียนคาถาคือทางรัฐเขาจะให้หลักสูตรตรงนี้พอดีกับระดับของสามัญล่ะ พอจบหลักสูตรคาถาค่าแล้วสามารถเข้าศึกษาต่อในระดับมุดาวาสิกได้เลยล่ะ หลักสูตรที่ใช้ก็คือหลักสูตรฟรีดูอินล่ะประจำมัธยมคาถาคือหลักสูตรสูงเกินไป ทำให้เด็กตามไม่ทัน ก็ว่าเด็กมีเวลาเรียนน้อย คือเสาร์-อาทิตย์ บางคาถาค่าจะเรียนแค่ครึ่งวันล่ะอย่างนี้ล่ะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** หลักสูตรที่ใช้ นั่น คือ หลักสูตรฟรีดูอิน ใช่ไหมล่ะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** คือหลักสูตรฟรีดูอิน

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วปัญหาด้านงบประมาณแล้วล่ะ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ด้านงบประมาณ ก็คงยังไม่เพียงพอล่ะ

### 3. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาถาค่า) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านกระบวนการจัดการศึกษา

**ผู้สัมภาษณ์ :** ด้านกระบวนการจัดการศึกษา มีการกำหนดปรัชญาชัดเจนหรือไม่

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ปรัชญาของคาถาค่าของแต่ละศูนย์ฯ ของคาถาค่าจะมีปรัชญาของแต่ละคาถาค่าด้วยล่ะ แต่ละศูนย์ฯ ของคาถาค่าจะมีความแตกต่างกัน แล้วจะมีป้ายติดอยู่ที่อาคารเลยล่ะ และบางคาถาค่ามีปรัชญาแต่ไม่ได้ติดไว้ก็มีล่ะ แต่บางคาถาค่าจะติดไว้หน้าคาถาค่าของแต่ละคาถาค่าก็มีล่ะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** แล้วชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของคาถาค่าหรือไม่อย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาของคาถาค่า คือจากการที่ออกไปนเทศติดตามหรือเยี่ยมเยือนของศูนย์คาถาค่าของแต่ละแห่งล่ะ จากการสัมภาษณ์ล่ะ การกำหนดปรัชญาทางศูนย์ฯ ตรงนี้ทางศูนย์ฯ ได้มีการประชุม เรียกชุมชน ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาตรงนี้ด้วยล่ะ คือมีส่วนร่วมในการกำหนดปรัชญาตรงนี้ว่าคาถาค่านี้จะใช้ปรัชญานี้ ตรงนี้แล้วมีความเหมาะสมไหม ดีไหม

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วทางด้านเทคโนโลยีล่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ทางด้านเทคโนโลยีนี้ ตรงนี้มันจะขาดแคลนมากเลยล่ะสำหรับศูนย์คำติกา

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วมีวิธีการสอนแบบใดบ้างล่ะ เช่น บรรยาย ท่องจำ ศึกษาด้วยตนเอง ปฏิบัติจริง

ผู้ให้สัมภาษณ์ : มีวิธีการสอนเช่น ส่วนใหญ่ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย ก็บางครั้งก็จะมีแบบให้เด็กท่องจำก็มีคะ และในบางครั้งก็มีวิธีการสอนแบบปฏิบัติจริงก็มีคะ เช่น การเอาน้ำละหมาด และให้เด็กไปปฏิบัติ และวิธีกาละหมาด แล้วให้เด็กไปปฏิบัติทันทีที่มีคะ และวิธีการสอนท่องจำ วิชาอัลกุรอาน และวิชาเตาฟีกุ คือวิชาที่เกี่ยวกับชีฟัตของอัลลอฮุคะ ก็จะให้เด็กกลับไปท่องจำคะ

ผู้สัมภาษณ์ : วิธีการสอนแบบให้เด็กศึกษาด้วยตนเองมีหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ศึกษาด้วยตนเองหรือคะ ส่วนใหญ่แล้วไม่ค่อยจะมีคะในส่วนนี้

ผู้สัมภาษณ์ : คำติกามีการประเมินผลการเรียนหรือไม่ อย่างไร

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คำติกาประเมินผลมีเป็นประจำ คือจะประเมินในวันสิ้นสุดการเรียนการสอนและการวัดและประเมินผลจะมีการทำแบบแบบทดสอบให้นักเรียนทำคะ

ผู้สัมภาษณ์ : มีการใช้สื่อในการเรียนการสอนหรือไม่

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีบ้างคะที่ใช้สื่อ ก็ไม่ใช่ทุกวิชา ก็มีบ้างที่ใช้สื่ออย่างเช่น บางผู้สอนที่สอนวิชาอัลฟีกุ กฎหมายอิสลาม เขาจะสอนในเรื่องของการอาบละหมาด คือจะใช้สื่อภาพประกอบคือ ทำท่าประกอบและมีขั้นตอน แบบนี้ ๆ คะ ส่วนคำติกาที่เกี่ยวข้องกับการใช้สื่อด้านเทคโนโลยีนี้ส่วนน้อยมากเลยคะ คือการใช้คอมพิวเตอร์เป็นสื่อการสอนนี้จะมีน้อยมากเลยคะคือขาดแคลนมากเลยคะ และทางศูนย์คำติกาที่เรียกชื่ออย่างมาคะ อยากให้มีคอมพิวเตอร์ใช้เป็นสื่อในการเรียนการสอนคะ และเรียกชื่อเป็นอย่างมาคะ

ผู้สัมภาษณ์ : ทางด้านการจัดการสอนให้ความรู้อะไรบ้างแก่ผู้เรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : คือคำติกาให้สอนตรงตามหลักสูตรตรงตามหลักสูตร ตามกลุ่มสาระคือ 8 กลุ่มสาระคะ คือคำติกาทุกคำติกาจะใช้หลักสูตรตามกลุ่มสาระทุกคำติกาเลยคะ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วมีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีบ้างคือการขาดแคลนสื่อและก็ขาดแคลนงบประมาณในการจัดทำสื่อนี้ค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : ถ้าดับต่อไปมาดูทางด้านจิตวิทยา เช่นลักษณะหรือพฤติกรรมของผู้เรียน และผู้สอน เช่น บุคลิกภาพ ทักษะการรับรู้ แรงจูงใจ กระบวนการกลุ่ม

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บุคลิกภาพของผู้เรียนถ้าจัดเกณฑ์แล้ว ในเรื่องบุคลิกภาพก็จัดอยู่ในเกณฑ์ดีค่ะ เช่น การแต่งกายของเด็กจะแต่งกายเรียบร้อย และผู้สอนก็จะแต่งกายเรียบร้อยเช่นเดียวกันค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : มีมาตรการอะไรบ้างคะ ในการส่งเสริมเด็กค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : บางแห่งก็จะมีการจัดอบรมของผู้สอนในการจัดอบรมในการที่จัดอบรมด้าน คุณธรรมและจริยธรรมของผู้เรียนค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วมีแรงจูงใจอะไรบ้างคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็มีค่ะ คือเวลาที่เด็กทำอะไรได้ดั่งอย่างนี้ค่ะ ก็ให้ทางผู้สอนจะจัดรางวัลให้เด็กค่ะ จะมี บ่อยมากเลยคะ คือทางศูนย์เขาจัดการให้เลยคะ

ผู้สัมภาษณ์ : ด้านการสื่อสารระหว่างผู้เรียนและผู้สอน

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ในด้านการสื่อสารตรงนี้ก็ใช้ภาษาท้องถิ่น ในการติดต่อผู้ปกครองบางแห่งจะ ประกาศทางไมล์ของมัสยิดให้ทราบถึงข่าวสารและมีส่วนร่วมเกี่ยวกับคาดีกาและบางแห่งก็จะมี หนังสือเชิญถึงผู้ปกครอง ในเรื่องของหนังสือตรงนี้บางคาดีกายังมีไม่พร้อมในจุดของเอกสาร และ บางแห่งอาจจะไม่มีความรู้ในการจัดทำเอกสาร และในบางแห่งทาง ศช.ก็ให้การสนับสนุนและ ส่งเสริมในด้านหนังสือนี้คะ คือส่งเสริมให้ความรู้ และส่งเสริม เพื่อมีการตรวจสอบจะได้สะดวก ขึ้น

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วคิดว่าด้านไหนจะมีปัญหามากที่สุด เช่น บุคลิกภาพ ทักษะการรับรู้ ฯลฯ นี้

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ด้านไหนคะ

ผู้สัมภาษณ์ : เช่น ด้านบุคลิกภาพ ทักษะการรับรู้ มากที่สุดคะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ก็คงจะเป็นการรับรู้ของเด็กและผู้เรียน

**ผู้สัมภาษณ์ :** ดูโครงสร้างองค์การ ตาดีกามีโครงสร้างการบริหารอย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** โครงสร้างองค์การของตาดีกาจะมีติดไว้หน้าอาคารศูนย์ตาดีกา และมีแผนภูมิขึ้นมาติดไว้คือจะบ่งบอกถึงภาระหน้าที่ของแต่ละคนว่าทำหน้าที่อะไรบ้าง ถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี และมีความสมบูรณ์ ถือได้ว่าการบริหารจัดการมีประสิทธิภาพ

**ผู้สัมภาษณ์ :** การบริหารจัดการในปัจจุบันเป็นอย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** การบริหารจัดการในปัจจุบันถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดี มีประสิทธิภาพ

**ผู้สัมภาษณ์ :** ปัญหาอุปสรรคและมีวิธีการแก้ไขอย่างไร

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** อาจจะเป็นไปได้ว่าผู้บริหารที่จะเป็นประธานของศูนย์ จะต้องมีการบริหารจัดการได้ เพราะบางแห่งประธานศูนย์ฯ จะไม่รับรู้เรื่องอะไรเลยเกี่ยวกับการบริหารของศูนย์ตาดีกาเลยคะ

#### 4. สภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ด้านปัจจัยนำออก

**ผู้สัมภาษณ์ :** คำถามสุดท้ายของวันนี้ ขอถามสภาพปัญหาในด้านปัจจัยนำออกคะ คือผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากตาดีกาทำอะไรบ้าง

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** หลังจากที่จบจากศูนย์ตาดีกา ผู้ที่สำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่แล้วจะออกไปศึกษาต่อในโรงเรียนในระบบโรงเรียนสอนศาสนาอิสลามควบคู่กับโรงเรียนสามัญ และในบางแห่งศูนย์ตาดีกาการจัดการเรียนการสอนได้ดีมากเลยคะ มีการจัดการเรียนการสอนอย่างมีประสิทธิภาพ คือบางแห่งเด็กสามารถสอบเข้าศึกษาในระดับมุดาวาสิกและอิบดวาติย์ ได้เลยคะ บางแห่งเมื่อมีการสอบสัมภาษณ์ เด็กสามารถทำข้อสอบได้และเข้ารับการศึกษาได้ ก็จัดให้อยู่ในระดับชั้นปีที่ 1 และชั้นปีที่ 2 ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถของเด็กที่สามารถทำข้อสอบได้คะ

**ผู้สัมภาษณ์ :** ความพึงพอใจที่มีต่อค่าตอบแทนที่ได้รับ

**ผู้ให้สัมภาษณ์ :** ความพึงพอใจที่มีต่อค่าตอบแทนที่ได้รับของผู้สอนตรงนี้ จะได้ยืนยันเลยว่าจะไม่เพียงพอเนื่องจากน้อยไปคะ ผู้สอนมีหลายคน แต่ค่าตอบแทนตรงนี้ที่ สช. ให้เงินอุดหนุนมานั้นน้อยคะ ที่บอกตั้งแต่แรกแล้วคะ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนล่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนถือว่าอยู่ในเกณฑ์ดีค่ะ

ผู้สัมภาษณ์ : แล้วระบบสาธารณูปโภคเป็นอย่างไรบ้างล่ะ เช่น ระบบไฟฟ้า ประปา อาคารเรียน ค่ะ

ผู้ให้สัมภาษณ์ : ระบบไฟฟ้า อยู่ในเกณฑ์ดี ระบบประปา อยู่ในเกณฑ์ดี และอาคารเรียนก็  
อยู่ในเกณฑ์ดีค่ะ

ขอจบการสัมภาษณ์เพียงแค่นี้ค่ะ ขอขอบคุณค่ะ

### ภาคผนวก ฉ

แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อให้  
ผู้ทรงคุณวุฒิ 17 ท่านพิจารณาให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

## แนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

**คำชี้แจง** ขอให้ท่านช่วยกรุณาพิจารณาแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า ปัจจัยกระบวนการ และปัจจัยนำออก โดยการทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องที่กำหนดโดยมีความหมายดังนี้

1	หมายถึง	เห็นด้วย
2	หมายถึง	ไม่แน่ใจ
3	หมายถึง	ไม่เห็นด้วย

### 1. แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อม

แนวทางและมาตรการดำเนินงานในสภาพแวดล้อมเพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีดังนี้

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
<b>แนวทางการพัฒนา 1</b> การเข้าใจธรรมชาติของความเป็นศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมเนียมนิยมและประเพณีปฏิบัติของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด			
2. จัดทำเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชน			
3. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 2</b> การร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษาและการพัฒนาอาชีพ			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. ให้ชุมชนมีส่วนส่งเสริมและสนับสนุนการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
2. พัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาในชุมชน			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
3. จัดกิจกรรมชุมชนสัมพันธ์ เช่น กีฬาและงานประเพณีต่างๆ ระหว่างหน่วยงานราชการ ชุมชน และศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
4. ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
5. ส่งเสริมการมีอาชีพให้กับประชาชนในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้โครงการหนึ่งตาดีกา หนึ่งผลิตภัณฑ์			
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากแนวทางและมาตรการการดำเนินงานข้างต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

## 2. แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้า

แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าจะเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรการศึกษา งบประมาณ และอาคารสถานที่เพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีดังนี้

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
<b>แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร (มุฎีร์หรืออิหม่าม และผู้สอน)</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. กำหนดให้มีค่าตอบแทนในรูปแบบเงินเดือนประจำให้แก่มุฎีร์ อิหม่าม และผู้สอน			
2. จัดให้มีสวัสดิการต่างๆ ให้แก่ มุฎีร์ อิหม่าม และผู้สอนเหมือนข้าราชการ			
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มุฎีร์ อิหม่าม และผู้สอนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น			
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มุฎีร์ อิหม่าม และผู้สอนเรียนรู้และฝึกประสบการณ์เพิ่มด้านการบริหารจัดการและเทคโนโลยี			
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. สนับสนุนเงินอุดหนุนผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นรายหัว			
2. สนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนที่กำลังร่ำ และหรือยากจน			
3. สนับสนุนงบประมาณหรือวัสดุดิบเพื่อกิจกรรมอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนตาดีกา			
4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 3 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษา</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. ส่งเสริมให้ใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนที่แน่นอน			
2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
<b>แนวทางการพัฒนา 4 การพัฒนาต้นแบบประมาณ</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. สนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงโดยคำนึงถึงจำนวนผู้เรียนเป็นหลัก			
2. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 5 การพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสถานที่</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. สนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและอาคารสถานที่ตามความเหมาะสม			
2. จัดทำโครงการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเป็นแหล่งศึกษาที่น่าอยู่และมีความปลอดภัย			
3. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการอนามัยและความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ทั้งผู้สอน นักเรียน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากแนวทางและมาตรการการดำเนินงานข้างต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

### 3. แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านกระบวนการจัดการศึกษา

แนวทางและมาตรการดำเนินงานในด้านกระบวนการจัดการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับ เป้าหมาย เทคโนโลยี จิตวิทยา โครงสร้างองค์กร และการจัดการเพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด (ตาคีกา) มีดังนี้

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
<b>แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาด้านเป้าหมาย</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. ให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย			
2. กำหนดเป้าหมายให้มีความชัดเจนและง่ายต่อการปฏิบัติ			
3. จัดสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาคีกา) เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดในการกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่จะทำให้เป้าหมายเป็นจริงในทางปฏิบัติ			
4. จัดประชาสัมพันธ์เป้าหมายของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาคีกา) ให้สังคมได้รับรู้โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ ชุมชน โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น			
5. นิเทศติดตามความสำเร็จในการดำเนินงานสู่เป้าหมายที่กำหนด			
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. จัดอบรมสัมมนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา			
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาคีกา) ผลิตสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริง			
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน			
4. กำหนดรายวิชาที่เปิดสอนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 3 การพัฒนาด้านจิตวิทยา</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานหรือกิจกรรมวิชาการเพื่อให้สังคมได้เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติของระบบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
2. จัดให้มีรายการวิทยุโทรทัศน์โดยผู้บริหาร หรือผู้สอนแต่ละตาดีกา ออกอากาศเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
3. จัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการเป็นผู้นำองค์กรและการคิดสร้างสรรค์ตามมโนทัศน์อิสลาม			
4. ส่งเสริมและสนับสนุน โปรแกรมหรือ โครงการต่างๆ ที่มุ่งปลูกฝังความรัก ความสามัคคี และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข			
5. สนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สอน			
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 4 การพัฒนาโครงสร้างองค์กร</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. จัดระบบ โครงสร้างการบริหารและการดูแลศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง			
2. กำหนดขอบข่ายและภาระงานของผู้บริหารตาดีกาให้ชัดเจน			
3. จัดให้มีคณะกรรมการควบคุมดูแลการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดตามโครงสร้างการบริหารจัดการ			
4. จัดโครงสร้างองค์กรให้เป็นระบบเครือข่ายที่สามารถช่วยเหลือและเกื้อหนุนต่อกัน			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
5. กำหนดโครงสร้างองค์การในรูปขององค์คณะบุคคลหรือคณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 5 การพัฒนาระบบการจัดการ ประกอบด้วย</b>			
<b>5.1 การพัฒนาด้านจุดมุ่งหมาย</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะที่สามารถปฏิบัติได้จริงและวางอยู่บนรากฐานของศาสนา			
2. ใช้หลักศาสนาในการโน้มน้าวและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติได้ตระหนักถึงความสำคัญและผลตอบแทนที่จะได้รับจากการดำเนินงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย			
3. กำหนดแนวทางให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เช่น ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของตาดีกา			
4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>5.2 การพัฒนาด้านการวางแผน</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. จัดทำแผนปฏิบัติงานการจัดการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเป็นลายลักษณ์อักษร			
2. ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
3. จัดทำแผนการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมเมื่อนำไปปฏิบัติจริง			
4. ดำเนินการประเมินและติดตามผล และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา			
5. จัดให้มีระบบจูงใจตอบแทนเพื่อทำให้มีการขับเคลื่อนตามแผน			
6. จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินแต่ละปี			
7. จัดทำแผนการระดมทุนเพื่อการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
8. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>5.3 การพัฒนาด้านการจัดทรัพยากร</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. สนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น			
2. จัดให้ความรู้เรื่องการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ			
3. จัดตั้งกองทุนร่วมระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อการยืมเงินหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน			
4. จัดให้มีระบบวงกัฟเพื่อช่วยเหลือทางการเงินแก่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>5.4 การพัฒนาด้านการจัดองค์กร</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อทำหน้าที่ในการเสนอแนะแนวทางการกำหนดโครงสร้างการบริหารที่มีความเหมาะสม			
2. จัดตั้งเครือข่ายเพื่อประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ที่สามารถปฏิบัติได้จริงและไม่ซ้ำซ้อน			
4. จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารและคณะกรรมการทุกปีอย่างต่อเนื่อง			
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>5.5 การพัฒนาด้านการดำเนินงาน</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. ประสานร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
2. ดำเนินถึงความแตกต่างของแต่ละศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ทั้งนี้เพื่อมุ่งสนองต่อความต้องการที่แท้จริง			
3. ใช้วิธีการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมหรือระบบชুরอในการร่วมตัดสินใจดำเนินงาน			
4. ประสานงานกับองค์กรชุมชน เช่น อบต. อบจ. หรือจังหวัด เพื่อการสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
5. ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			
6. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>5.6 การพัฒนาด้านการควบคุมงาน</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1 จัดให้มีรูปแบบและขั้นตอนการประเมินและการควบคุมงานให้มีความชัดเจน พร้อมทั้งปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ			
2. จัดให้มีผลรางวัลสำหรับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศเพื่อเป็นแบบอย่างและแรงจูงใจ			
3. กำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
4. เผยแพร่ผลการประเมินผู้สธารณ			
5. จัดทำแบบรายงานผลการประเมินรายปี			
6. ตั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านศาสนาเพื่อทำการประเมินผลเป็นรายปี			
7. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากแนวทางและมาตรการการดำเนินงานข้างต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

#### 4. แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านผลผลิตทางการศึกษา

แนวทางและมาตรการดำเนินงานในด้านผลผลิตทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีดังนี้

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
<b>แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านความรู้สำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับ			
2. จัดให้มีการสอบเทียบระดับความรู้อิสลามศึกษา			
3. จัดให้มีเครือข่ายผู้สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่อง			

แนวทางการพัฒนา	1	2	3
4. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			
<b>แนวทางการพัฒนา 2 ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา</b>			
<b>มาตรการดำเนินงาน</b>			
1. สนับสนุนค่าตอบแทนแก่ผู้สอนตามความเหมาะสม			
2. ส่งเสริมให้ผู้สอนได้พัฒนาตนเองด้วยการได้รับทุนศึกษาต่อ			
3. จัดให้มีสวัสดิการที่จำเป็น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าศึกษาของบุตร แก่ผู้สอน			
4. กำหนดควมดีของผู้สอน			
5. ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ..... .....			

ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมนอกเหนือจากแนวทางและมาตรการการดำเนินงานข้างต้น

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณเป็นอย่างสูงในความร่วมมือของท่านมา ณ โอกาสนี้

ภาคผนวก ข

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแนวทางการพัฒนาตาดีกา

## รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบร่างแนวทางการพัฒนาตาดีกา

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
๑ นายสุกรี แวมุขอ	ครูชำนาญการ	โรงเรียนศาสนูปถัมภ์ อ.เมือง จ.ปัตตานี
๒ นายชฎานินทร์ อีซอ	หัวหน้ากลุ่ม ส่งเสริมอิสลาม ศึกษา	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดปัตตานี อ.เมือง จ. ปัตตานี
๓ นายอับลอรอเล็ด เจ๊ะเต๊ะ	ครูชำนาญการ	โรงเรียนบ้านตาสา อ.เมือง จ. ยะลา
๔ นายทวีรัตน์ สุหลง	รอง ผอ. เขต	สำนักงานการศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต ๑ อ. เมือง จ. ปัตตานี
๕ นางนงลักษณ์ หะยีมะสาและ	ศึกษานิเทศก์	สำนักงานการศึกษา ประถมศึกษาปัตตานี เขต ๑ อ. เมือง จ. ปัตตานี
๖ นายอับลอรอชซาก โซพยาคะ	ผู้อำนวยการ อิสลามศึกษา	สำนักบริหารยุทธศาสตร์และ บูรณาการการศึกษาที่ ๑๒
๗ นายอนุมติ มะรือสะ	รอง ผอ เขต	สำนักงานการศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต ๒ อ. บันนังสตา จ. ยะลา
๘ นายอับลการิม หะยีจิ	นักวิชาการอิสลาม ศึกษา	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา อ.เมือง จ.ยะลา
๙ นายหะมะสูดิง มามะ	นักวิชาการอิสลาม ศึกษา	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา อ.เมือง จ.ยะลา
๑๐ นายยุทธนา เกือกูล	นักวิชาการอิสลาม ศึกษา	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา อ.เมือง จ.ยะลา

ชื่อ-สกุล	ตำแหน่ง	สถานที่ทำงาน
๑๑ นายมะเพาซี แซ่กาโร	นักวิชาการอิสลามศึกษา	สำนักงานการศึกษา ประถมศึกษายะลา เขต ๑ อ. เมือง จ. ยะลา
๑๒ นายฮาซัน เบ็ญญาเซ็ง	ศึกษานิเทศก์	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดยะลา อ.เมือง จ.ยะลา
๑๓ นายชานูชี เบ็ญจมันต์	ผอ สช อำเภอ หนองจิก	สำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอหนองจิก อ.หนองจิก จ. ปัตตานี
๑๔ นายนิฟูอาด บาลาลาฮา	นักวิชาการอิสลามศึกษา	สำนักงานการศึกษาเอกชน อำเภอหนองจิก อ.หนองจิก จ. ปัตตานี
๑๕ นายอิบรอฮีม ปากียา	นักวิชาการอิสลามศึกษา	สำนักงานการศึกษาเอกชน จังหวัดนราธิวาส อ.เมือง จ. นราธิวาส
16 รองศาสตราจารย์ ดร. อิบรา เฮ็ม ณรงค์รักษาเขต	รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวิชาการ	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
17. ดร. อะห์มัด ยี่สุนทรง	รองผู้อำนวยการ ฝ่ายวางแผนและ ประกันคุณภาพ	วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ภาคผนวก ข

เอกสารประกอบการประชุมศึกษาข้อคิดเห็นต่อร่างแนวทางการพัฒนาฯ

## เอกสารประกอบการประชุมศึกษาข้อเสนอร่างแนวทางการพัฒนาฯ โครงการวิจัยเรื่อง “สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำ มัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้”

---

### 1. บทนำ

การจัดการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด มีจุดมุ่งหมายหลัก เพื่อให้การอบรมเกี่ยวกับหลักพื้นฐานของศาสนาและจริยธรรมอิสลามแก่เยาวชนที่เป็นสัปบุรุษของมัสยิดแต่ละแห่งในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ซึ่งได้มีการดำเนินการร่วมกับชุมชนโดยใช้มัสยิดเป็นฐานมาเป็นเวลายาวนาน ตาดีกาได้ดำเนินการจัดการเรียนการสอนอย่างมุ่งมั่นเพื่อการอบรมและขัดเกลาเยาวชนให้อยู่ในครรลองของอิสลามที่สอดคล้องกับวิถีชุมชนของแต่ละท้องถิ่น ทำให้ทางราชการโดยกรมศาสนาเห็นถึงความสำคัญ จึงได้ออกระเบียบว่าด้วยศูนย์อบรมศาสนาอิสลามและจริยธรรมประจำมัสยิด พ.ศ. 2540 พร้อมกับสนับสนุนค่าตอบแทนครูผู้สอน อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานยังมีข้อจำกัดในด้านงบประมาณและความไม่เป็นเอกภาพของหลักสูตรการสอน

การศึกษาวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา ความต้องการ และเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้โดยใช้กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีระบบเพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพและปัญหาของการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ใช้แบบสอบถาม การจัดประชุมผู้ให้ข้อมูลคนสำคัญ และการจัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณาข้อเสนอแนวทางการพัฒนาสถาบันศึกษา

### 2. สรุปผลการวิจัย

#### 2.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) มีสภาพ ปัญหา ความต้องการ และข้อเสนอแนวทางในการจัดการศึกษาตามกรอบแนวคิดทฤษฎีระบบ ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา และผลผลิตทางการศึกษาดังนี้

### 2.1.1 สภาพแวดล้อมภายนอก

สภาพทั่วไปของเขตที่ตั้งศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) สภาพแวดล้อมของสังคมส่วนใหญ่เป็นสังคม ชนบท มีความปลอดภัย ไม่มีแหล่งอบายมุข ประชาชนส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกรรม ปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาในการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) และถูกจัดให้มีความสำคัญจากมากไปน้อย คือปัญหาความยากจน สถานการณ์ความไม่สงบ ความสัมพันธ์กับชุมชน

### 2.1.2 ปัจจัยนำเข้า

1) ด้านบุคลากร ผู้สอนเพศชายเฉลี่ยศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ละ 4 คน ส่วนผู้สอนเพศหญิงมีจำนวนเฉลี่ยตาดีกาละ 5 คน นักเรียนชายเฉลี่ย ศูนย์ตาดีกา และ 55 คน ส่วนจำนวนนักเรียนหญิงเฉลี่ย ศูนย์ตาดีกาละ 63 คน

2) ด้านงบประมาณ ศูนย์ตาดีกาใช้งบประมาณค่าตอบแทนผู้สอนในสัดส่วนที่เท่ากับ งบประมาณที่ใช้ในการบริหารจัดการนั้นศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด คือ ในช่วง 10,001 - 30,000 บาทต่อปี และด้านแหล่งความช่วยเหลือด้านงบประมาณที่ถูกจัดไว้อันดับ 1 จากมากไปหาน้อย ได้แก่ เงินจากรัฐบาล จากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และจากเงินบริจาคจากผู้ปกครอง ตามลำดับ

3) ด้านอาคารสถานที่ ศูนย์ตาดีกาแต่ละแห่งมี จำนวนอาคารเรียน ห้องน้ำชาย และห้องน้ำหญิง ศูนย์ตาดีกาละ 2 หลัง

4) ด้านหลักสูตร หลักสูตรที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ให้มากที่สุดได้แก่ หลักสูตรอิสลามศึกษาพื้นฐานประจำมัสยิด พ.ศ. 2548

### 2.1.3 สภาพและปัญหากระบวนการจัดการศึกษา

2.1.3.1 ระบบย่อยเป้าหมายองค์กร มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้องค์ความรู้ ความเข้าใจ ในความรู้พื้นฐานหรือภาคบังคับด้านศาสนาที่ถูกต้อง ให้ผู้เรียนเกิดจิตศรัทธาที่ถูกต้อง ไม่ตั้งภาคีต่อพระเจ้า ไม่หลงผิดในอบายมุข ยึดมั่นในหลักศรัทธาศาสนาทั้ง 6 ข้อ ยึดมั่นในหลักการปฏิบัติของอิสลามทั้ง 5 ข้อ ส่งเสริมคุณธรรมสู่สันติ กิดดีทำดี ศึกษาธรรม เป็นคนดี ทำดีละเว้นความชั่ว สามารถนำความรู้ที่ได้รับมาปฏิบัติจริงในชีวิตประจำวัน สนับสนุนให้ผู้เรียนนำบทบัญญัติหรือแนวทางของของท่านนบีมุฮัมมัด(ซล.)ไปปฏิบัติตาม ตลอดจนให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของชุมชน สามารถนำความรู้ความสามารถที่ได้รับมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และชุมชน ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีสัมพันธภาพที่ดีแก่คนชุมชน เผยแพร่ความรู้ที่ได้รับ บำเพ็ญประโยชน์ และเสียสละต่อสังคมส่วนรวม

**2.1.3.2 ระบบย่อยเทคโนโลยี** ศูนย์คาดีกาส่วนใหญ่เน้นการเรียนการสอนแบบบรรยาย มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ด้วยวิธีการสอบข้อเขียน กิจกรรมกลุ่มศึกษา ให้ท่องจำบทเรียนที่ผ่านมาแล้วก่อนศึกษาบทเรียนใหม่ มีการใช้สื่อการสอนในการจัดการเรียนการสอน ได้แก่ หนังสือ, ตำรา หรือkitab รูปภาพ บัตรคำ แผนภูมิ และการใช้สื่ออื่นๆเช่น มัลติมีเดีย (เช่น VCD, เทป) อินเทอร์เน็ต กระดาน เป็นต้น ส่วนความรู้ที่มุ่งเน้นคือความรู้ที่ได้จากอัล-กรูอาน และอัศสุนนะฮฺ เป็นความรู้พื้นฐานศาสนาที่จำเป็นต้องศึกษา สามารถนำไปใช้เป็นพื้นฐานในการศึกษาต่อขั้นสูงขึ้น และสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างทันต่อยุคสมัย

**2.1.3.3 ระบบย่อยจิตวิทยา** ศูนย์คาดีกาเป็นระบบการศึกษาที่ส่งเสริมให้สังคมสงบสุขและสมานฉันท์ เป็นสถานศึกษาที่เพิ่มโอกาสทางการศึกษาแก่เยาวชน สามารถอนุรักษ์ความเป็นอัตลักษณ์ของชุมชนได้อย่างแท้จริง อีกทั้งยังสามารถพัฒนาผู้เรียนได้อย่างเต็มศักยภาพ

**2.1.3.4 ระบบย่อยโครงสร้างองค์กร** โครงสร้างการบริหารงานของศูนย์คาดีกามีการกำหนดโครงสร้างโครงสร้างที่เป็นแบบแผนที่แสดงถึงความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบต่างๆ ขององค์กรได้อย่างชัดเจน มีการเชื่อมโยงโครงสร้างระบบการติดต่อสื่อสาร การแบ่งงานความรับผิดชอบ เชื่อมต่อคนและกลุ่มคนเข้าด้วยกันเพื่อทำงานร่วมกันจนบรรลุเป้าหมาย ทั้งนี้ยังกำหนดอำนาจการบังคับบัญชา ซึ่งจะแสดงให้เห็นว่าตำแหน่งใดใครสั่งงาน และคนใดต้องรายงานต่อใคร มีช่องทางการติดต่อสื่อสารกัน มีหน่วยงานหลัก อันแสดงให้เห็นถึงตำแหน่งงานที่สำคัญขององค์กร และมีระดับของการบริหาร ซึ่งแสดงให้เห็นการบังคับบัญชางานในแนวดิ่ง

#### 2.1.3.5 ระบบย่อยด้านการจัดการ

1) การกำหนดจุดมุ่งหมาย ความรู้ที่การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(คาดีกา)มุ่งเน้นนั้น คือ ความรู้พื้นฐานทางด้านศาสนา และความรู้พื้นฐานทางด้านวัฒนธรรม แต่ไม่เน้น ความรู้พื้นฐานทางด้านอาชีพ ผู้ที่กำหนดจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(คาดีกา)นั้นส่วนใหญ่เป็น ครูผู้สอน และคณะกรรมการบริหารศูนย์ ในด้านการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายนั้นส่วนใหญ่ ดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายได้บางส่วน สำหรับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดที่ประสบปัญหาในการดำเนินการให้บรรลุเป้าหมายได้เสนอแนวทางแก้ปัญหาไว้ คือ การเรียกประชุมหรือเกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้น แล้วร่วมกันแก้ปัญหา ระหว่างคณะกรรมการศูนย์และครูผู้สอนพร้อมๆกัน

2) การวางแผน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่มีแผนในการจัดการศึกษา แผนมีลักษณะเป็นเป็นแผนปฏิบัติการประจำปี ผู้ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ส่วนใหญ่ได้แก่ ครูผู้สอน การดำเนินการตามแผนส่วนใหญ่มีการปรับแผนตามความเหมาะสม ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ส่วนใหญ่มีปัญหาในการจัดทำแผนการศึกษา ได้แก่ ไม่มีการกำหนดแผนที่ชัดเจน แผนที่กำหนดไม่สอดคล้องกับเวลา และแผนที่กำหนดไม่สามารถปฏิบัติได้จริง มีวิธีการแก้ปัญหา ดังนี้ ปรึกษาหารือกับผู้ปกครองนักเรียนเพื่อแก้ปัญหา และขอความร่วมมือจากทุกฝ่ายเพื่อกำหนดแผนการสอนปีต่อปี อบรมบุคลากรในทุกด้าน หน่วยงานตาดีกาควรอบรมคณะครูและผู้บริหารตาดีกาในการจัดทำแผนการจัดการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 18.18 และควรมีการกำหนดแผนที่ชัดเจน สามารถนำไปใช้ได้จริง ตั้งวัตถุประสงค์ให้ชัดเจนกว่านี้ คิดเป็นร้อยละ 15.15 ตามลำดับ

3) การจัดการทรัพยากร ส่วนใหญ่มีการวางแผนในการใช้งบประมาณ และปัญหาที่พบในการวางแผนในการใช้งบประมาณ คืองบประมาณไม่เพียงพอ และปัญหาบุคลากรไม่เพียงพอ และได้ให้ข้อเสนอแนะแนวทางการแก้ปัญหาด้านทรัพยากรส่วนใหญ่ได้แก่ ประชุม เรียกบุคลากรมาพบปะเพื่อตัดสินใจในเรื่องต่างๆ

4) การจัดการองค์กร ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่ดำเนินการโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ และส่วนใหญ่มีปัญหาการกำหนดโครงสร้างองค์กรคือโครงสร้างการบริหารงานไม่ชัดเจน และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหา ได้แก่ การประชุมทุกส่วนที่เกี่ยวข้อง ปรับเปลี่ยนแผนตามเหมาะสม โครงสร้างที่ตั้งไม่ชัดเจนโดยยึดหลักของครูผู้สอนและการตัดสินใจของครูผู้สอน

5) การดำเนินงาน แนวทางในการดำเนินงานส่วนใหญ่ได้แก่ ประชุมวางแผนก่อนทุกครั้งก่อนการดำเนินงาน โดยมีครูผู้สอนและฝ่ายแต่ละฝ่าย โดยอำนาจการตัดสินใจ ส่วนใหญ่เป็นของผู้สอน และ คณะกรรมการบริหารศูนย์ ด้านการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกนั้นศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ปัญหาด้านการดำเนินงานส่วนใหญ่ คือ ไม่มีผู้มีอำนาจตัดสินใจที่ชัดเจน และได้เสนอแนะแนวทางในการแก้ปัญหาคือ การประชุมปรึกษาหารือ และใช้การวิจารณ์และพิจารณาในเรื่องที่จะตัดสินใจโดยคณะ

6) การควบคุมงาน ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่ ผู้ที่มีส่วนร่วมในการควบคุมงานนั้น คือ คณะกรรมการบริหารศูนย์ ส่วนใหญ่มีการควบคุมการใช้งบประมาณโดยคณะกรรมการบริหารศูนย์ และผู้สอน ส่วนใหญ่มีการ

ประเมินผลการปฏิบัติงาน ปัญหาด้านการควบคุมงานที่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) ส่วนใหญ่ได้แก่ จำนวนครั้งในการประเมินน้อยเกินไป และ ไม่มีการกำหนดการควบคุม และได้เสนอแนวทางการแก้ปัญหาด้านควบคุมงานส่วนใหญ่ ได้แก่ ประชุมครูผู้สอนทุกคน 1) ครูผู้สอน 2) สื่อการเรียน 3) แผนที่ชัดเจน ประชุมวางแผนและชี้แจงในที่ประชุมและขอความคิดเห็นใหม่เพื่อปรับปรุง

#### 2.1.4 ปัจจัยนำออก

ผู้เรียนที่เรียนจบจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา) นั้นส่วนใหญ่ศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ด้านความพึงพอใจศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ส่วนใหญ่มีความพึงพอใจระดับปานกลางใน 4 ด้าน ได้แก่ ด้านผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน ด้านสถานภาพทางสังคม ด้านการบวนการจัดการศึกษา และด้านระบบสาธารณูปโภค (เช่น ไฟฟ้า ประปา และอาคารเรียน) และมีความพึงพอใจในระดับน้อย หนึ่งด้านได้แก่ ด้านอัตราค่าตอบแทนที่ได้รับ

2.2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจากการประชุมผู้ให้ข้อมูลสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดหรือตาดีกานั้นมีความต้องการที่จะได้รับการพัฒนาในทุกๆ ด้าน แต่ทั้งนี้การเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นจากการพัฒนานั้นต้องสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของการก่อตั้งศูนย์ตาดีกาและต้องเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน จากสภาพปัญหาที่พบนั้นกล่าวได้ว่าศูนย์ตาดีกาควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนในทุกๆด้านอันได้แก่ ด้านสภาพแวดล้อม ปัจจัยนำเข้า กระบวนการจัดการศึกษา และผลผลิตทางการศึกษา

##### 2.2.1 สภาพแวดล้อมภายนอก

ความต้องการที่เกี่ยวกับสภาพแวดล้อม ศูนย์ตาดีกามีความต้องการที่จะให้เกิดบรรยากาศของความร่วมมือระหว่างหน่วยงานต่างๆของชุมชน ไม่ว่าจะเป็นผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน โต๊ะอิหม่าม คณะกรรมการมัสยิด องค์การบริหารส่วนตำบลและอื่นๆ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งหมดต้องร่วมมือกัน สร้างความเป็นเอกภาพทางความคิดเพื่อนำไปสู่การพัฒนาศูนย์ตาดีกาอย่างแท้จริง

นอกจากนี้ ผู้ปกครองของผู้เรียนต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมการเรียนการสอนของศูนย์ตาดีกา ต้องสร้างความตระหนักให้บุตรหลานมองเห็นความสำคัญของการศึกษาให้

มากกว่าเดิม ผู้ปกครองควรเอาใจใส่ในด้านการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของบุตรหลานอย่างใกล้ชิด รวมทั้งเข้าใจถึงสภาพความเป็นจริงและสภาพปัญหาที่ทางศูนย์ดำตึกาประสบด้วย

### 2.2.2 ปัจจัยนำเข้า

หน่วยงานที่กำกับดูแลศูนย์ดำตึกาควรจัดสรรงบประมาณถึงศูนย์โดยตรง เพื่อความสะดวกในการพัฒนาอาคารสถานที่และสร้างระบบสาธารณูปโภคที่ดียิ่งขึ้น หน่วยงานรัฐ โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อาทิเช่น องค์การบริหารส่วนตำบล ควรให้ความช่วยเหลือด้านงบประมาณ โดยบรรจุลงในแผนงานการพัฒนาการศึกษาของ อบต. เป็นการเฉพาะ ส่วนของอาคารสถานที่ และระบบสาธารณูปโภคของศูนย์ดำตึกาก็ยังต้องมีการปรับปรุงให้เพียงพอกับความต้องการ นอกจากนี้ หน่วยงานรัฐควรจัดให้มีการทัศนศึกษาดูงานจากศูนย์ดำตึกาดีเด่นที่ได้รับการคัดเลือกโดยทางสำนักงานบริหารยุทธศาสตร์ เพื่อเป็นต้นแบบในการพัฒนาศูนย์อื่นๆ ควรจัดอบรมให้ความรู้ในทักษะที่จำเป็นสำหรับประธานศูนย์และครูผู้สอนเช่น เรื่องการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอนและการจัดทำแผนการสอน หน่วยงานหรือองค์กรที่เกี่ยวข้องควรให้ความช่วยเหลือและสนับสนุน โครงการต่างๆ ให้แก่ศูนย์ดำตึกาอย่างต่อเนื่อง

### 2.2.3 สภาพและปัญหากระบวนการจัดการศึกษา

ความต้องการด้านกระบวนการจัดการศึกษานั้น ศูนย์ดำตึกามีความต้องการที่จะให้หน่วยงานของรัฐเข้ามาดูแลและยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษา โดยควรมีการจัดอบรมให้ความรู้แก่ครูผู้สอนในเรื่องต่างๆ อาทิเช่น ความเข้าใจในโครงสร้างของเนื้อหาและหลักสูตร การจัดทำแผนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การสร้างแรงจูงใจแก่ผู้เรียน รวมทั้งสนับสนุนงบประมาณในการนำสื่อเทคโนโลยีสมัยใหม่มาเพิ่มคุณภาพในการเรียนรู้ด้วย ในด้านหลักสูตรและสาระการเรียนรู้ต้องพัฒนาให้สอดคล้องกับศักยภาพของทั้งผู้เรียนและผู้สอน ตลอดจนทำให้เป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ ในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ใช้หลักสูตรเดียวกันทั้งหมด และที่สำคัญต้องเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชนด้วย

### 2.2.4 ปัจจัยนำออก

ด้านผลผลิตทางการศึกษา ศูนย์ดำตึกามีความต้องการให้ผู้สำเร็จการศึกษานั้นมีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม มีความเข้าใจที่ถูกต้องในหลักการของศาสนา พร้อมทั้งสามารถนำความรู้ที่ศึกษาไปสู่การปฏิบัติในชีวิตประจำวันได้ แม้ว่าชุมชนจะมีความพึงพอใจและยอมรับในผลผลิตทางการศึกษาของศูนย์ดำตึการะดับหนึ่งแล้ว แต่คุณภาพในด้านวิชาการก็ยังคงมีการพัฒนาอีกมาก

ในขณะที่เดียวกัน ภาครัฐควรกำหนดเป็นนโยบายและสร้างมาตรฐานที่ชัดเจนให้กับผู้ที่สำเร็จการศึกษาจากศูนย์ตาดีกาว่าสามารถเข้าศึกษาต่อในโรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลามโดยเทียบเท่าระดับชั้นใด บางส่วนได้สะท้อนว่าหากภาครัฐเต็มที่ในการให้การสนับสนุนด้านงบประมาณ กระบวนการสร้างผลผลิตทางการศึกษาที่มีคุณภาพก็จะดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ในส่วนของความต้องการอื่นๆนั้น ศูนย์ตาดีกาบางส่วนมีความต้องการที่จะให้กระบวนการเรียนการสอนของศูนย์ตาดีกาพัฒนาเท่าทันความเจริญของโลกาภิวัตน์ แต่ต้องไม่ทำให้เจตนารมณ์หลักของการก่อตั้งตาดีกานั้นต้องเสียหาย รวมทั้งต้องไม่ทำลายความเป็นอัตลักษณ์ดั้งเดิมที่มีอยู่ ปัจจุบันที่สมควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วนคือเรื่องอาคารสถานที่และระบบสาธารณูปโภค ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่า ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิดหรือตาดีกามีความจำเป็นที่จะต้องมีการพัฒนาในทุกๆด้าน โดยเฉพาะด้านกายภาพและด้านหลักสูตรการเรียนการสอนเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ผู้สอน และบริบทของสังคมมากยิ่งขึ้น

### 3. ผลการวิเคราะห์แนวทางการและมาตรการดำเนินงานเพื่อพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

#### 3.1 แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านสภาพแวดล้อม

แนวทางและมาตรการดำเนินงานในสภาพแวดล้อมเพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีดังนี้

แนวทางการพัฒนา
<p>แนวทางการพัฒนา 1 การเข้าใจธรรมชาติของความเป็นศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</p> <p>มาตรการดำเนินงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ส่งเสริมให้มีการเรียนรู้และเข้าใจในธรรมเนียมนิยม ประเพณีปฏิบัติ และปรัชญาการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> <li>2. จัดทำเอกสารหรือเว็บไซต์ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับการดำเนินการจัดการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับชุมชนของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> <li>3. จัดทำศูนย์คอมพิวเตอร์ชุมชนครบวงจรเพื่อประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> <li>4. จัดประชุมสัมมนาเพื่อให้ชุมชนเข้าใจธรรมชาติของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> <li>5. จัดประชุมผู้ปกครองในแต่ละศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) อย่างน้อยปีละ 2 ครั้ง เพื่อให้ผู้ปกครองเด็กได้มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานของศูนย์ฯ</li> <li>6. จัดทำฐานข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อหน่วยงานที่กำกับดูแลสามารถเชื่อมโยงกันได้</li> <li>7. หน่วยงานต้นสังกัดทุกระดับควรเปิดโอกาสให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ได้นำเสนอผลงานอย่างต่อเนื่อง</li> </ol>
<p>แนวทางการพัฒนา 2 การร่วมมือกับชุมชนในการจัดการศึกษา</p> <p>มาตรการดำเนินงาน</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. พัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้เป็นแหล่งเรียนรู้อิสลามศึกษาในชุมชน</li> <li>2. พัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้เป็นศูนย์การศึกษาของเยาวชนในด้านการปฏิบัติศาสนกิจเพื่อใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน</li> <li>3. จัดให้มีโครงการชุมชนต้นแบบคู่ขนานกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> <li>4. ส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> <li>5. ร่วมมือกับชุมชนในการจัดทำโครงการนำร่องศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ต้นแบบ</li> </ol>

แนวทางการพัฒนา
แนวทางการพัฒนา 3 การร่วมมือกับหน่วยงานรัฐในการจัดการศึกษา
<ol style="list-style-type: none"> <li>1. ร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> <li>2. ร่วมมือกับหน่วยงานของราชการในพื้นที่ เช่น โรงเรียนประถม โรงเรียนมัธยม สำนักงานการศึกษาเอกชน ศูนย์อนามัย ตำรวจ ทหาร เป็นต้น ในการพัฒนากิจกรรมการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)</li> </ol>

### 3.2 แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้า

แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านปัจจัยนำเข้าจะเกี่ยวข้องกับผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน หลักสูตรการศึกษา งบประมาณ และอาคารสถานที่เพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีดังนี้

แนวทางการพัฒนา
แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาศักยภาพของผู้บริหาร (มุฎีรหรืออิหม่าม และผู้สอน)
<b>มาตรการดำเนินงาน</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. กำหนดให้มีค่าตอบแทนในรูปเงินเดือนประจำให้แก่มุฎีร อิหม่าม และผู้สอน</li> <li>2. จัดให้มีสวัสดิการต่างๆ ให้แก่ มุฎีร อิหม่าม และผู้สอนเหมือนข้าราชการ</li> <li>3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มุฎีร อิหม่าม และผู้สอนศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น</li> <li>4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มุฎีร อิหม่าม และผู้สอนเรียนรู้และฝึกประสบการณ์เพิ่มด้านการบริหารจัดการและเทคโนโลยี</li> <li>5. จัดให้มีคณะกรรมการสรรหาหรือคัดเลือกผู้สอนของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่ประกอบด้วยตัวแทนจากชุมชนหลายฝ่าย</li> </ol>
แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน
<b>มาตรการดำเนินงาน</b> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สนับสนุนเงินอุดหนุนผู้เรียนที่ศึกษาอยู่ในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เป็นรายหัว</li> <li>2. สนับสนุนทุนการศึกษาแก่ผู้เรียนที่กำพร้า และหรือยากจน</li> <li>3. สนับสนุนงบประมาณหรือวัตถุดิบเพื่อกิจกรรมอาหารกลางวันสำหรับนักเรียนตาดีกา</li> <li>4. สนับสนุนงบประมาณด้านเสื้อผ้าและอุปกรณ์การเรียนให้กับนักเรียนที่ยากจน</li> <li>5. ส่งเสริมและพัฒนาการคิด วิเคราะห์ และเขียนด้านภาษาอาหรับและภาษามลายู</li> </ol>

### แนวทางการพัฒนา

6. กำหนดตัวชี้วัดหลักด้านการพัฒนาผู้เรียน

#### แนวทางการพัฒนา 3 การพัฒนาโปรแกรมการศึกษา

##### มาตรการดำเนินงาน

3. ส่งเสริมให้ใช้หลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนที่แน่นอนหรือมีมาตรฐานเดียวกัน
4. จัดทำคู่มือการนำหลักสูตรไปใช้ทั้งฉบับภาษาไทยและภาษามลายู
5. ส่งเสริมให้ใช้หลักสูตรพหุวัฒนธรรมประจำมัสยิด 2548 เป็นหลักในการจัดการเรียนการสอน
6. อนุโลมให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ที่ยังไม่มีความพร้อมจัดการเรียนการสอนแบบยืดหยุ่น
7. ส่งเสริมให้มีการนิเทศติดตามการใช้หลักสูตรอย่างทั่วถึง
8. ส่งเสริมให้มีการจัดกิจกรรมนอกหลักสูตรเพื่อพัฒนาผู้เรียน
9. จัดให้มีการอบรมเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลและการเก็บเอกสารหลักฐานผลการสอบของผู้เรียนอย่างเป็นระบบ

#### แนวทางการพัฒนา 4 การพัฒนาด้านงบประมาณ

##### มาตรการดำเนินงาน

1. สนับสนุนงบประมาณด้านการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่องตามความจำเป็นและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงโดยคำนึงถึงจำนวนผู้เรียน ชั้นปี และกลุ่มสาระวิชาเป็นหลัก
2. สนับสนุนงบประมาณพิเศษให้แก่ตาดีกาที่บรรลุเป้าหมายตามตัวชี้วัดความสำเร็จในการจัดการศึกษา (KPIs)

#### แนวทางการพัฒนา 5 การพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและสถานที่

##### มาตรการดำเนินงาน

1. สนับสนุนงบประมาณเพื่อการพัฒนาด้านสาธารณูปโภคและอาคารสถานที่ตามความเหมาะสมและสอดคล้องกับบริบท
2. จัดทำโครงการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อเป็นแหล่งศึกษาที่น่าอยู่และมีความปลอดภัย
3. ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพชีวิตด้านการอนามัยและความเป็นอยู่ที่ดีให้แก่ทั้งผู้สอน นักเรียน รวมถึงผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
4. ส่งเสริมการพัฒนาที่เน้นอัตลักษณ์ด้านความสะอาด ความเรียบร้อย ความสวยงาม ความร่มรื่น และ

### แนวทางการพัฒนา

ความปลอดภัย

### 3.3 แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านกระบวนการจัดการศึกษา

แนวทางและมาตรการดำเนินงานในด้านกระบวนการจัดการศึกษาจะเกี่ยวข้องกับ เป้าหมาย เทคโนโลยี จิตวิทยา โครงสร้างองค์กร และการจัดการเพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษา อิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีดังนี้

### แนวทางการพัฒนา

#### แนวทางการพัฒนา 1 การพัฒนาด้านเป้าหมาย

##### มาตรการดำเนินงาน

1. ให้ชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย
2. กำหนดเป้าหมายให้มีความชัดเจนและง่ายต่อการปฏิบัติ
3. จัดสร้างเครือข่ายระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิดในการกำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์ที่จะทำให้เป้าหมายเป็นจริงในทางปฏิบัติ
4. จัดประชาสัมพันธ์เป้าหมายของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้สังคมได้รับรู้โดยผ่านสื่อต่างๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุชุมชน โทรทัศน์ และอินเทอร์เน็ต เป็นต้น
5. นิเทศติดตามความสำเร็จในการดำเนินงานสู่เป้าหมายที่กำหนด
6. กำหนดตัวชี้วัดในการพัฒนาแต่ละด้านให้ชัดเจนและเป็นไปตามเป้าหมาย เช่น ควรกำหนดเป้าหมายว่าสิ้นปีการศึกษาที่เท่าไร จะมีผู้เรียนที่จบหลักสูตรอิตีคาอียะห์ประมาณร้อยละเท่าใดของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ทั้งหมด

#### แนวทางการพัฒนา 2 การพัฒนาด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรมทางการศึกษา

##### มาตรการดำเนินงาน

1. จัดอบรมสัมมนาด้านนวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษา
2. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ผลิตสื่อการสอนที่สามารถนำไปใช้ในการเรียนการสอนได้จริง
3. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อการเรียนการสอน
4. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการใช้สื่อในรูปแบบการบูรณาการวิชาความรู้ที่สอดคล้องกับหลักการของศาสนา
5. ส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนานวัตกรรมทางการเรียนการสอนสำหรับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

### แนวทางการพัฒนา

#### แนวทางการพัฒนา 3 การพัฒนาด้านจิตวิทยา

##### มาตรการดำเนินงาน

1. จัดกิจกรรมเผยแพร่ผลงานหรือกิจกรรมวิชาการเพื่อให้สังคมได้เรียนรู้และเข้าใจธรรมชาติของระบบการเรียนการสอนในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
2. จัดให้มีรายการวิทยุโทรทัศน์โดยผู้บริหาร หรือผู้สอนแต่ละตาดีกา ออกอากาศเพื่อให้สาธารณชนได้รับทราบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวกับศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
3. จัดอบรมเกี่ยวกับเทคนิคการเป็นผู้นำองค์กรและการคิดสร้างสรรค์ตามมโนทัศน์อิสลาม
4. ส่งเสริมและสนับสนุน โปรแกรมหรือ โครงการต่างๆ ที่มุ่งปลูกฝังความรัก ความสามัคคี และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข
5. สนับสนุนกิจกรรมที่เสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่ผู้สอน
6. ส่งเสริมให้ผู้ที่เกี่ยวข้อง ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้เรียน มีความรู้และเข้าใจพหุวัฒนธรรมศึกษา

#### แนวทางการพัฒนา 4 การพัฒนาโครงสร้างองค์กร

##### มาตรการดำเนินงาน

1. จัดระบบโครงสร้างการบริหารและการดูแลศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้มีความชัดเจนและสามารถปฏิบัติได้จริง
2. กำหนดขอบข่ายและภาระงานของผู้บริหารตาดีกาให้ชัดเจน
3. จัดให้มีคณะกรรมการควบคุมดูแลการบริหารจัดการของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ให้ขับเคลื่อนไปสู่เป้าหมายที่กำหนดตามโครงสร้างการบริหารจัดการ
4. จัดโครงสร้างองค์กรให้เป็นระบบเครือข่ายที่สามารถช่วยเหลือและเกื้อหนุนต่อกัน โดยเฉพาะเครือข่ายในระดับตำบลและอำเภอ
5. กำหนดโครงสร้างองค์กร ในรูปขององค์กรคณะบุคคลหรือคณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
6. จัดโครงสร้างที่ยืดหยุ่น ปรับเปลี่ยนง่าย และเหมาะสมกับแต่ละชุมชน
7. ใช้กลไกของคณะกรรมการดูแลในปัจจุบัน เช่น สข. จังหวัด และ สข. อำเภอ

#### แนวทางการพัฒนา 5 การพัฒนาระบบการจัดการ

##### 5.1 การพัฒนาด้านจุดมุ่งหมาย

##### มาตรการดำเนินงาน

### แนวทางการพัฒนา

1. กำหนดจุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะที่สามารถปฏิบัติได้จริงและวางอยู่บนรากฐานของศาสนา
2. ใช้หลักศาสนาในการโน้มน้าวและจูงใจให้ผู้ปฏิบัติได้ตระหนักถึงความสำคัญและผลตอบแทนที่จะได้รับจากการดำเนินงานเพื่อบรรลุจุดมุ่งหมาย
3. กำหนดแนวทางให้ผู้มีส่วนได้เสีย เช่น ผู้สอน ผู้เรียน ผู้ปกครอง ตัวแทนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดจุดมุ่งหมายของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

#### 5.2 การพัฒนาด้านการวางแผน

##### มาตรการดำเนินงาน

1. จัดทำแผนปฏิบัติงานการจัดการศึกษาทั้งในระยะสั้นและระยะยาวเป็นลายลักษณ์อักษร
2. ให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น ผู้นำชุมชน ผู้ปกครองนักเรียน องค์กรบริหารส่วนตำบล เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
3. จัดทำแผนการจัดการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับเปลี่ยนตามความเหมาะสมเมื่อนำไปปฏิบัติจริง
4. ดำเนินการประเมินและติดตามผล และนำผลการประเมินมาใช้ในการปรับปรุงพัฒนา
5. จัดให้มีระบบจูงใจตอบแทนเพื่อทำให้มีการขับเคลื่อนตามแผน
6. จัดทำแผนการใช้จ่ายเงินแต่ละปี
7. จัดทำแผนการระดมทุนเพื่อการบริหารจัดการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)

#### 5.3 การพัฒนาด้านการจัดทรัพยากร

##### มาตรการดำเนินงาน

1. สนับสนุนอุปกรณ์และวัสดุที่จำเป็น
2. จัดให้ความรู้เรื่องการบริหารงบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ
3. จัดตั้งกองทุนร่วมระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อการยืมเงินหรือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน
4. จัดให้มีระบบวากัฟเพื่อช่วยเหลือทางการเงินแก่ศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
5. จัดให้มีองค์กรส่วนกลาง เช่น สหกรณ์ตาดีกา หรือสหกรณ์สำหรับผู้สอนตาดีกาในสามจังหวัดเพื่อเป็นแหล่งในการกู้ยืมต่างๆ เพื่อนำไปใช้ในการบริหารจัดการในศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
6. จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ชุมชนมีความตระหนักในความรับผิดชอบต่อการสนับสนุนปัจจัยต่างๆแก่ศูนย์ตาดีกา

## แนวทางการพัฒนา

### 5.4 การพัฒนาด้านการจัดองค์การ

#### มาตรการดำเนินงาน

1. จัดตั้งคณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อทำหน้าที่ในการเสนอแนะแนวทางการกำหนดโครงสร้างการบริหารที่มีความเหมาะสม
2. จัดตั้งเครือข่ายเพื่อประสานงานระหว่างศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ที่สามารถปฏิบัติได้จริงและไม่ซ้ำซ้อน
4. จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้บริหารและคณะกรรมการทุกปีอย่างต่อเนื่อง

### 5.5 การพัฒนาด้านการดำเนินงาน

#### มาตรการดำเนินงาน

1. ประสานร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
2. คำนึงถึงความแตกต่างของแต่ละศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ทั้งนี้เพื่อมุ่งสนองตอบต่อความต้องการที่แท้จริง
3. ใช้วิธีการตัดสินใจแบบมีส่วนร่วมหรือระบบชুরอในการร่วมตัดสินใจดำเนินงาน
4. ประสานงานกับองค์กรชุมชน เช่น อบต. อบจ. หรือจังหวัด เพื่อการสนับสนุนกิจกรรมของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
5. ดำเนินงานในรูปของคณะกรรมการศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด(ตาดีกา)

### 5.6 การพัฒนาด้านการควบคุมงาน

#### มาตรการดำเนินงาน

1. จัดให้มีรูปแบบและขั้นตอนการประเมินและการควบคุมงานให้มีความชัดเจน พร้อมทั้งปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอ
2. ตั้งผู้ทรงความรู้ด้านศาสนาร่วมกับบุคลากรจากหน่วยงานของรัฐเพื่อทำหน้าที่เป็นผู้ร่วมประเมิน
3. จัดให้มีผลรางวัลสำหรับผู้ที่มีผลการปฏิบัติงานที่เป็นเลิศเพื่อเป็นแบบอย่างและแรงจูงใจ
4. กำหนดเกณฑ์การประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพที่เป็นจริงของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
5. นำระบบการประกันคุณภาพการศึกษามาใช้เพื่อการควบคุมการดำเนินงานของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา)
6. เผยแพร่ผลการประเมินสู่สาธารณชน

แนวทางการพัฒนา
----------------

- |                                    |
|------------------------------------|
| 7. จัดทำแบบรายงานผลการประเมินรายปี |
|------------------------------------|

### 3.4 แนวทางและมาตรการดำเนินงานด้านผลผลิตทางการศึกษา

แนวทางและมาตรการดำเนินงานในด้านผลผลิตทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) มีดังนี้

แนวทางการพัฒนา
----------------

<b>แนวทางการพัฒนา 1</b> การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียน
---

<b>มาตรการดำเนินงาน</b>
-------------------------

- |   |
|---|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. กำหนดมาตรฐานและตัวชี้วัดด้านความรู้สำหรับผู้เรียนในแต่ละระดับ</li> <li>2. จัดให้มีการสอบเทียบระดับความรู้อิสลามศึกษา</li> <li>3. จัดให้มีเครือข่ายผู้สำเร็จการศึกษาจากศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) เพื่อการพัฒนาตนเองและสังคมอย่างต่อเนื่อง</li> </ol> |
|---|

<b>แนวทางการพัฒนา 2</b> ประสิทธิภาพการจัดการศึกษา
---

<b>มาตรการดำเนินงาน</b>
-------------------------

- |  |
|--|
| <ol style="list-style-type: none"> <li>1. สนับสนุนค่าตอบแทนแก่ผู้สอนตามความเหมาะสม</li> <li>2. ส่งเสริมให้ผู้สอนได้พัฒนาตนเองด้วยการได้รับทุนศึกษาต่อ</li> <li>3. จัดให้มีสวัสดิการที่จำเป็น เช่น ค่ารักษาพยาบาล ค่าศึกษาของบุตร แก่ผู้สอน</li> <li>4. กำหนดวุฒิของผู้สอนไม่ต่ำกว่าระดับชานวีรย์</li> <li>5. จัดให้มีหน่วยงานเฉพาะที่ทำหน้าที่พัฒนาผู้บริหารและผู้สอน</li> <li>6. จัดให้มี Consortium ระดับตำบล อำเภอ จังหวัด ภูมิภาค ประเทศ และระหว่างประเทศ</li> <li>7. การรับรองมาตรฐานการจัดการศึกษาศูนย์ตาดีกาตามเกณฑ์ของ สบย.12 ชะลาและ สอบต. นั้นควรดำเนินการอย่างต่อเนื่องและนำผลประเมินไปเผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ให้ทราบในวงกว้างและขับเคลื่อนต่อไป</li> </ol> |
|--|

#### 4. เงื่อนไขความสำเร็จ

4.1.....

4.2.....

4.3.....

4.4.....

4.5.....

---

ภาคผนวก ฉ

หนังสือติดต่อบริษัท



ที่ ศธ 0521.02.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลวชิระมิถ

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

21 กรกฎาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเข้าร่วมประชุมและเป็นผู้ประสานงานผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อการสัมภาษณ์กลุ่ม  
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดนราธิวาส

ด้วยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2554 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นหัวหน้าโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขณะนี้คณะผู้วิจัยกำลังดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของคาดีกาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะจัดให้มีการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการศึกษาคาดีกาและการประชุมเพื่อการสัมภาษณ์กลุ่มผู้แทนผู้ปกครองและผู้บริหารศูนย์คาดีกา ในวันที่ พุธที่ 28 กรกฎาคม 2554 เวลา 8.30-12.00 น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัยอิสลามศึกษา (อาคารนานาชาติ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาใคร่ขอเรียนเชิญ นายสะการิษา แวโชะ นักวิชาการอิสลามศึกษา ให้การสัมภาษณ์และเป็นผู้ประสานงานในการเชิญผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 3 คน และผู้แทนผู้บริหารคาดีกา 3 คน ในจังหวัดนราธิวาสเข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยใช้งบประมาณของโครงการ จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. ยูโชะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทร. : 073-331305 โทรสาร: 073-348726

E-mail : [wniloh@bunga.pn.psu.ac.th](mailto:wniloh@bunga.pn.psu.ac.th)



ที่ ศธ 0521.02.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

21 กรกฎาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเข้าร่วมประชุมและเป็นผู้ประสานงานผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อการสัมภาษณ์กลุ่ม  
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนอำเภอรามัน จังหวัดยะลา

ด้วยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินการจัดทำ  
โครงการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ในสามจังหวัด  
ชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2554 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นหัวหน้าโครงการ มี  
วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (ตาดีกา) ใน  
สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขณะนี้คณะผู้วิจัยกำลังดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และ  
แนวทางในการจัดการศึกษาของตาดีกาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะจัดให้มีการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่ม  
ส่งเสริมการศึกษาตาดีกาและการประชุมเพื่อการสัมภาษณ์กลุ่มผู้แทนผู้ปกครองและผู้บริหารศูนย์ตาดีกา ในวันที่  
พฤหัสบดีที่ 28 กรกฎาคม 2554 เวลา 8.30-12.00 น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัยอิสลามศึกษา (อาคารนานาชาติ)  
มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาใคร่ขอเรียนเชิญ นายอุสมัน บอซูน นักวิชาการอิสลามศึกษาให้  
การสัมภาษณ์และเป็นผู้ประสานงานในการเชิญผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 3 คน และผู้แทนผู้บริหารตาดีกา 3 คนใน  
จังหวัดยะลาเข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยใช้งบประมาณของโครงการ

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

**ขอแสดงความนับถือ**

(ดร. ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทร. : 073-331305 โทรสาร: 073-348726

E-mail : [wniloh@bunga.pn.psu.ac.th](mailto:wniloh@bunga.pn.psu.ac.th)



ที่ ศธ 0521.02.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

21 กรกฎาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญบุคลากรในสังกัดเข้าร่วมประชุมและเป็นผู้ประสานงานผู้เข้าร่วมประชุมเพื่อการสัมภาษณ์กลุ่ม  
เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดปัตตานี

ด้วยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2554 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นหัวหน้าโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

ขณะนี้คณะผู้วิจัยกำลังดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเชิงคุณภาพเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และแนวทางในการจัดการศึกษาของคาตีกาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยจะจัดให้มีการสัมภาษณ์หัวหน้ากลุ่มส่งเสริมการศึกษาคาตีกาและการประชุมเพื่อการสัมภาษณ์กลุ่มผู้แทนผู้ปกครองและผู้บริหารศูนย์คาตีกา ในวันที่ 28 กรกฎาคม 2554 เวลา 8.30-12.00 น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัยอิสลามศึกษา (อาคารนานาชาติ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ในการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาใคร่ขอเรียนเชิญ นางสาวเปาชีย์ หะยีคอเลาะ นักวิชาการอิสลามศึกษาให้การสัมภาษณ์และเป็นผู้ประสานงานในการเชิญผู้แทนผู้ปกครอง จำนวน 3 คน และผู้แทนผู้บริหารคาตีกา 3 คนในจังหวัดปัตตานีเข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยใช้งบประมาณของโครงการ

จึงเรียนมาเพื่อขอโปรดพิจารณา และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. ยูโซะ คาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทร. : 073-331305 โทรสาร: 073-348726

E-mail : [wniloh@bunga.pn.psu.ac.th](mailto:wniloh@bunga.pn.psu.ac.th)



ที่ ศธ 0521.2.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

14 ตุลาคม 2554

เรื่อง ขอความร่วมมือในการพิจารณาแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา)

เรียน ท่านาเรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา)

ด้วยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2554 โดยมีผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นหัวหน้าโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเกี่ยวกับสภาพ ปัญหา และข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้ดำเนินการในส่วนของการวิเคราะห์ผลข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาแล้ว ขณะนี้อยู่ในขั้นการจัดทำข้อเสนอแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของคาดีกาซึ่งจะต้องใช้กระบวนการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ในการการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้และมีประสบการณ์ในเรื่องการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาดีกา) เป็นอย่างดีจึงขอความร่วมมือจากท่านในฐานะเป็นผู้ทรงคุณวุฒิให้การตรวจสอบความถูกต้องและความเหมาะสมพร้อมเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาฯ ดังที่ได้แนบมาพร้อมนี้ แล้วส่งกลับมายัง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง วิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ปัตตานี 94000 ภายในวันที่ 21 ตุลาคม 2554

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความร่วมมือในการตรวจสอบแนวทางการพัฒนาฯ และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้เป็นอย่างสูง

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. อะห์มัด ยี่สุนทรง)

รองผู้อำนวยการฝ่ายวางแผนและประกันคุณภาพ รักษาราชการแทน

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทร. : 073-331305 โทรสาร: 073-348726; 086-9568151

E-mail : wniloh@bunga.pn.psu.ac.th

## สำเนาเรียน

1. นายสุกรี แวมุขอ
2. นายชญานินทร์ อีซอ
3. นายอับดุลรอเส็ด เจ๊ะเลาะ
4. นายทวีรัตน์ สุหลง
5. นางนงลักษณ์ หะยีมะสาและ
6. นายอับดุลรอซซาก โซพยาคะ
7. นายอนุมัติ มะรือสะ
8. นายอับดุลการิม หะยีจิ
9. นายหะมะสูดิ้ง มามะ
10. นายยุทธนา เกื้อกุล
11. นายมะเพาซี แซการี
12. นายฮาซัน เบ็ญลาเซ็ง
13. นายชานูซี เบ็ญจมันด์
14. นายนิฟูอาด บาชาลาฮา
15. นายอิบรอฮีม ปากียา
16. รองศาสตราจารย์ ดร. อิบราเฮ็ม ณรงค์รักษาเขต
17. ดร. อะห์มัด ยี่สุนทรง



ที่ ศธ 0521.02.08/

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ถนนเจริญประดิษฐ์ ตำบลรูสะมิแล

อำเภอเมือง จังหวัดปัตตานี 94000

2 ธันวาคม 2554

เรื่อง ขอเชิญประชุมให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) เรียน (สำเนาเรียน)

สิ่งที่ส่งมาด้วย เอกสารร่างแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) 1 ชุด

ด้วยวิทยาลัยอิสลามศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ได้ดำเนินการจัดทำโครงการวิจัยเรื่อง สภาพ ปัญหา และการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ประจำปีงบประมาณ 2554 โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิเลาะ แวอุเซ็ง เป็นหัวหน้าโครงการ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพ ปัญหา และเสนอแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) ในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผลเรียบร้อยแล้ว ขณะนี้อยู่ในขั้นตอนสุดท้ายของการดำเนินวิจัย คือการนำเสนอผลการค้นพบเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) เพื่อให้ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้ที่เกี่ยวข้องได้ให้ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพื่อการปรับปรุงร่างแนวทางการพัฒนาดังกล่าวนี้

ในการการนี้ วิทยาลัยอิสลามศึกษาได้พิจารณาแล้วเห็นว่า ท่านเป็นผู้มีความรู้ ประสบการณ์ และเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษาอิสลามประจำมัสยิด (คาตีกา) เป็นอย่างยิ่ง จึงใคร่ขอเรียนเชิญท่านเข้าร่วมประชุมเพื่อการดังกล่าวนี้ ในวันอังคารที่ 15 ธันวาคม 2554 เวลา 8.30-12.00 น. ณ ห้องประชุมอัล-อิมาม อัลฆอซาลี วิทยาลัยอิสลามศึกษา (อาคารนานาชาติ) มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

จึงเรียนมาเพื่อโปรดเข้าร่วมประชุมตามวัน เวลา และสถานที่ที่กำหนดไว้ข้างต้น โดยใช้งบประมาณของโครงการ

ขอแสดงความนับถือ

(ดร. ยูโซะ ตาละ)

ผู้อำนวยการวิทยาลัยอิสลามศึกษา

วิทยาลัยอิสลามศึกษา

โทร. : 073-331305 โทรสาร: 073-348726

E-mail : [wniloh@bunga.pn.psu.ac.th](mailto:wniloh@bunga.pn.psu.ac.th)



